

Hrvatski glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

Godina XIV Broj 130 Veljača 2016. ISSN 1800-5179

Svetac nepodijeljene crkve

Sadržaj:

- 3** Tripundanski bal održan 14. put
- 11** Svetac nepodijelje crkve
- 20** Ministar Kovač: Hrvati Crne Gore su naše bogatstvo
- 23** Putovanje, druženje, natjecanje
- 29** Hrvatske svjetske igre – Zagreb, 18. - 22. srpnja 2016.
- 31** Pjesma „Slava Perasta“ i službeno himna Festivala klapa u Perastu
- 34** Knjiga “Mic po mic” koja je nedavno predstavljena u Istri, uskoro i u Boki
- 38** Aktualnosti
- 51** Kronika Društva
- 56** Novosti iz HNV-a
- 57** Po bokeljski
- 58** Fotografi amateri i oni drugi
- 62** Vijek vaterpola u Kotoru
- 68** Plovidba
- 72** Povijest brodskih kružnih putovanja u Boki kotorskoj: Lapland
- 76** “Začarani krug” počeo i završio u Boki
- 80** 120 godina od smrti Ante Starčevića
- 84** Kotorski notari: Mjere u Srednjem vijeku
- 89** Kutak za čitatelje
- 91** In memoriam Đuro Car
- 92** In memorijam Rajko Vujičić

Poštovani čitatelji!

Veljača, najkraći mjesec u godini, obilovao je značajnim događajima i zanimljivim sadržajima.

Hrvatsko građansko društvo ove godine organiziralo je 14. put Tripundanski bal. Veliki trud, kreativnost i entuzijazam uloženi su u njegovu organizaciju i nakon svega s pravom možemo biti ponosni. Još jednom smo uspjeli upriличiti večer za pamćenje našim uzvanicima, gostima, članovima Drštva i sjajnim muzičarima koji su bili na visini zadatka, a pritom smo svi zajedno uživali u zaista iznimnoj atmosferi.

Blagdan svetoga Tripuna, zaštitnika grada Kotora i Kotorske biskupije, proslavljen je 1207. put. „Sv. Tripun je svetac nepodijeljene Crkve, on ne pripada ni Istoku ni Zapadu, kao što raj nije ni pravoslavni ni katolički, on pripada dobrim kršćanima“, istaknuto je tom prigodom.

Ministar vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske Miro Kovač 19. veljače boravio je u jedno-dnevnom službenom posjetu Crnoj Gori. Tom prilikom posjetio je Podgoricu, Cetinje, Kotor i Tivat te imao vrlo sadržajne razgovore sa sugovornicima. Ministar se susreo u Kotoru i s predstavnicima HGD-a, a mi smo mu predočili probleme s kojima se susrećemo i izvijestili ga o našim najvažnijim projektima i aktivnostima. Vrlo je pozitivna i ohrabrujuća činjenica da je ministar Kovač već u prvim tjednima svoga stupanja na dužnost posjetio službeno Podgoricu i hrvatsku manjinu u Kotoru i Tivtu.

Osim ovih tema, novi broj Glasnika, kao i uvijek, obiluje temama iz naše povijesti, aktualnim događajima i zanimljivostima, kao i već uobičajenim serijalima o vaterpolu, kružnim putovanjima, bokeljskim izrazima, fotografijama amaterima...

Pozdravljam vas do sljedećeg broja s novim i ‘starim’ zanimljivim temama.

Vaša urednica
Tijana Petrović

1166. - 2016.

“Hrvatski glasnik”, Kotor, je upisan u evidenciju javnih glasila kod Republičkog sekretarijata za informisanje RCG pod rednim brojem 04/01-1828 od 31.12.2002. godine. Časopisu je dodijeljen međunarodni standardni broj za serijske publikacije ISSN 1800-5179, koji je otisnut u gornjem desnom uglu korica. Časopis izlazi mjesečno.

Adresa: **Zimski bazen “Nikša Bućin”, Škaljari, 85330 Kotor**
Telefon: +382 (0)32 304 232 · Faks: +382 (0)32 304 233
E-mail: hgd-kotor@t-com.me · WEB: www.hrvaticg.com
Žiro-računi: **520-361700-17** · **510-4741-76**
Osnivač i nakladnik: **Hrvatsko građansko društvo Crne Gore – Kotor**

Urednica: **Tijana Petrović**
Uređivački odbor: **Marija Mihaliček, Tripo Schubert, Vivijan Vuksanović, Danijela Vulović, Joško Katelan** · Lektorica: **Sandra Čudina** · Fotografije: **Foto Parteli, Radoje Milić, Dario Musić, Radio Dux, arhiva HGD CG, Boka News**
Graficka priprema i tisak: **Biro Konto, Igalo**
Naklada: 600 primjeraka

TRIPUNDANSKI BAL ODRŽAN 14. PUT

Prije 14 godina u restoranu ELLAS u Dobroti Hrvatsko građansko društvo (HGD CG) obnovilo je uz pomoć Hrvatske televizije i Hrvatske gospodarske komore pučku manifestaciju koja se u vrijeme Tripundanskih fešta održavala prije rata u kafani Dojmi. U Ellasu prisutne je zabavljala klapa „Vela Luka“ s otoka Korčule.

WHS-izlaganje prof. Miljenka Pavina
Koruma Tjedna hrvatskih manjina u

Priradio:
Tripo Schubert

Ove godine Tripundanski bal održan je u prekrasnom ambijentu hotela „Splendid“ u Bečićima, uz prisutnost više od 270 posjetilaca. Treba spomenuti da je goste zabavljala, uz „Tri kvarta“ iz Kotora, klapa „Kumpanji“ s otoka Korčule.

Gost večeri bila je ženska klapa „Incanto“ iz Kotora.

Voditelj Sabrija Vulić pozdravio je mnogobrojne uzvanike koji su se odazvali pozivu domaćina, a uz ostale na ovome balu bili su: PAVLE GORANOVIĆ, ministar kulture, izaslanik premijera Đukanovića, IVAN BRAJOVIĆ, ministar u Vladi Crne Gore, HRVOJE VUKOVIĆ, konzul Republike Hrvatske u Kotoru, MARIN KNEZOVIĆ, ravnatelj Hrvatske matice iseljenika sa suradnicima, ZVONKO DEKOVIĆ, predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća, DAVORKO

OBULJEN, zamjenik župana DNŽ, IVO JELUŠIĆ, predsjednik Upravnog vijeća HMI-ja i saborski zastupnik, ANDRIJA POPOVIĆ, poslanik u Parlamentu Crne Gore, NELA SAVKOVIĆ, tajnica za kulturu grada Podgorice, RENATA ARAR, izaslanica Milana Baničića, gradonačelnika Zagreba, ALEKSANDAR DENDER, predsjednik Zajednice Talijana i predsjednik Bokeljske mornarice Kotor, IVO ŠKANATA, predsjednik Hrvatske bratovštine Bokeljske mornarice 809 Zagreb, Mileva Pejaković Vujošević, direktorica Pomorskoga muzeja Crne Gore, dobitnica Povelje za 2014. godinu i mnogobrojni drugi.

Isprike za nemogućnost dolaska uputili su: Kolinda Grabar Kitarević, predsjednica Republike Hrvatske, Darija Krstičević, predstojnica Državnoga ureda za Hrvate izvan Hrvatske, Marija Vučinović, ministrica u Vladi Crne Gore,

Aleksandar Stjepčević, gradonačelnik Kotora ...

Prisutne je pozdravio i predsjednik HGD CG Marijo Brguljan te pritom istaknuo da je prije pet godina HGD CG utemeljilo dodjelu Povelje zaslužnim pojedincima iz Crne Gore i Republike Hrvatske za potporu Društvu i doprinos u razvoju prijateljskih odnosa između hrvatskoga i crnogorskoga naroda. Na osnovi odluke Upravnog odbora za 2015. godinu Povelja se dodjeljuje Miri Buconić, bivšoj županici Dubrovačko-neretvanske županije (DNŽ), a iz Crne Gore Branku Lukovcu, prvom veleposlaniku Crne Gore u Hrvatskoj, koji nije bio prisutan zbog službenog puta u inozemstvo. Povelju Miri Buconić uručio je Marijo Brguljan.

Zahvaljujući na priznanju, Buconić je istaknula:

„Prije svega osjećam se ponosno i gordo jer sam priznanje dobila kao osoba koja nije na položaju, što puno znači.

Četiri predsjednika HGD, Brguljan, Vičević, Ilić i Schubert

Klapa Incanto

Klapa Kumpanji

Tri kvarta

Ne kažem da sam sad ništa, ali ipak sam osoba u mirovini, nisam na nekom položaju i zato mi je iznimno drago zbog ove Povelje. Osim toga, mislim kako je jako važno stvarati dobre odnose između Hrvatske i Crne Gore. Ne samo zato što smo susjedne zemlje koje dobre odnose trebaju razvijati, nego i zbog Hrvata kojih u Crnoj Gori ima. Na žalost, njih je sve manje i manje.

Za vrijeme moga mandata najviše smo surađivali na području kulture. Prisjećam se 'Bokeljske priče', manifestacije

koja se održala u Dubrovniku uz pomoć Županije.

Bilo je to vezano uz blagdan sv. Leopolda Mandića i Dan Dubrovačko-neretvanske županije 2007. godine. Tada je HGDCG uz Bokeljsku priču prezentirao dio bokeljske kulturne baštine, način življenja... Na sam Dan Županije bilo je najljepše jer je u Dubrovnik stigao odred Bokeljske mornarice, Gradska muzika Kotor i mažoretkinje. To je bilo prvi put od osamostaljenja Crne Gore da se crnogorska državna zastava zavijorila Stradu-

nom. Za tu manifestaciju, ali i za razvijanje dobrih odnosa između ovih dviju zemalja, i te kako je bio zaslužan i moj zamjenik Miše Galjuf. Veliku zahvalnost dugujemo i čelnicima Udruge dragovoljaca Hrvatske ratne mornarice i Hrvatskih dragovoljaca iz Domovinskog rata, Željku Filičiću i Igoru Žuveli.

Moram spomenuti i još jednu značajnu manifestaciju. Prvi put nakon rata HGDCG dovodi djecu hrvatskih i crnogorskih obitelji u Dubrovačko-neretvansku županiju na čelu

Slada i Miloš Marić

Marijo Brguljan uručio je povelju Miri Buconić

s ministrom kulture Mićunovićem, koje sam ja kao županica pozdravila i ugostila.

Na prijedlog DNŽ predsjednik R. Hrvatske Stipe Mesić dodijelio je Orden admiralu Milošu Miloševiću, a kasnije dr. Ivanu Iliću, predsjedniku HGD CG i Bokeljskoj mornarici.

U županijski proračun uvrštena je i stavka o pomoći Hrvatima u Boki kotorskoj, koja se do današnjih dana realizira.

I na kraju, neizmjereno mi je drago što je Povelju za 2015. godinu dobio iiskusni diplomat Branko Lukovac, s kojim sam razvila posebno prijateljstvo. Nakon stupanja na

dužnost veleposlanika, prvo je posjetio Dubrovačko-neretvansku županiju.“

Na kraju, nakon što je zahvalila svima, pozvala je Crnogorce da samo ‘čojstvo’, koje je spominjao veliki Njegoš, krasi taj narod te da s ‘ljudima nazbilj’ iz slobodarske Držićeve Dubrave žive kao dobri susjedi u miru, skladu i slobodi, svatko pod svojim barjakom!

I ove godine održan je nagradni ples, koji je valcerom otvorio prošlogodišnji pobjednički par Maruška i Slobodan Drašković iz Kotora. Pobjednici u plesu su bračni par Slađa i Miloš Marić iz Tivta. Pobjednicima je Mirjana Mrkalj, direktorica hotela „Splendid“, uručila nagradu Romantični vikend u hotelu „Splendid“.

Ovu tradicionalnu manifestaciju financijski su potpomogli: Zračna luka Dubrovnik, Dubrovačko-neretvanska županija, Grad Dubrovnik, Ministarstvo pomorstva i prometa, općine Kotor, Bar, Tivat i Podgorica, Hrvatska matica iseljenika, turističke organizacije Kotora i Tivta, restoran „Konak“, CKB-Kotor, Dom studenata Kotor, hotel „Pana“, Ledo CG, Liberalna partija i Pomorski muzej.

Mira Buconić rođena je u Dubrovniku 1. 12. 1943., završila je Klasičnu gimnaziju i Filozofski fakultet te stekla zvanje profesorice engleskoga jezika i književnosti. Do Domovinskoga rata radila je u turizmu: u zračnoj luci Dubrovnik u Čilipima kao šefica smjene prihvata i otpreme putnika i tereta, zatim kao voditeljica JAT-ove agencije za službu rezervacija i prodaje karata u zgradi terminala, a kasnije poslovnice u Pilama. Godinu dana radila je na zamjeni u Ženskome đaćkom domu kao odgajateljica, zatim privremeno u Osnovnoj školi Ivana Gundulića i Osnovnoj školi Mokošica, a od 1995. u Osnovnoj školi Ivana Gundulića kao profesorica engleskoga jezika.

Nakon lokalnih izbora 2005. godine izabrana je za vijećnicu u Skupštini Dubrovačko-neretvanske županije s nezavisne liste mr. sci. Stipa Gabrića – Jamba, a temeljem čega je potom obnašala dužnost zamjenice župana za društvene djelatnosti i bila prva žena koja je tu funkciju obnašala u Dubrovačko-neretvanskoj županiji. Od 2006. do 2009. godine obnašala je dužnost županice Dubrovačko-neretvanske županije.

Danas je vijećnica HSS-a u Gradskom vijeću Grada Dubrovnika i Skupštini Dubrovačko-neretvanske županije. Također, predsjednica je Matice umirovljenika Lapad, te je izuzetno aktivna u društvenom i političkom životu grada i županije u brojnim segmentima.

*TRIPUNDANSKE SVEČANOSTI ODRŽANE U KOTORU OD
13. SIJEČNJA DO 13. VELJAČE 2016.*

Svetac nepodijeljene crkve

*Blagdan svetoga Tripuna, zaštitnika grada Kotora i Kotorske biskupije, proslavljen je 1207. put
Sv. Tripun je svetac nepodijeljene Crkve, on ne pripada ni Istoku ni Zapadu, kao što raj nije ni pravoslavni ni katolički, on pripada dobrim kršćanima.*

Priradio:
Tripo Schubert

Usrijedu 13. siječnja počela je svečanost u spomen dolaska moći sv. Tripuna davne 809. godine iz Carigrada u Kotor. Jedrenjak s moćima dopratio je opat otoka Sv. Jurja. Svečanu svetu misu u katedrali sv. Tripuna, prema višestoljetnome običaju, služio je mons. Srećko Majić, župnik i opat u Perastu. U narodu je za ovu misu udomaćen naziv **Karike**, koji potječe od talijanskoga glagola 'incaricare', što znači zadužiti.

Od XVI. stoljeća na Dan karike biraju se novi časnici i mali admiral, koji će izreći **Lode** – pohvale **sv. Tripunu** 27. siječnja. Na svečanoj sjednici Admiraliteta Bokeljske mornarice Kotor odlučeno je da mali admiral za 2016. godinu bude desetogodišnji **Pavo Vičević**. Mali admiral je počasna titula koja se dodjeljuje dječaku od 10 do 12 godina i traje godinu dana.

Lode izgovara mali admiral još od XVI. stoljeća kada je Bokeljska mornarica preuzela vanjsku proslavu sv. Tripuna. Izgovaraju se prije podizanja stijega na katedrali sv. Tripuna. Uzdizanje slavnoga Tripunova stijega na lođi katedrale točno u podne obavljeno je uz sudjelovanje biskupa, svećenstva, Bokeljske mornarice, gradske glazbe i uz prisutnost velikog broja građana Kotora i okolnih mjesta. Tada je mali admiral Pavo Vičević izgovorio Lode - pohvale u čast Bogu, Bogorodici i svetome Tripunu, što je označilo početak Tripundanskih svečanosti u Kotoru.

Nakon završetka svečanosti, u katedrali se ljubila 'slavna glava' sv. Tripuna.

Dana 2. veljače proslavljen je blagdan Sviječnice, odnosno Kandelore. Kotorska katedrala čuvarica je drevnog i jedinstvenog obreda slavlja pjevane ve-

Karike

Mali admiral Pavo Vičević

Lode

Kađenje moći

Predstavnici crnogorske pravoslavne crkve pozdravljaju moći

černje mise pod kojim se **kade svetačke moći**, prethodno u procesiji donesene pred glavni oltar katedrale. Za vrijeme pjevanja životopisa sv. Tripuna, šest vjernika pravoslavne i šest katoličke vjere kadionicama, koje vise o arhitravima ciborija, kade svetačke relikvije zajedno s relikvijom sv. Križa, tako sudjelujući u obredu koji seže u XVI. stoljeće. Nekada su u obredu sudjelovali predstavnici građanstva i plemstva, a od XIX. sto-

ljeća uobičajila se praksa da to čine laici dviju vjera dajući cjelokupnom obredu posebnu **ekumensku** dimenziju. Nakon obreda u katedrali, s lođe je uslijedio prigodni vatromet.

Na sam blagdan sv. Tripuna, 3. veljače, slavljene su dvije svete mise: jedna u 10 sati koju je predvodio don Anton Belan, kotorski župnik, a propovijedao fra Filip Karadža, i druga pontifikalna misa u 18 sati, koju je predvodio kotorski biskup mons. Ilija Janjić,

Pripadnici srpske pravoslavne crkve pozdravljaju moći sv. Tripuna

uz koncelebraciju biskupijskih svećenika. Biskup se u propovijedi osvrnuo na vrijeme progonstva u kojem je sv. Tripun svoju vjeru u Boga posvjedočio vlastitim životom, koji se „u trenutku mučeništva pretvorio u plodnu pjesmu Bogu“. Biskup je također istaknuo posebnost ovogodišnjeg slavlja sv. Tripuna budući da kotorska katedrala obilježava jubilej - 850 godina od posvete. Za vrijeme misnih slavlja pripadnici Bokeljske mornarice držali su počasnu stražu pred svečevim moćima, a nakon završetka misnog slavlja cjelivanju vjerničkog puka izložena je 'slavna glava' sv. Tripuna.

U nedjelju 7. veljače održana je vanjska proslava sv. Tripuna. Prije euharistijskoga slavlja, na trgu ispred katedrale Bokeljska mornarica plesala je tradicionalno 'kolo sv. Tripuna', uz pratnju gradskih glazbi iz Kotora i Tivta. Misnim slavljem predsjedao je mons. Antun Škvorčević, požeški biskup u koncelebraciji sa splitskim metropolitom, nadbiskupom Marinom Barišićem, šibenskim biskupom Antom Ivasom, dubrovačkim biskupom Matom Uzinićem, posebnim izaslanikom mostarskog biskupa preč. Antom Luburićem, generalnim vikarom Trebinjske biskupije te biskupom domaćinom Ilijom Janjićem, kao i mnogobrojnim kotorskim svećenicima i svećenicima gostima. Kotorska katedrala, koja ove godine obilježava 850. obljetnicu posvete, bila je pretijesna za veliko mnoštvo vjernika koji su došli iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine i svih krajeva Kotorske biskupije. Među hodočasnici bili su župljani Vrpolja, KUD-a 'Zora' iz Betine s Murtera, HKUD-a 'Luke' iz Čapljine, umirovljenici iz Dubrovnika i dr. Na svetoj misi bili su prisutni i gradonačelnik grada Kotora dr. Aleksandar Stjepče-

vić, predsjednik Skupštine općine Kotor g. Nikola Bukilica, veleposlanica RH u Crnoj Gori gđa Ivana Sutlić Perić, konzul RH u Kotoru g. Hrvoje Vuković te mnogobrojni predstavnici državnih vlasti Crne Gore, Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine, kao i čelnici nevladinih organizacija. Oso- bit sjaj euharistijskom slavlju dao je pjevački zbor 'Libertas' iz Dubrovnika pod ravnanjem prof. Viktora Lenerta.

Biskup Škvorčević u svojoj homiliji govorio je o istinskom smislu kršćanskoga života, o čemu je svjedočanstvo dao sv. Tripun. Upozorio je i na duhovnu sljepoću današnjice i pozvao sve okupljene da po zagovoru sv. Tripuna mole za ozdravljenje duhovnog vida: „Zar se isplati ostati na putu beznađa zbog sljepoće očiju, srca, srca koje ne vidi, srca koje ne razumije, srca koje je u mraku? Uvijek iznova postoji mogućnost da mi progle- damo tim svojim ljudskim srcem daleko bolje i oštrim pogledom Božjim vidimo sebe u istini njegovoj o nama. Evo, to je izazov i ovoga današnjeg slavlja. Molite sv. Tripuna da vam pomogne ozdraviti na očima srca vašega, da nas mrak ne proguta na ovom prostoru, na ovoj zemlji, nego da bude dovoljno svjetla Božjeg u našim srcima i po tom svjetlu Božjem dovoljno nade u nama i među nama, besmrtnih Bož- jih nada.“

Završavajući svoju propovi- jed, biskup Škvorčević osvr- nuo se i na lik **sv. Leopolda B. Mandića**, kapucina iz Herceg Novog, **velikog ekumenistu**, kojeg je papa Franjo izabrao za jednog od zaštitnika Sve- te godine milosrđa: „Taj mali čovjek, niska stasa, pošao je u svijet, ali nije se izgubio u svijetu zato što je čvrsto vje- rovao u Boga, a tu baštinu vjere u Boga ponio je s ovih jadranskih žala i nije se odre-

Mali admiral s ađutantom Mihovićem

Vanjska proslava, nošenje moći sv. Tripuna gradom

kao te baštine ni u jednoj situaciji. Dapače, on je u toj svojoj malenosti ljudskog tijela živio Tripunovu veličinu, kao i veličinu drugih svetaca: Isusovu veličinu.“

Nakon završetka misnog slavlja uslijedila je **procesija ulicama grada** u kojoj je sudjevalo veliko mnoštvo okupljenoga naroda, čemu je pogod-

valo i lijepo vrijeme. U procesiji su se smjenjivali pjevajući himnu u čast sv. Tripunu zbor Libertas, članovi kotorskoga katedralnog zbora te glazbena pratnja gradskih glazbi iz Kotora i Tivta. Procesiju su uveličali i mnogobrojni hodočasnici u narodnim nošnjama. Po običaju, srebrni sarkofag s moćima sv. Tripuna nosili su sveće-

nici, a palket s moćima drugih svetaca pripadnici Bokeljske mornarice, dok je 'slavnu glavu' nosio kotorski biskup. Relikvijar sv. Križa, koji se u Kotoru spominje već u prvoj polovici XIV. stoljeća, nosio je biskup mons. Antun Škvorčević. Nakon procesije pristupilo se cjelivanju 'slavne glave' u kotorskoj katedrali.

Vanjska proslava sv. Tripuna

PROSLAVA U RIJECI

Veliki blagdan Bokelja proslavljen je u Rijeci. Mala, ali odlučna i čvrsta zajednica Bokelja, okupljena oko Hrvatske bratovštine Bokeljska mornarica 809 Rijeka, i ove godine upriličila je dostojnu proslavu sv. Tripuna u Rijeci. Tradicionalno misno slavlje održano je u Crkvi uznesenja Blažene Djevice na nebo (pokraj Kosog tornja) 6. veljače 2016. godine s početkom u 10.00 sati. Proslava sv. Tripuna u Rijeci pripada tradiciji Bokelja koju već više od sedam desetljeća

u Rijeci čuvaju kao naslijeđe svojih pradjedova. Proslava je započela zahvalama (lodama), koje je izgovorio mali admiral, a ove godine ta čast pripala je Diegu Bortulu (izdanak obitelj Martinis iz Tivta). Upućujući zahvale sv. Tripunu, u svakom trenutku moglo se vidjeti da je svjestan časti koja mu je iskazana, a na ponos svoje obitelji i bokeljske zajednice. Svetu misu predvodio je župnik Mario Tomljanović koji je u propovijedi posebno naglasio da tradicija ima svoje korijene te skrenuo pozornost da ova tradicija i cijela manifestaci-

ja dolaze od vjere i predanosti naših predaka i ove zajednice svojem zaštitniku sv. Tripunu. Na misi je župnik spomenuo i poslanicu kotorskoga biskupa Ilije Janjića, upućenu Bokeljima. Zadovoljstvo je bilo čuti i himnu sv. Tripuna koju je prilikom ulaska u crkvu otpjevao crkveni zbor Assunta. Slaveći sv. Tripuna, njemu u čast kao dio proslave odred Hrvatske bratovštine Bokeljska mornarica 809 Rijeka iz Rijeke odbalao je kolo sv. Tripunu uz Gradsku glazbu Trsat. Kolo je odbalalo 12 mornara vjerno prenoseći slike kola sv. Tripu-

na kako su ih balali i njihovi očevi i djedovi donijevši ovu tradiciju sa sobom i čuvajući je daleko od svoga kraja.

PROSLAVA U ZAGREBU

Bokelji i njihovi prijatelji proslavili su blagdan sv. Tripuna, 3. veljače 2016., i u Zagrebu. Misa je prema dugogodišnjoj tradiciji služena u crkvi

sv. Marije na Dolcu. Crkva je kao i uvijek bila puna Bokelja, Zagrepčana i prijatelja koji su rado sudjelovali u liturgiji, pročitali dostavljeno pismo kotorskoga biskupa Janjića te poslušali lode koje je pročitao unuk Tripa Cika, Andrija Vidović te propovijed župnika Zlatka Golubića. Prije mise podmladak Bokelja odbalao je kolo ispred istočnoga baroknog portala crkve. Malu četvu, ali hrabru, šesnu i sigurnu u

koracima, uvježbao je dugogodišnji vođa kola Toni Ivanović. Veći broj stalnih plesača očekuje se na Bokeljskoj večeri koju je na kraju mise najavio Ivo Škanata, predsjednik zagrebačke Bratovštine Bokeljske mornarice za 27. veljače 2016. u hotelu Sheraton u Zagrebu. Druženje uz čakulu nastavilo se nakon mise u prostorima župe uz tradicionalne fritule i kroštule.

*Katolici: Dragutin Crnjen, Nikola Serventi, Mato Dabović, Slavko Čížek, Toni Petrović, Petar Antonioli.
Pravoslavci: Dragan Đurčić, Slavko Roganović, Jovo Mršulja, Nikola Mršulja, Stevan Kordić, Dobriša Baldić.*

Popis za kađenje moći u katedrali sv. Tripuna iz 1949. godine

Rudolf Giunio
Marko kom. Dabčević
Tripo Rafaeli
Hektor Dabinović
dr. Božidar Vukotić
Alfred Rossi
Miloš Lipovac
Andrija Marković
Bogomil Jovović
Mirko Vičević
Đuro Subotić
Božidar Matović
dr. Božidar Bjeladinović
Marko Car
dr. Leopold Netović
dr. Ardoje Jovović
Marko Kurijal
Josip Luković
Krsto Laković
Ivo Grivić
Stevo Gopčević
Tripo Biskupović
Veljko Sekulović
dr. Mirko Gopčević
Vjekoslav Zappalorto
Ilija Bijelić
Robert Homen
Ivan Grego
Dušan Bjeladinović
Pavo Milošević
Todor Subota
Blažo Vuksanović
Jurko Moškov
Mitar Batalić
Krsto Milošević
Karmelo Rabo

Matija Kramberger
Romeo Fiorelli
Ilija Veselinović
Tripo Bijelić
Mato Brozičević
Antun Sbutega
Teofil Radulović
Špiro Gopčević
Marko Pavličević
Grgo Simović
Ferdinand Ribica
Đuro Vukasović
Blagoje Bućin
Marko Mach
Niko Biskupović
Tripo Karaman
Luka Mjesečević
Rudolf Dinstl
Tripo P. Petrović
Tomislav Herzonja
Ante Moškov
Božo Moškov
Antun Leoni
Tomo Franović
Mato Milošević
Dušan Luković
Gracija Pesenti
Niko Janković
Luka Milošević
Tripo Moškov
Josip Latković
Atilje Pagnaco
Baldo Saulačić
Blažo Tujković
Mitar Rađenović
Ivan Lorea

Marko Gverović
Mirko Homen
dr. Filip Lazarević
Aleksandar Đurčić
Ivo Milošević
Fridrik Mesar
Ferdo Vičević
Božidar Dabinović
Pavo Petričević
Luka Milošević p. Đura
Dano Barčot
Tripo Petričević
Rudi Kosović
Đuro Leoni
Aleksandar Radimir
Božidar Kamenarović
Tripo Kocka
Frano Semerad
Tripo Saifert
Niko Paskojević
Dermo Biskupović
Karlo Koren
Frano Šubert
Ilija Jelavić
Tripo Brkan
Niko Milošević
Ljubomir Dabinović
Marko Mijušković
Dušan Ercegović
Miloš Papan
Viktor Pagnaco
Savo Čučak
Artur Valčić
Božo Ciko.

MINISTAR KOVAČ POSJETIO CRNU GORU I RAZGOVARAO S HRVATIMA U KOTORU I TIVTU

Ministar Kovač: Hrvati Crne Gore su naše bogatstvo

Naša ustavna obveza je skrbiti se o Hrvatima izvan Republike Hrvatske. Osim obveze koja proistječe iz Ustava, mi to i želimo.

Priredila:
Tijana Petrović

Ministar vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske Miro Kovač 19. veljače boravio je u jednodnevnom službenom posjetu Crnoj Gori. Tom prilikom posjetio je Podgoricu, Cetinje, Kotor i Tivat te imao vrlo sadržajne razgovore sa sugovornicima.

Ministar vanjskih i europskih poslova Miro Kovač razgovarao je u Podgorici s domaćinom, crnogorskim ministrom vanjskih poslova i europskih integracija Igorom Lukšićem. On je u razgovoru rekao da je Hrvatskoj stalo do toga da Crna Gora napreduje na putu prema članstvu u Savezu i dodao da će među prvima ratificirati njezin ulazak u NATO, što će u svakom slučaju, kako je dodao, pridonijeti jačanju stabilnosti i sigurnosti na prostoru jugoistočne Europe.

„To je važno za Crnu Goru, ali i za susjedne države, jer bez sigurnosti i stabilnosti nema održivoga gospodarskog i društvenog napretka, to je preduvjet“, naveo je ministar Kovač i dodao da Crna Gora može računati na potporu Hrvatske na putu ka EU. „Želimo nastaviti razvijati s Crnom Gorom gospodarske odnose, kao i nastavak razgovora o Ja-

dransko-jonskoj autocesti, to je u interesu objiju država i njihovih turističkih industrija“, objasnio je ministar Kovač.

Ministar Kovač smatra da, bez obzira na još neriješeno pitanje Prevlake, dvije zemlje imaju dobrosusjedske odnose koji mogu služiti za primjer. „To što još nismo utvrdili granicu nije ništa neobično, ima dosta država na svijetu koje

Ministar Miro Kovač s crnogorskim kolegom Igorom Lukšićem

nisu utvrdile svoje granice, ali normalno koegzistiraju, koha-bitiraju, što je slučaj i Hrvatske i Crne Gore“, rekao je ministar Kovač.

On je najavio da će uskoro imati bilateralne političke konzultacije i u sklopu njih će biti riječi i o tome.

Crnogorski ministar vanjskih poslova i europskih integracija Igor Lukšić rekao je da se s kolegom Kovačem suglasio o važnosti da se o pitanju razgraničenja razgovara otvoreno, konstruktivno i u prijateljskoj atmosferi. „Ako možemo to pitanje riješiti bilateralno, u komunikaciji, to će biti sjajno, a ako stavovi budu nedovoljno podudarni, dogovorit ćemo se na koji način da se to pokrene na međunarodnim instancama“, poručio je ministar Lukšić. Prema njegovim riječima, to ne treba opterećivati dvije države, već ih motivirati da odnosi budu što konstruktivniji.

Ministar Lukšić izrazio je zadovoljstvo zbog snažne potpore koju Hrvatska pruža Crnoj Gori na njezinu putu ka europskim integracijama, kao i činjenicom da je ministar Kovač posjetio Crnu Goru već u prvim tjednima svog stupanja na dužnost. On smatra da je to odnos prema politici dobrosusjedstva i izraz zainteresiranosti da se takvi odnosi i dalje unapređuju.

Hrvatski šef diplomacije u Podgorici se sastao i s predsjednikom Vlade Crne Gore Milom Đukanovićem, predsjednikom Skupštine Rankom Krivokapićem i predsjednikom Crne Gore Filipom Vujanovićem. Na Cetinju ga je primio minister kulture Pavle Goranović.

Susret s Hrvatima u Kotoru

Tijekom jednodnevnog posjeta Crnoj Gori ministar Miro Kovač posjetio je Kotor i Tivat

Ministar Kovač s crnogorskim premijerom Milom Đukanovićem

te se susreo s predstavnicima hrvatske zajednice.

U Kotoru je ministra i njegove suradnike dočekaio kotorski biskup mons. Ilija Janjić i upoznao ih s poviješću katedrale i životom zaštitnika grada Kotora, svetim Tripunom, nakon čega je upriličen sastanak s predstavnicima Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore i Hrvatskoga kulturnog društva „Napredak“. Sastanku su nazočili: veleposlanica Republike Hrvatske u Crnoj Gori Ivana Sutlić Perić, konzul u Kotoru Hrvoje Vuković, pomoćnik ministra Željko Kuprešak, biskup Ilija Janjić, predsjednik HGD-a Marijo Brguljan, urednica Hr-

vatskoga glasnika Tijana Petrović, prvi predsjednik HGD-a Tripo Schubert, predsjednica HKD „Napredak“ Kristina Luković i član don Ivo Čorić.

Na sastanku s ministrom Kovačom i njegovim suradnicima predstavnici hrvatskih udruga istaknuli su zadovoljstvo njegovim posjetom i izvijestili ga o problemima s kojima se susreću. Predstavnici HGD-a iznijeli su veliki problem koji imaju s prostorom od samog osnivanja te problem stalnog financiranja Hrvatskoga glasnika, jedina tiskanog medija na hrvatskome jeziku u Crnoj Gori. Oni su predočili činjenicu da je HGD imalo iznimnoo značajnu i zapaženu ulogu u ob-

Ministra i njegove suradnike dočekao je kotorski biskup mons. Ilija Janjić

navljanju pokidanih veza te u ponovnom stvaranju i čuvanju dobrosusjedskih odnosa Crne Gore i Hrvatske. Taj izniman trud i zalaganje prepoznale su obje države, a Društvo i njegovi istaknuti pojedinci više puta su nagrađeni dodjelom priznanja i ordena, između ostalih, od hrvatskih predsjednika Stipe Mesića i Ive Josipovića te crnogorskog predsjednika Filipa Vujanovića. Sugovornici su ministra Kovača izvijestili o aktivnostima i projektima koje Društvo realizira, a koji su usmjereni na učvršćivanje veza Crne Gore i Hrvatske, očuvanje jezika, kulture i povijesnog nasljeđa Hrvata u Crnoj Gori.

Posjet predstavnicima hrvatske zajednice u Kotoru

ja nije baš najbolja. Moramo zajednički iskoristiti hrvatske tvrtke u Crnoj Gori, kao i donacije u onoj mjeri u kojoj je to moguće“, rekao je ministar Kovač na sastanku u Kotoru.

jezgri grada Kotora koja je u vlasništvu države Hrvatske. Palača je trenutno zatvorena, a država Hrvatska ima namjeru renovirati je i staviti u funkciju.

„Ova ‘Hrvatska kuća’ ne može profunkcionirati ako ne napravimo jednu mrežu. Ako se spojimo s Hrvatskom gospodarskom komorom, Ministarstvom turizma, Ministarstvom gospodarstva, hrvatskim tvrtkama u Crnoj Gori, znači s više institucija postići ćemo napredak i uspjeti je renovirati. Mi ćemo to napraviti“, zaključio je dr. Kovač.

U večernjim satima hrvatski ministar susreo se u Tivtu s predsjednikom Hrvatskoga nacionalnog vijeća Crne Gore, predstavnicima Hrvatske građanske inicijative i NVO „Dux Croatorum“.

Posjet Hrvatima u Boki kotorskoj ministar dr. Miro Kovač ocijenio je vrlo pozitivnim.

Schubert, Ćorić, Brguljan, Luković i Petrović na sastanku u Kotoru

„Naše geslo će biti - polako, ali sigurno mijenjajmo stvari. Ovom prilikom obećavam da ćemo voditi računa o vama i da su Hrvati Crne Gore naše bogatstvo (...) Naša ustavna obveza je skrbiti se o Hrvatima izvan Republike Hrvatske. Osim obveze koja proistječe iz Ustava, mi to i želimo. Znam da je jako teško organizirati zatvoreni samoodrživi sustav s našim institucijama. Morate biti aktivni, mi ćemo pomoći u sklopu naših institucija i tvrtki. Što se tiče ove Vlade, možete očekivati jedan svesrdan odnos, bez kompleksa, koji će se skrbiti o vama, iako i u Hrvatskoj finacijska situaci-

U Kotoru je ministar Kovač obišao budući Hrvatski kulturni centar koji će nositi naziv „Hrvatska kuća“, a bit će smještena u palači u staroj

Posjet predstavnicima hrvatske zajednice u Tivtu

Agata, Anja i Rozalija prijateljstvom i znanjem do odličnih rezultata

Razgovor vodila:
Ana Šarčević

UBakovčici kraj Koprivnice nalazi se istoimena područna škola. Prepoznatljiva je po jednom od najljepših školskih vrtova u Hrvatskoj. Ali, to nije sve. Za priču koja slijedi, naročito je značajan podatak da je ova institucija već nekoliko godina domaćin Međunarodnog kviza znanja i prijateljstva „Europa – moja domovina“. Tako je bilo i prošle 2015. godine, točnije 6. lipnja. Tada su u ovom natjecanju sudjelovali učenci škola iz: Češke Republike, Slovenije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Hrvatske. Za organizaciju ovog događaja međunarodnog karaktera, školu u Bakovčici preporučilo je kako njeno prirodno okruženje tako i uređenost same školske zgrade. Već na samom ulasku lako je uočiti da se tome posvećuje posebna pozornost. Zidovi ove male područne škole sasvim su popunjeni umjetničkim slikama, priznanjima, odlikovanjima, izrescima iz novina, dječjim radovima, i drugim kreativnim majstorijama raznih boja i oblika. Sve ove dobre karakteristike bile

Poziranje s diplomom

Nova prijateljstva u Bakovčici

su dodatni poticaj i učenicima hrvatske nastave iz Tivta da krenu na put u ovo maleno mjesto u kontinentalnom dijelu Hrvatske.

Zbog udaljenosti od gradske vreve i preizgrađenosti urbanih centara, Bakovčica je pružila priliku sudionicima ovog kviza, pristiglim iz zemalja regije i Europe, da se druže i uživaju boraveći u naročito inspirativnom prirodnom ambijentu. Riječ je o čuvenom školskom

vrtu, koji obiluje biljnim svijetom. Stoga je lako naslutiti, da je ovo jedna od rijetkih škola koja može svojim đacima pružiti nešto zdravije uvjete života i odrastanja, negoli ih imaju njihovi vršnjaci iz drugih, osobito onih napućenijih sredina. Na ovom mjestu ni najmanja promjena u svijetu prirode ne može promaći ljudskom oku, a da se ne pokaže u najraskošnijem izdanju.

Zajednički dogovor za odgovor

Tim je mijenama bio inspiriran i Mladen Kušec kada je napisao knjigu pod nazivom „Tajne zagonetne šume“. Upravo je ta knjiga uspješno promovirana i u Tivtu, u travnju 2014. godine. Tom je prilikom Tivat posjetio ravnatelj škole u Bakovčici i organizator kviza, učitelj Radovan Knežević. Interesantno je da i on sam potječe iz Crne Gore, točnije grada Nikšića. Zbog toga se ovim povodom s posebnom naklonošću obratio mladim Tivćanima, učenicima hrvatske nastave, i pozvao ih da budu njegovi gosti i sudjeluju u kvizu znanja, zajedno sa svojim vršnjacima iz drugih zemalja. Tako je i jedna mala, ali odabrana grupa učenika hrvatske nastave, u pratnji svoje mentorice prof. Ane Šarčević, i predsjednika Općinskog odbora HGI-ja Ilije Janovića koji je nesebično pomogao ovaj projekt, krenula prema mjestu održavanja natjecanja.

Upoznajmo sada učenice koje su prošle, 2015. godine, po prvi put sudjelovale u kvizu znanja i osvojile odlično drugo mjesto. Tada su pokazale zavidno znanje, kako iz povijesti Hrvatske, tako i poznavanja njezine prirodne i kulturne baštine. Nedavno je stigao i službeni poziv za sudjelovanje na ovogodišnjem kvizu, a za datum održavanja određen je 4. lipnja. One su ponovno odabrane da i ove godine predstave hrvatsku nastavu u Crnoj Gori na Međunarodnom kvizu znanja i prijateljstva u Bakovčici. Njihova su imena: **Anja Andrić**, **Rozalija Francesković** i **Agata Luković**, a sve tri su iz Tivta.

Rozalija ide u osmi razred, Agata i Anja dijele klupu u prvom razredu gimnazije. Svaka je na svoj način posebna, ali imaju također i neke sličnosti. U školi su odlične, redaju petice, u društvu omiljene, zabavne, vole prirodu, a posebno

šetnje po obroncima Vrmca. Hrvatska nastava ih je na poseban način povezala jer se tu rodilo, a potom i učvrstilo njihovo prijateljstvo. Ove talentirane djevojke uz ovu, imaju i druge zanimljive preokupacije: glazbena škola, folklor, gradska glazba, učenje engleskog. Pored svih ovih aktivnosti imaju i slobodnog vremena. Kako kažu, sve to postižu zahvaljujući dobroj organizaciji. Skromne i nasmijane djevojke sve završavaju u nekom letu.

U nastavku teksta slijedi razgovor koji je s njima vodila njihova mentorica, a u kojem su one o svemu dosad spomenutom i još po nečemu iznijele svoja razmišljanja.

Drage moje učenice, prošle ste godine osvojile drugo mjesto na Međunarodnom kvizu znanja u Bakovčici kraj Koprivnice i malo je nedostajalo da se pozlatite. Kada sam vam neki dan rekla kako ste ponovno pozvane na kviz, vašoj sreći nije bilo kraja. Recite, što je to bilo tako posebno prošle godine? Možete li se prisjetiti nekih lijepih trenutaka?

Rozalija: Krajolik. Meni su one kuće ostale u živom sjećanju. Kao da su iz slikovnica. Mogu zamisliti da tamo živim, uzgajam biljčice, prava idila. Željela sam također da idemo u Zagreb. Stoga mi je bilo vrlo drago kada sam čula da je to nagrada za naš uspjeh. Prošetali smo Gornjim gradom, vidjeli Katedralu, fotografirali se na Trgu bana Jelačića i pojeli fine palačinke u Tkalči. Bilo je i lijepo vrijeme, pa smo se osjećale u Zagrebu baš posebno.

Agata: Gdje nas je ono dondo Ilija rekao ove godine voditi za nagradu, u Mađarsku? *(Smijeh)* Društvo mi se najviše sviđjelo. Ovaj kviz je i kviz prijateljstva. Znanje nije jedino što je bitno. Dakle, najviše mi se sviđjelo upoznavanje novih

Oko vrata medalja, na licu osmijeh

ljudi, nove kulture i otkrivanje novih mjesta.

Anja: I meni se sviđjelo društvo koje je bilo iz različitih zemalja, a pored toga i ambijent u Bakovčici. Super je bilo i na koncertu Prljavog kazališta. Svirali su na glavnom trgu u Koprivnici. Bilo nam je divno na koncertu. Tada smo upoznali Taru i njezine prijateljice. Bilo je fenomenalno s njima, jer su nas lijepo prihvatile, pa

smo se odmah osjećale kao dio njihove ekipe.

Rozalija: Kada sam upoznala ekipu iz Čapljine, mislila sam da ćemo se samo s njima družiti. Ali, onda smo upoznale Čehe! Kad se samo sjetim vrtuljka u školskom vrtu na kojem smo se pokušavali sporazumjeti mješavinom engleskog i slavenskih jezika... *(Smijeh)*

Prijateljice koje dijele ljubav prema prirodi - Sveti Vid na Vrmcu

Otvoreno srce za druge - na humanitarnom općinskom bazaru u Tivtu

Agata: Kad smo prvi put došli u Koprivnicu, jako mi se sviđela priroda tamo. Učinila mi se nalik našoj, jer je grad pomalo podsjećao na Tivat. Mali gradić, svatko svakog poznaje, svatko je sa svakim prijatelj i uvijek svi pomažu jedni drugima, što mi se baš sviđelo.

Vi samo o prijateljstvu, vratimo se malo na znanje, jeste li se puno pripremale?

Rozalija: Tri mjeseca. Kada sam pristala natjecati se, bojala sam se da će biti jako teško i da će komisija biti stroga pa sam odmah prionula na učenje.

Agata: Kao pravi kampanjac, počela sam ozbiljnije učiti poslije Rozalije. Ali, ipak sam sve stigla. Bilo mi je zanimljivo u autu ponavljati gradivo.

Rozalija: Najljepše mi je bilo kada ste nas Vi ispitivali pitanja u autu, a mi smo odgovore pucale kao iz puške. *(Smijeh)*

Anja: A na povratku smo kratili vrijeme igrajući igrice i kvizove. Tu se rodila ideja da upoznamo Vesnu Pisarović, što se i ostvarilo. Ostavila je na mene jako pozitivan dojam. Dotakao me njezin nastup u Tivtu s Matijom Dedićem. Ne mogu to opisati riječima. To je umjetnost.

Agata: S Vesnom nas je upoznala Maja Perfiljeva. Ona nas

je i ugostila u svojem stanu, pričala nam neke zanimljive doživljaje iz vremena koja su bila drugačija od današnjih. Poslije smo zajedno uživali na koncertu.

Kviz vam je, očigledno, jedna od omiljenih aktivnosti. Možete li izdvojiti još nešto što naročito volite raditi u sklopu hrvatske nastave?

Rozalija: Jako volim terenske nastave, jer upoznajemo nova mjesta i zanimljive ljude. Pored toga drage su mi božićne priredbe. Tada mi se čini da smo najkreativniji, da imamo tisuće ideja.

Agata: Meni su super mnoge zanimljive radionice, sudjelovanje u radioemisiji „Mladi Hrvati Boke“. Pored toga drage su mi i naše terenske nastave. One su uvijek nevjerojatno iskustvo zbog predivnih lokacija i dobrog društva.

Anja: Meni se najviše sviđa: druženje, terenske nastave, obilaženje kulturnih spomenika, pripremanje božićne priredbe. Kad smo u školi, volim kvizove i učenje novih stvari kroz zabavu. Izdvojila bih i slamarsku radionicu u Tavan kutu gdje smo pravili čestitke od slame.

Agata: Novi Vinodolski! Najljepše nešto! Dvanaest dana u raj! *(Mala škola hrvatskog je-*

zika i kulture u organizaciji Hrvatske matice iseljenika, op. a.)

Rozalija: Daaa! Novi Vinodolski... Išla bih rado opet! Željela bih još reći da sam sretna što se moj rad našao u knjizi „Mic po mic“, iako mislim da se njime nisam proslavila, da sam mogla i bolje. Ima mnogo ljudi u Puli koji su oдавde. Oni možda i ne znaju da mi postojimo, za razliku od Snježane. *(Uz Feodoru Gubaš Štifić, Snježana Akrap Sušac autorica je knjige „Mic po mic“, op. a.)*

Jedna je od vaših omiljenih aktivnosti na hrvatskoj nastavi i snimanje radioemisije „Mladi Hrvati Boke“. Što vam pričinjava zadovoljstvo dok boravite u radiju?

Anja: Na hrvatskom nam je sve nekako drugačije zbog Vas, jer nam uvijek pokušate sve vizualno dočarati, približiti. Kroz emisiju se možemo svakoj temi koja nas zanima detaljnije posvetiti. Osim toga trudimo se da bude poučna i interesantna slušateljima.

Rozalija: Mislim da je emisija „Mladi Hrvati Boke“ probudila Hrvate u Boki. Nadam se da im je korisna i da im je interesantno čuti naše ideje, a možda i nešto nauče.

Agata: Meni se sviđa što se ideje nikad ne gase... Stalno dolaze nove... Jedna rađa drugu.

Anja: Nismo znali na početku kako će to biti... Ali, ja sam sada zadovoljna. Kada sam slušala posljednju emisiju, uvidjela sam koliko smo zapravo napredovali u odnosu na početak. Ne samo da znamo smisliti sadržaj, nego i kako se izražavamo. Slušatelji nas ne mogu vidjeti. Samo nas slušaju, pa je dobro što napredujemo.

Agata: Dosta ljudi je pohvalilo našu emisiju. Slušaju nas i izvan granica Crne Gore. Ali, nismo se okušali samo u ovom mediju. Snimili smo i film. To je bilo posebno lijepo, jer smo

pojedine kadrove snimili u Gornjoj Lastvi.

I mene raduje svaki vaš napredak. Neki dan sam ponovno poslušala onu emisiju koju ste snimili dok me nije bilo u Boki. To je bilo ugodno iznenađenje, prvenstveno zbog toga što ste pokazali samostalnost. Nije vam nikada teško doći u studio da snimamo, montiramo i izvan nastavnih sati, premda znam da imate i brojne druge aktivnosti. Nemoguće ih je sve pobrojati. Stoga bih vas upitala da izdvojite nešto zanimljivo po svojem izboru.

Agata: Osim hrvatske nastave, idem i u glazbenu školu. Također, član sam Glazbeno-prosvjetnog društva iz Tivta s kojim nastupam na mnogim manifestacijama. Neke od njih su: Maškare, Gađanje kokota, Dan Tivta. Posljednji sam nastup imala u okviru Tripundanskih svečanosti, na trgu ispred katedrale sv. Tripuna. Volim kreativne stvari i jako mi se dopalo što smo s hrvatskom školom sudjelovali na školskom bazaru na kojem smo skupljali priloge za našu terensku nastavu. Drago mi je što smo bili u prilici pomoći drugima svojom kreativnošću

Agata Luković

na općinskom bazaru. Također, posebno mi se svidjelo što smo povodom Dana Zemlje organizirali malo planinarenje Vrmcem s planinarskim klubom „Pestingrad“. Bilo je to još jedno lijepo iskustvo.

Anja: Kao Agata i Rozalija, i ja volim prirodu, a naročito pješačenja s društvom po Vrmcu. Volim slušati glazbu, a njen tip ovisi o raspoloženju. Volim i pjevati u slobodno vrijeme. Sviđa mi se i folklor. To nije samo ples, kao što svi

misle, već i pjevanje, gluma. Članica sam folklornog društva Nikola Đurković koje vodi prof. Predrag Šušić. Pripremamo se sada za jednu turneju, a veseli me i što ću nastupiti na godišnjem koncertu folklorra. Često idem na natjecanja iz engleskog jezika i općenito volim jezike.

Rozalija: U Novom Vinodolskom izabrala sam novinarsku radionicu i uvijek biram takve sadržaje, a trenutno pohađam jednu. Volim plesti. Znam da sam jedna od rijetkih koji to danas rade. Upisala sam ove godine „Ljekovito bilje“, zanimljivo mi je. Sada smišljamo video za ekoreportere, osvaja se nagrada za to. Pokušavam krenuti na neki sport, ali na kraju ipak najviše volim šetati. Dobili smo ideju da idemo planinarskim stazama, ako se ne izgubimo. (Smijeh)

Što je ključno, kako sve to stići?

Rozalija: Treba biti prije svega uporan i znati svoj cilj.

Agata: Treba biti dobro organiziran. Uz dobru organizaciju sve se može stići. Čak i ako ne znamo u početku svoj cilj, uz sve aktivnosti naći ćemo ga. Izvući ćemo nešto za sebe.

Anja Andrić

Anja: Uvijek smo u brzom tempu, treba se naviknuti. Sve nam je u letu, brzini... Onda, između obveza ubacimo učenje i sve stignemo. Na početku godine nisam ništa stizala učiti. Međutim, kada su krenule obveze: engleski (dva puta tjedno), hrvatski, folklor u Kotoru... Tada sam počela sve stizati. Mada, vjerujem da svatko treba izdvojiti barem jedan dan u tjednu za uživanje i odmaranje.

Razmišljate prilično zrelo za svoje godine, pa vas neću pitati što ćete biti kad odrastete. Vjerujem da ćete sve upisati neki fakultet, koji?

Anja: Teško pitanje. Budući da dosta truda ulažem u stjecanje znanja iz engleskoga i osvajam nagrade na natjecanjima voljela bih postati profesorica. Dolazi u obzir i neko drugo zanimanje koje uključuje poznavanje jezika, poput vodiča, prevoditelja. Voljela bih naći vremena i pored toga se baviti pjevanjem.

Rozalija: Mislim da je najbolje upisati gimnaziju poslije osnovne škole. S njom imam puno izbora za kasnije. Marketing i turizam se ovdje smatraju dobrim studijama, jer se sa njima lakše nalazi posao. U gimnaziji se mogu steći navike učenja koje mi mogu koristiti kasnije. Maštam da možda nakon gimnazije upišem agronomiju ili hortikulturu u Zagrebu.

Agata: Iako sam tek u prvom razredu, kada mnogi još ne znaju kamo poslije srednje škole, ja sam već od petog razreda imala neki svoj cilj i nadam se da će mi se ostvariti. Želim postati pravnica, želim da svatko ima svoja prava, da život bude pravedan. Možda jedan dobar odvjetnik može doprinijeti tome. Uvijek se treba boriti do kraja, a sad, što će ispasti na kraju, samo Bog zna.

Rozalija, rekla si da ideš na školsku literarno-novinarsku sekciju, a dobro znam da se sve tri lijepo izražavate. U tome vam sigurno pomaže čitanje dobrih knjiga. Izdvojite mi neki svoj omiljeni naslov.

Rozalija: „Smogovci“ Hrvoja Hitreca. Oni su mi fenomen. Taj naselak Zagreba gdje se svi obožavaju. Koliko je te braće, a svi se slažu, i ta neka pozitivna energija. Svi su likovi odlični, posebno Bongo i njegova djevojka koji vole jesti krvavice i kobasice...

Agata: „Priče iz Vukovara“ Siniše Glavaševića. Kratke su, lijepo pisane i tužne. Teme su ozbiljne. Posebno mi se sviđa djelo „Priča o gradu“, gdje on poziva da ljudi ne budu razjedinjeni već da spase grad gdje im je srce i duša.

Anja: „Branka“ Augusta Šenoa. Sviđa mi se lik Branke zato što je branila svoju domovinu. Bila je nevinna, a svi su bili protiv nje. Svatko je mislio da je učiteljski poziv za takvu djevojku nešto ispod njezine ambicije. Ali, ona je gurala svoje i uspjela u tome. Sada čitam „Hotel Zagorje“ Ivane Simić Bodrožić. Vrlo je intere-

santno. Knjiga je o Vukovaru, a o tome sam nešto više naučila i na terenskoj nastavi.

Film?

Rozalija: „Družba Pere Kvržice“. Film koji sam pogledala barem deset puta. On pokazuje kako su se djeca nekad znala igrati i družiti. Mislim da je to društvo bilo bolje.

Agata: „Duh iz močvare“ snimljen prema romanu Ante Gardaša i svi filmovi s Kokom. A možda mi je najdraži zapravo „Vlak u snijegu“. Svidjelo mi se njihovo društvo i dogovštine, a najviše njihovo zajedništvo. To se ne može opisati.

Anja: Meni se dopada „Surogat“. Sviđa mi se pouka, da nije sve u materijalnim stvarima zbog kojih možemo ostati na kraju sami. Ali, ako negujemo nematerijalne vrijednosti, kao što su obitelj i prijatelji, oni će uvijek biti tu. Predmeti se lako gube, nestaju, ali nematerijalne vrijednosti traju.

Hvala vam djevojke, bile ste jako ugodne sugovornice. Čitateljima će sigurno biti zanimljivo. Za kraj, poželjet ću vam sreću na ovogodišnjem kvizu!

Rozalija Francesković

*GLAVNI TAJNIK HRVATSKOGA SVJETSKOG KONGRESA VINKO
SABLJO U RADNOME POSJETU ZAGREBU*

Hrvatske svjetske igre – Zagreb, 18. - 22. srpnja 2016.

*Glavni tajnik HSK Vinko Sabljo s ravnateljem HMI-ja Marinom Knezovićem i
zamjenikom ravnatelja Željkom Rupićem*

**Potvrđen je dogovoreni termin održavanja Igara te
uspostavljen radni ured Igara u Zagrebu, kojim rukovodi
Ivana Perkušić, službena koordinatorica Igara u ime
Državnoga ureda, Žana Ćorić, Ivana Rora, u ime
Domovinskog sjedišta i Mateja Mandić**

Piše:
Ivana Rora/ Matica

Glavni tajnik Hrvatskoga svjetskog kongresa (HSK) Vinko Sabljo boravio je 13. i 14. siječnja u radnome posjetu Zagrebu. Tom prigodom glavni tajnik i službeni koordinator Hrvatskih svjetskih igara (HSI), koje će se od 18. do 22. srpnja održati u Zagrebu, susreo se s Darijom Krstičević, predstojnicom Državnoga ureda za Hrvate izvan RH. Sastanku u Državnome uredu nazočili su i Žana Ćorić, glasnogovornica, Ivana Perkušić, savjetnica za iseljeništvo, Draženka Arar, glavna tajnica, Ivana Rora, ravnateljica Domovinskog sjedišta HSK i Mateja Mandić, tajnica Domovinskog sjedišta.

Tom prigodom potvrđen je dogovoreni termin održavanja Igara te uspostavljen radni ured Igara u Zagrebu, kojim rukovodi Ivana Perkušić, službena koordinatorica Igara u ime Državnoga ureda, Žana Ćorić, Ivana Rora, u ime Domovinskog sjedišta i Mateja Mandić. Na taj način uspo-

stavljen je dobar operativni tim u domovini koji će izravno surađivati s koordinatorom HSI-ja u iseljeništvu, Vinkom Sabljom. Na sastanku je dogovoreno da će sudionici Igara biti smješteni u Studentskome domu, načelno je dogovoreno službeno otvaranje i zatvaranje Igara, kao i izrada rasporeda događaja na Igrama te način provođenja sportskih natjecanja. Istaknuto je da će biti organizirano i niz kulturnih događaja tijekom Igara kako bi se mladima iz iseljeništva ponudio što kvalitetniji sadržaj tijekom HSI-ja 2017. HSK uz pomoć koordinatora HSI-ja 2017. Vinka Sablju ima zadaću okupljanja sudionika i organizacije njihova dolaska u domovini, dok poslove organizacije u domovini obavlja Državni ured i ostale institucije koje će se pojaviti u suoorganizaciji s Uredom. S pripremom i organizacijom Igara u Zagrebu započinje se odmah jer, kako je istaknula predstojnica Krstičević, riječ je o velikom i iznimno važnom projektu hrvatskog iseljeništva u domovini.

Drugoga dana radnoga boravka u Zagrebu glavni tajnik HSK Sabljo susreo se s ravnateljem HMI-ja Marinom Knezovićem i zamjenikom ravnatelja Željkom Rupičem u uredu ravnatelja HMI-ja. Na sastanku je sudjelovala i ravnateljica Domovinskog sjedišta HSK. Uz nastavak dobre dosadašnje suradnje s HMI-jem dogovoreno je da će HSK imati i svoj prostor u HMI-ju kako bi na službenoj adresi u službenome uredu još bolje obavljao svoju zadaću krovne udruge iseljenih Hrvata. Također je naglašeno da će i HMI osigurati potporu organizaciji HSI-ja 2017. u Zagrebu, u dogovoru s Hrvatskim državnim uredom jer Hrvatska matica iseljenika i HSK povezani su dobrom suradnjom još od samoga osnutka Kongresa.

U poslijepodnevnom satima Vinko Sabljo posjetio je i Hrvatski sabor, gdje ga je primila saborska zastupnica Margareta Mađerić. U ugodnome razgovoru dogovoren je nastavak suradnje te daljnja potpora radu HSK.

U Državnom uredu za Hrvate izvan RH dogovorena je koordinacija poslova u pripremi i organizaciji Hrvatskih svjetskih igara koje će se održati 2017. godine u Zagrebu

*POČETKOM VELJAČE ODRŽANA JE XV. SKUPŠTINA
MEĐUNARODNOGA FESTIVALA KLAPA - PERAST*

Pjesma „Slava Perasta“ i službeno himna Festivala klapa u Perastu

Članovi Skupštine jednoglasno su prihvatili Kovačevićev prijedlog da se pjesma „Slava Perasta“, za koju je glazbu napisao Vicko Dragojević, vođa dubrovačke klape Kaše, a tekst nama dobro znani Božo Vodopija, proglasi himnom peraškoga festivala

Piše:

Marina Dulović, prof.

Početak veljače u dvorani Skupštine Općine Kotor, palači Bizanti, održana je XV. skupština Međunarodnoga festivala klapa – Perast. Na samome početku večeri prisutnima se obratila predsjednica NVU, Marija Brainović i s posebnom naklonošću i lijepim sjećanjem još jednom odala zahvalnost nedavno preminulom članu i predsjedniku udruženja - Miru Braiču. „Njegova izražajna blagost, dobar savjet i ljubav koju je nesebično davao kako ovom festivalu tako i rodnom Perastu, jako nam nedostaje. Pamtit ćemo ga po plemenitosti i uvijek do broj namjeri.“

Izvještaj o radu za 2015. godinu podnio je izvršni direktor Mikan Kovačević koji je rekao da je XIV. međunarodni festival klapa - Perast 2015. bio središnji događaj svih aktivnosti u protekloj godini. To se odrazilo na sve bolju kvalitetu klapa sudionica. „Čak 40 klapa se prijavilo na naš natječaj, odabrano je 10 novih skladbi (što je rekord svih peraskih festivala), sudjelovale

su poznate klape Neverin, Čakulone, Oršulice, Kaše, Bunari, Sebeniko i mnoge druge, što dovoljno govori o njihovoj prepoznatljivosti i renomeu, a suradnja je uspostavljena s poznatim imenima klapskog pjevanja iz okruženja kao što su pokojni prof. dr. Nikola Buble, Dušan Šarac, dr. Jakša Primorac, dr. Zlata Marjanović i drugi. Posebnu zahvalnost dugujemo umjetničkom direktoru Jasminku Šetki, koji je na posebno stručan način pridonio unapređenju XIV. festivala.“ U području izdavaštva, koje je posljednjih godina zastupljeno, svjetlo dana ugledala je etnomuzikološka studija autora Jakše Primorca i Zlate Marjanović „Ludvik Kuba: Pjesme dalmatske iz Boke (1907. g.)“. Ovaj projekt ima poseban i specifičan značaj, kao i golemu etnomuzikološku i antologijsku vrijednost, što svakako prelazi okvire same festivalske koncepcije. Vjerujemo da će ova knjiga s Kubinim zapisima i prapatnim znanstvenim radovima i te kako koristiti budućim generacijama. Još jedna specifičnost XIV. fe-

stivala je treći broj festivalskog časopisa Lirica, koji je posvećen stvaralaštvu bokeljskih autora XX. stoljeća. Kao posebno obilježje Festivala iz 2015. godine Kovačević je istaknuo zastupljenost i kvalitetu domaćih klapa, na čelu s najboljom crnogorskom ženskom klapom „Incanto“ iz Kotora, kao i to da su „navedeni uspjesi rezultat posvećenog rada naših članova na realizaciji ambicioznog plana za 2015. godinu, kao i klapa sudionica te svih koji su nam financijski i organizacijski pomogli“. Članovi Skupštine usvojili su Izvještaj o radu za 2015. godinu, kao i Financijski izvještaj Nadzornog odbora. U svome izlaganju predsjednica NVU Marija Brainović istaknula je da je „realizacija plana koji je iznosio 32.050,00 eura na kraju ostvarena u iznosu od 33.444.76 eura ukupnih troškova, u čijoj strukturi je ove godine bio završni trošak tiskanja knjige ‘Ludvik Kuba: Pjesme dalmatske iz Boke (1907. g.)’, kao i časopisa Lirica br. 3.“ Također je iskazala veliku zahvalnost Ministarstvu kulture, Općini Kotor, TO Kotor, kao i mnogobrojnim sponzorima „koji su prepoznali značaj ovog, po sredstvima skromnog festivala, ali s vrlo visokim umjetničkim dometom“.

Predstavljajući Plan i program XV. jubilarnoga Međunarodnog festivala klapa – Perast 2016., izvršni direktor Mikan Kovačević rekao je: „Nadam se da su nadležni, kako općinski tako i turistički zaposlenici prepoznali misiju ovog festivala. U međunarodnim okvirima ovaj festival je prepoznat, cijenjen i vrednovan. Očekujemo da za petnaest godina rada i oču-

Milan Kovačević, Marija Brainović i Marina Dulović

Klapa Incanto

vanja klapske pjesme na ovim prostorima Međunarodni festival klapa u Perastu bude proglašen festivalom od posebnog značaja.“ Konceptija predstojećeg festivala ima novost u kvalifikacijama koje će se održati u Herceg Novom 1. 7., u Tivtu 2. 7. i Kotoru 16. 7. Finale je planirano za 29. i 30. 7. u Perastu, a revijalni koncerti 27. i 28. 8. u Kotoru i Perastu. Dakle, Festival bi se održavao u nekoliko gradova, što bi svakako obogatilo ukupnu kulturnu i turističku ponudu cijele Boke kotorske.

U izdavačkoj koncepciji plan je da Lirica br. 4 bude posvećena stvaralaštvu Dionisija de Sarna San Giorgija.

Članovi Skupštine jednoglasno su prihvatili Kovačevićev prijedlog da se pjesma „Slava Perasta“, za koju je

glazbu napisao Vicko Dragojević, vođa dubrovačke klape Kaše, a tekst nama dobro znani Božo Vodopija, proglasi himnom peraskoga festivala.

Također je usvojen prijedlog za dva nova člana Upravnog odbora, a to su Tina Braić i Miro Marušić te Dragan Armacki koji je predložen za člana Stručnog savjeta.

Na kraju, klapa Incanto uljepšala je večer svojom glazbom za koju je umjetnički direktor Festivala Jasminko Šetka imao samo riječi hvale, kao i za suradnju s njima te za stalni napredak u kvaliteti i popularnosti. Večer je završilo dirljivom pjesmom „U zemlju latinšku“ koju je izvela također klapa Incanto.

Organizatori su svakako još jednom potvrdili svoja uvjerenja da Međunarodni festival klapa u Perastu ima svoju budućnost, svoju prepoznatljivu kvalitetu i kulturni značaj. Zahvaljujući entuzijastima iz malenoga Perasta, koji su pokrenuli Festival prije petnaest godina, on je rastao, stasavao i oblikovao svoje lice i identitet. Pokazao je da se čvrsto drži na kulturnoj i turističkoj mapi i da njegova budućnost, zahvaljujući klapskoj pjesmi koja živi, ljudima dobre volje, kao i kreativnim organizatorima, ne može i neće biti ugrožena. Najbolji pokazatelj uložena truda je sve bolja kvaliteta samoga Festivala, nove programske koncepcije, kao i sve veća popularnost klapskog pjevanja u Boki kotorskoj i u Crnoj Gori.

MICKASTO OD PULE DO BOKE

Knjiga „Mic po mic“, koja je nedavno predstavljena u Istri, uskoro i u Boki

Micke čekaju djecu

Piše:
Ana Šarčević

Mickasta spajalica Boke kotorske i Pule

Knjiga priča i pjesama „Micka po mic“, ili jednostavno „Micka“ kako je već mnogi skraćeno zovu, predstavljena je 27. siječnja u Gradskoj knjižnici i čitaonici Pula. Snježana Akrap Sušac i Feodora Gubaš Štifačić ponovno su udružile kreativne snage nakon svoje prethodne uspješnice pod nazivom „Zb(i)rka priča i pjesama“ (2014.), nadimka „Zbrčkica“. Ovoga puta dječja srca dala su im vjetar u jedra. Ilustratori njihove druge zajedničke knjige učenici su hrvatske nastave iz Kotora i Tivta, te njihovi vršnjaci iz Osnovne škole „Veli Vrh“ iz Pule.

Djeca su svojim crtežima ponudila maštovita, slikom predočena, čitanja priča i pjesama iz knjige. Mentorici Roberti Weissman Nagy, kao također i meni, bilo je sasvim teško odoljeti šarolikim i vedrim dječjim predstavama koje su se tako dobro nadovezale na tekstualni dio knjige. Svaku neizvjesnost, u smislu mogućnosti prenošenja šarma i ljepote

Promoviranje Micke u punom jeku

ovih dječjih radova na papir, otklonila je Nakladnička kuća „Medit“ iz Pule. Ilustracije se mogu doživjeti kao sastavni dio pjesama i priča, dio koji im pojačava i upotpunjuje dojam. Međutim, one su pored toga u stanju da svojom sugestivnošću i živopisnošću pričaju i vlastite priče. Ovaj veseli kolaž radova ugledao je svjetlo dana u najljepšem dijelu bokokotorskog zaljeva, Perastu i njegovim otocima, zahvaljujući don Srećku Majiću, odnosno drugom nakladniku – NIP „Gospa od Škrpjela“. Jezikom brojčeva govoreći: dvije spisateljice, dvije škole, dvije mentorice,

dva nakladnika i jedna knjiga – Mickasta spajalica Boke kotorske i Pule.

Promocija u najprirodnijem okruženju za knjigu

Način na koji je proteklo predstavljanje knjige u Puli možda najbolje dočarava riječ „mickasto“. Ovo je pridjev kojim se opisuje nešto lijepo, slatko, umiljato, oku i duhu simpatično. Prvi sam put čula taj izraz razgovarajući s učenicima nakon čitanja priča i pjesama ovih dviju spisateljica. Matilda tada reče: „Mickasto je, nastavnice!“ Nije dugo trebalo da „mickasto“ prijeđe granice, dođe u Pulu i zaintrigira Feodoru i Snježanu. Tada su i one počele razmišljati kako je upravo ovaj novonastali izraz, ono bitno određenje u koje trebaju uokviriti svoje tekstove.

Nadimak „Micka“ bliži je dječjem svijetu, najprivilegiranijem dijelu publike ove knjige. On na neposredan i lak način predstavlja ovu knjigu u očima dječjeg svijeta, kao da je oduvijek bio njegov dio. Profesorice književnosti Karmen Damljanović i Slavica Lončarić, moderatorice na predstav-

Mickanje na djelu

Izmickani glazbeni program

ljanju knjige, reći će da je slojevitost tekstova ono što potiče na opetovana iščitavanja u kojima se skrivaju i otkrivaju nove razine. Česte igre riječima dražesno posreduju svijet koji se smjestio unutar tvrdih korica lijepe i vesele knjige, ali i svijet koji se ne zaustavlja na tim stranicama.

Vesele reakcije na pročitane pjesme i ulomke priča, osmijesi, cvijeće, književno-teoretske analize, govor o dobroti kao osnovnoj niti vodilji, o suradnji velikih i malih, odraslih i djece... Bilo je lijepo biti na promociji knjige organiziranoj u njezinu najprirodnijem okruženju, knjižnici. Prethodna knjiga ovih dviju spisateljica je, prema riječima djelatnice pulske Gradske knjižnice: „Stalno vani.“ To je izraz koji se upotrebljava za naslov koji je vrlo tražen, dakle, više izvan knjižnice, nego što unutar nje stoji iščekujući čitatelje. Čujem, jednaka je sudbina već pokucala i „Micki“ na vrata.

Knjiga koja povezuje dvije regije – Istru i Boku kotorsku

Postoje ljudi koji imaju dvije domovine, odlaskom iz jed-

noga zavičaja u drugi ljubav umnažaju, a posebno su sretni kada ih mogu obgrliti. Snježana je počela život u Boki. Zaposlila se zatim kao profesorica hrvatskoga jezika i književnosti u Puli gdje je nastavila živjeti. Neumornim i toplim duhom uspjela je spojiti dvije voljene regije. Postoji li za tu namjeru ljepši način od knjige koja je trajno povezala djecu iz Pule i Boke kotorske, u kojoj kao uspomena stoji pedesetak imena tih malih ilustratora.

Među njima su imena učenika hrvatske nastave iz Kotora i Tivta: Marija Akrap, Petar Akrap, Kristina Božinović, Josip Francesković, Lucija Francesković, Rozalija Francesković, Andrej Golub, Anđela Golub, Anita Grgurević, Kristina Janović, Agata Luković, Luka Maslovar, Renata Mirošević, Andrea Nikolić, Luka Nikolić, Paula Petković, Anto Petrović, Kristina Petrović, Ilija Sindik, Elena Srdoč, Anđela Stipanić, Matilda Stjepčević, Pavo Vičević, Vedrana Vičević, Renata Vuksanović i Dragica Zeničanin.

Odjeci u medijima

Dobar uvod u promociju bio je iscrpan prikaz knjige „Mic po mic“ objavljen u Glasu

Istre. Među ostalim dr. Vaneša Begić piše: „Pjesme su lako pamtljive, ima i rima, koje nikada nisu isforsirane. Teme su svojstvene dječjim interesima, od šetnje sa psom, papuče koja se negdje skrila, proljeća, visibaba, školskih dogodovština, onih obiteljskih, druženja, radosti, smijeha, pa sve do kazališne čarolije. Sve je to pisano na način da neka po(r)uka uvijek bude prisutna, ali da didaktička funkcija ne bude previše naglašena ili nametnuta, već djeci primjerena.“

HRT Radio Pula i Radio Maestral posvetili su svoje emisije najavi promocije, ugostivši ekipu koja je sudjelovala u stvaranju knjige.

U emisiji „Mladi Hrvati Boke“ koju od rujna na Radiju Dux vode učenici hrvatske nastave u Crnoj Gori također je bilo riječi o promociji. Znatizeljni mladi novinari Marin i Kristina nazvali su spisateljice u Pulu i uspješno odradili prvi intervju.

Promocija uskoro u Kotoru

Boraveći u gradu s najviše sačuvanih rimskih spomenika u Hrvatskoj, a za koji me vežu i neka posebno lijepa prijateljstva iz studentskih dana, primijetila sam nešto neobično. Ljudi su, napose oni uključeni u promociju ili rad na knjizi, pokazivali značajnu dozu životne hrabrosti. Ne praviti slonove od miševa, gledati na probleme kao na izazove koji pokreću, otvarati neslućene prilike... To su njihova gesla! Pokušavam sumirati, proniknuti, pa i usvojiti prokušane životne mudrosti žena koje znaju živjeti i u najtežim iskušenjima. Žena koje znaju da je uz mickastost, laganim, ali upornim koracima – mic po mic, sve moguće.

I tako, mic po mic, korak po korak, kroz Keršovanijevu ulicu, stižem do posljednjeg kata zgrade u kojoj se nalazi agencija „Medit“. Na zidovima plakati pulskih filmskih festivala, umjetnička djela. Prostor odiše kreativnošću i osjećajem za detalje. Znala je Biserka Vranić nastaviti ono što je započela sa suprugom kojemu je posvetila promociju budući da je baš na taj dan preminuo prije šest godina. Danas Feodora i Biserka imaju brojne klijente koji ulazeći u njihov radni prostor i boraveći u tom ugodnom okruženju dobivaju suptilne nagovještaje o duhu koji provijava iz rada ovih sposobnih dizajnerica.

Uz kavicu sumiramo dojmove s pulske promocije i razgovaramo o budućem predstav-

Biserka i Feodora mickaju u Meditu

ljanju knjige u Kotoru. „Bit će mickastija!“, konstatiramo kroz šalu i smijeh. Prihvaćamo

izazove i radujemo se lijepim i dobrim suradnjama. Mic po mic.

Uoči i nakon promocije "Micke"

Večer. Siječanj 2016. g.

Na stanici u Puli... – pjevao je Balašević još prije rođenja urednice Feodorine i moje knjige.

Večer. Ja sam na autobusnom kolodvoru.

Ugledah Anu i veselo se osmijehujući krenusmo jedna drugoj u susret. Noćna vožnja pulskim ulicama i razgovor do jutarnjih sati. Uzbuđenje i pozitivna trema držali su nas budnima. Osim toga, žene imaju uvijek o čemu pričati. Mi smo najviše pričale o Micki, prisjećale se početka ideje o suradnji, upoznavanju s učenicima hrvatske nastave..., ali našlo se vremena i za osobne stvari.

PROMOCIJA

O aktivnostima prije, za vrijeme i nakon promocije detaljno piše Ana.

NAKON PROMOCIJE

Jutro. Još uvijek siječanj 2016. g.

Casablanka, tj. pulska riva

Ana se vraća u Boku. Hidroavion nalik na igračku čeka svoje putnike. Vrijeme i atmosfera prije leta podsjećaju na scenu iz filma Casablanka. Avion uzlijeće podižući valove, ruka je u zraku, a jedno nasmiješeno lice me gleda kroz prozorčić. Pomislih: "Hvala, Ana, što si

Vidimo se na promociji u Boki

prepoznala značaj rada na knjizi za približavanje učenika Hrvatskoj, hvala na uloženom trudu i veselim se nekoj budućoj suradnji! Vidimo se u našoj Boki!"

Sa zavišću sam gledala avion sve dok ga nisu progutali oblaci, zavišću jer će se Ana uskoro naći na najljepšem mjestu na svijetu, blizu mojih najdražih. U trenu shvatih da se to ne zove zavist, nego NOSTALGIJA.

P.S.

Ana je Ana Šarčević, prof. hrvatske nastave u Kotoru i Tivtu, a ja sam Snježana Akrap-Sušac, s Feodorom Gubaš Štifanić koautorica knjige za djecu Mic po mic.

Bokeljska noć u Rijeci

U organizaciji Hrvatske bratovštine Bokeljske mornarice 809 – Rijeka, i ove godine priređena je Bokeljska noć – tradicionalni bal Bokelja u Rijeci.

Bokeljska noć održana je 6. 2. 2016. u Hotelu Bonavia s početkom u 19.00 sati. Nazočne je pozdravio predsjednik riječke bratovštine Albert Petrović, a riječi pozdrava predsjednika Općine Kotor prenio je predsjednik Turističke zajednice Kotor, g. Mirza Krčić. Bokeljska noć otvorena je kolom sv. Tripuna koje je balao odred Hrvatske bratovštine Bokeljske mornarice 809 iz Rijeke. Zabavu je začinio band 'Mali s velikim' te 'The one man band Vlado Martinis'. Uz bogatu trpezu, večer je obilovala plesom te zabavnim igrama i bogatom tombolom. Djeca su se zabavila uz mađioničara.

Tomislav Brguljan

Uređuje: Tijana Petrović

Ugledni New York Times oduševljen Korčulom: 'Ovaj netaknuti susjed mnogo razvikanijeg Hvara mjesto je koje morate posjetiti ove godine!'

The New York Times je preporučio otok Korčulu kao top destinaciju za posjet turistima u 2016.

U tekstu pod nazivom '52 mjesta za posjetiti u 2016.', ugledni američki dnevni list otok Korčulu svrstava na solidno 17. mjesto.

'Beyonce i Jay Z su pokrenuli trend. Njihov posjet Hvaru 2011. godine pokrenuo je navalu turista na hrvatske dalmatinske otoke. Korčula je skromniji susjed otoka Hvara i velikim je dijelom još uvijek netaknut', piše reporter NYT-a.

List izdvaja 'srednjovjekovni grad Korčulu' kao rodno mjesto Marca Pola.

'Unajmljivanjem mopeda i bicikla može se dodatno uživati putujući kroz prirodu, maslinike i gustu šumu', piše NYT.

Uz kvalitetna korčulanska jela i kolače, preporučuje čuveno bijelo vino Grk, koje se može kušati u 'šarmantnim obiteljskim vinarijama'.

Jutarnji.hr

Crna Gora na listi 20 zemalja čija se kuhinja mora probati!

Da prirodne ljepote nisu samo ono što privlači tu-riste dokazuje i članak koji je objavljen na portalu Yonderbound. Naime, Crna Gora je zajedno s još 19 drugih zemalja preporučena kao destinacija čija se **hrana mora probati!**

Autori članka istaknuli su da **crnogorsku** karakterizira okus Italije, velike porcije nalik onim ruskim, kao i francuska raznovrsnost peciva.

'Crna Gora je poznata po sirevima, vinima i žestokim pićima, raznim supama i jelima od

mesa. Ova kuhinja je napravljena da se u njoj uživa, ali i da vas zagrije tijekom hladne sezone', ističu na portalu Yonderbound.

Za one koji još nisu imali priliku probati neke od **crnogorskih specijaliteta**, oni navode i nekoliko pojmova, među kojima ističu sljedeće: punjene paprike - paprike sa žara, punjene mesom i povrćem, poslužene s kremastim umakom, skorup - slana kravlja pavlaka, pljeskavica - jelo s roštilja...

Kada je u pitanju alkohol, tu je, kako oni preporučuju, nezaobilazna **loza**, a ljubitelji kave moraju probati **tursku kavu**.

Kolektiv.me

Fešta mimoze, ribe i vina

Fešta od mimoze, ribe i vina, duž hercegovačke rivijere, okupila je 6. veljače oko 20.000 posjetilaca. Lijepo vrijeme pridonijelo je da mnogobrojni gosti iz Crne Gore i okruženja uživaju u tradicionalnoj puč-

koj svečanosti, koja se održava skoro pola stoljeća, a odiše mediteranskim okusom i mirisom.

Na deset vatri isprigano je 1.500 kilograma sardele, a sve je zaliveno s 1.000 litara vina i isto toliko piva.

Boka News

Kotor i Prerov potpisali povelju o suradnji

Gradonačelnik Kotora dr. Aleksandar Stjepčević i potpredsjednik češkoga grada Prerova, Petr Měřínský, potpisali su 11. veljače u Pomorskom muzeju Povelju o suradnji.

„Kotor i Prerov imaju sličnu historiju i specifičnu povezanost sudbinom češkog mornara Františka Raša koji je u ovome češkom gradu rođen, a kao borac za slobodu i pravdu sudjelovao je u Pobuni mornara u Boki kotorskoj 1918. godine, gdje je i završio svoj život.

Danas ovim događajem simbolično šaljemo poruku da su naši gradovi i građani bliski jedni drugima, da se osjećamo članovima velike europske zajednice te da nas daleko više veže i spaja nego što nas razlikuje i razdvaja. Veliko bogatstvo je i ovo prijateljstvo koje danas i formalno potvrđujemo, koje će oplemeniti i obogatiti naše gradove i donijeti dobrobit našim zajednicama”, rekao je Stjepčević.

„Tačno je godinu dana od kada su nam se predstavnici Općine Kotor obratili ponudom za uspostavljanje partnerskih odnosa između naših gradova, a poticaj je bila prošlogodišnja komemorativna sjednica u čast Františka Raša, rođenog u Prerovu, i njegovih hrabrih suboraca, mornara austrougarske flote koji su u siječnju i veljači 1918. godine ustali protiv austrijske dominacije.

Fokus naše suradnje bit će u svim područjima života – kulturi, obrazovanju, znanosti, turizmu, sportu, možda ćemo uspjeti i potaknuti te olakšati kontakte između lokalnih preduzetnika. Sigurno možemo ostvariti i suradnju na projektima podržanim iz fondova EU-a. Vjerujem da će nakon uspostavljene suradnje mnogi Kotorani poželjeti posjetiti ovaj češki grad”, rekao je uz ostalo potpredsjednik Prerova Petr Měřínský.

Prerov je grad u Češkoj Republici, u samome srcu Moravske, s obje strane rijeke Bečve. Ima oko 45.000 stanovnika, bogatu historiju, a ove godine će proslaviti 760 godina postojanja gradske vlasti.

Boka News

98. obljetnica strijeljanja mornara u Boki

Vođe pobune mornara u Boki strijeljani su 11. veljače 1918. godine. Četvorica mornara, Mate Brničević iz Krila Jesenica kraj Omiša, Antun Grabar iz Poreča, Jerko Šišgorić iz Žirja kraj Šibenika i Čeh František Raš, osuđeni su na smrtnu kaznu i strijeljani 11. veljače 1918. godine u Škaljarima.

U njihovu čast, u organizaciji Udruženja boraca NOR-a i antifašista 1941. - 1945. i Općine Kotor priređen je posjet spomeniku palim borcima u Škaljarima i polaganje vijenaca uz svečani odred Bokoeljske mornarice Kotor i Ratne mornarice Crne Gore.

Gradonačelnik Kotora položio je vijenac i obratio se nazočnima: „Danas smo ovdje da palim borcima odamo počast, da njihova imena i dalje žive u našem sjećanju. Slava vam, vjesnici slobode.“ Predsjednik Stjepčević pozdravio je predstavnike rodnoga gra-

da Františeka Raša, grada Prerova: „Ovaj historijski moment, sudbina stradalog mornara, spojili su Kotor i Prerov, grad s kojim ćemo danas službeno proglasiti pobratimske odnose, na obostrano zadovoljstvo te za dobrobit naših građana razviti različite vidove suradnje.“

Predstavnik grada Prerova iskazao je ponos što su se uz pripadnike južnoslavenskih naroda i Talijana ustanku pridružili i Česi te iako su Česi činili samo 10 posto posade pobunjenih mornara, u organiziranju ustanka igrali su vrlo važnu ulogu. Najveće priznanje zaslužio je sin krojača iz Prerova, artiljerijski podoficir František Raš. „On je zahvaljujući svojoj mudrosti i odlučnosti imao odlučujuću ulogu u komandi ustanka. Čak i danas, nakon 100 godina, građani Prerova su s pravom ponosni na Františeka Raša. Ova važna ličnost koja je blisko vezana uz historiju Kotora i grada Prerova bila je poticaj za naše zblizavanje.“

Svečanom činu nazočili su predstavnici veleposlanstva Republike Češke u Crnoj Gori i delegacija grada Prerova, predstavnici Veleposlanstva i Konzulata Republike Hrvatske u Crnoj Gori, Vojske Crne Gore, Ratne mornarice Crne Gore, UBNOR-a i Antifašista Herceg Novi, predsjednik Hrvatskoga građanskog društva CG Mario Brguljan, predsjednik Skupštine Općine Kotor Nikola Bukilica, predstavnici lučke uprave i mnogi drugi predstavnici iz javnog života Kotora.

Radio Dux

Papa Franjo i patrijarh Kiril potpisali deklaraciju o vjerskom jedinstvu

Poglavar Rimokatoličke crkve **papa Franjo** i poglavar Ruske pravoslavne crkve **patrijarh Kiril** potpisali su 12. veljače u Havani zajedničku deklaraciju o vjerskom jedinstvu te pozvali na hitnu akciju za pomoć kršćanima u Iraku i Siriji.

“Pozivamo međunarodnu zajednicu na hitno djelovanje da se spriječi protjerivanje kršćana s Bliskog istoka... U Siriji i Iraku nasilje je već odnijelo na tisuće života i ostavilo milijune ljudi bez doma i resursa”, istaknula su dva velikodostojnika.

U deklaraciji potpisanoj nakon susreta koji je trajao oko dva sata, poziva se na mir u Siriji, Iraku i Ukrajini, a Europu da “zadrži vjeru u svoje kršćanske korijene”.

Papa Franjo je rekao da su poglavari Ruske pravoslavne crkve i on razgovarali “jasno i direktno” i da on “jako cijeni njegovu (Kirilovu) želju za jedinstvom”.

Papa i patrijarh izrazili su nadu da će raskol među pravoslavnim kršćanima u Ukrajini biti prevladan na osnovi kanonskih normi i priopćili da ujedinjenje nije put ka obnavljanju jedinstva Crkve.

U zajedničkom dokumentu dva poglavara su izrazila žaljenje zbog “gubitka jedinstva” između kršćana i želje za njegovim ponovnim uspostavljanjem.

“Svjesni mnogobrojnih prepreka koje još treba prevladati, nadamo se da će naš susret pridonijeti ponovnom uspostavljanju jedinstva željenog od Boga”, naglasili su poglavari Katoličke crkve i najveće Pravoslavne crkve u dokumentu potpisanom nakon njihova prvog susreta od rascjepa dviju crkvi 1054. godine.

Patrijarh Kiril ocijenio je razgovor s rimskim papom vrlo sadržajnim.

Taj razgovor je, istaknuo je ruski patrijarh, dao mogućnost da se dvojica poglavara razumiju i da zajedno rade na tome da se spriječe ratovi.

Papa Franjo naveo je da je s poglavarom Ruske pravoslavne crkve razgovarao otvoreno, kao brat s bratom.

Dvojica poglavara srdačno su se pozdravili i tri puta poljubili prije nego što su se povukli na razgovore.

Obraćajući se papi, na početku sastanka patrijarh Kiril rekao je da je njihov susret “Božja volja”.

“Sastajemo se u pravo vrijeme i na pravome mjestu. Želim još jednom naglasiti da je to Božja volja”, rekao je Kiril na početku susreta s papom, dodajući da nema prepreka za organiziranje novog susreta dviju strana.

Papa Franja je uzvratilo: “Konačno, mi smo braća.”

Prije susreta napisao je na Twitteru da je dan susreta - dan Božje milosti.

“Sastanak s patrijarhom Kirilom je dar od Boga”, napisao je papa Franjo.

Na početku susreta papa Franjo i patrijarh Kiril razmijenili su poklone koji su duboko simbolični i prate povijest nekad napetih odnosa između Istočne i Zapadne crkve, navele su agencije.

Papa Franjo poklonio je patrijarhu Kirilu relikviju slavenskog prosvjetitelja svetog Ćirila i pehar.

Kiril je papi Franji poklonio repliku ikone Bogorodice kazanjske.

Vatikan je 2004. vratio Ruskoj crkvi kopiju te poznate ikone iz 16. stoljeća u nastojanju da izgradi bolje ekumensko prijateljstvo.

Papa i patrijarh razgovarali su uz pratnju prevodilaca i uglednika koji su pripremali ovaj sastanak u najvećoj tajnosti - mitropolitom Hilarijonom, direktorom za vanjske poslove Moskovske patrijaršije i švicarskim kardinalom Kurtom Kohom, predsjednikom Savjeta pontifikata za promociju jedinstva kršćana.

Sastanak na neutralnom terenu planiran je već desetljećima, a posljednje prepreke uklonjene su zahvaljujući kombinaciji papine odlučnosti da bi se sastanak trebao održati i stajališta Ruske pravoslavne crkve da su događaji na Bliskom istoku povećali potrebu za ujedinjenošću kršćana.

Papa Franjo nastoji prevladati raskol između dviju crkvi. Istočno pravoslavlje odvojilo se od Rima 1054. godine i danas Ruska pravoslavna crkva ima oko 165 milijuna od ukupno oko 250 milijuna pravoslavaca u svijetu. Katolička crkva, kao najveća kršćanska zajednica, ima oko 1,25 milijardi vjernika.

Papa je nakon sastanka odmah nastavio put za Meksiko gdje se zadržao u petodnevnom posjetu.

Sastanak patrijarha i pape pratilo je oko 200 novinara, a na potpisivanju deklaracije bio je prisutan i kubanski predsjednik Raul Castro.

www.slobodnaevropa.org

Buzdo Babaluka Tumbanović mladi osuđen na lomaču na Prčanju

Na Prčanju je u subotu 6. veljače održan tradicionalni Prčanjski karneval. Na čelu povorke, kako je i red, našao se Kapo Prčanjskog karnevala, a uz kotorsku Gradsku muziku i mažoretkinje "Alise" i "Fešta" povorku su krasile i mnogobrojne grupne i pojedinačne maske.

Naravno, tu je bio i glavni krivac za sve loše na Prčanju - Buzdo Babaluka Tumbanović mladi.

Na početku suđenja krnevalu obratio se Prežident od Suda riječima: "Mnogopoštovani, strpljivi, neuvredljivi, ali po malo ombrozni narode prčanjski i ostala gospodo! Dobro nam došli na tradicionalnu feštu prčanjskoga karnevala. Karnevala koji danas slavi punih 40 godina otkako je, poslije duže pauze, ponovo obnovljen februara mjeseca 1976. godine. I ove jubilarne godine smo vam priuštiti zadovoljstvo da prisustvujete ovoj našoj tradicionalnoj pučkoj fešti. Zahvaljujući kontinuiranoj akciji prčanjskih karnevalskih ašešora za unutrašnja pitanja i poslije dugog izviđanja, osmatranja i pra-

ćenja uz pomoć šterika, lumina i ferala, a i pokoje botilje, uspjeli smo ufatit ovu šalamastranu osobu, oću reć protuvu od čeljadeta. Evo ovdje, pred licem prčanjskog naroda, nalazi se ova budaletina kao glavni uzrok svijeh zala i nedaća što su se zbile u našem malome mjestu za proteklu godinu dana. Zato, na osnovu svijeh članova, stavova, paragrafa i alineja novokomponovanih kaznenijeh zakona, a pred očima javnosti uz direktni radio i tv-prenos, ako ne bude falila struja, otvaram sudski proces protiv ođe prisutnoga krnevala Buzda Babaluka Tumbanovića - mlađega, unuka čuvenoga Buzda spaljenoga davne 1976. godine."

Zatim se obratio tužioc: "Ja tužioc, Avokato KACABOBULO TUŽIBABA, imam veliku čast da se prezentam pred ovijem mnogopoštovaniem karnevalskijem pukom prčanjskijem i podignem optužnicu protiv ođe prisutnoga krnevala prčanjskoga. Optužujem ga što je mnogo toga mog'o napraviti za ovi poveri narod a nije učinio ništa. Evo, vidite i sami, ũ ruke drži batoć od zakona i nožice od pravde! Žalibože kad ih nikad nije pravdedno koristio. Uvijek je škvivavao guzicu i aminovao ono što su mu partijski funkcioneri naređivali. Obecavao je Prčanju mnogo dobroga, kao rekonstrukciju auštrijskih parapeta, novu pojačanu struju, kanalizacioni sistem i još mnogo i mnogo drugih lijepih stvari. Ali od svega toga ništa nijesmo vidjeli. Ovi jadni BUZDO nije ništa bolji od svojega đeda spaljenoga davne 1976. godine na ovo isto mulo prčanjsko. Nije bio kapac niti organizovat krštene demonstracije na prčanjsko mulo, oliti na korzo, pa makar i ispod kakve cerade da ne daj Bože nekoga tokom noći rosada ne ufati. Nije htio ni štrajkovat glađu i tako provat probudit ovi davno usnuli puk prčanjski. Suma sumarum, dragi moji mještani, mislim da je ova optužnica sasvim dovoljna da ovdje prisutnoga krnevala prčanjskoga Buzda Babaluka Tumbanovića - mlađeg osudimo na smrt spaljivanjem na mulo prčanjsko."

I na kraju riječ branioca: "Ja Branioc, šinjora KOKOLETA ČAKULONA, viša đordžinska savjetnica, po službenoj dužnosti i savjesti, časno ću braniti mojega štićenika koji je na podmukli način ufaćen i na silu ođe pred vama doveden, da mu se pristrasno sudi i sjeme zatre. Moj uvaženi kolega ga optužuje da je mog'o mnogo toga učinjet a nije učinio NIŠTA. Poštovani narode prčanjski, jeste li ikad čuli da se osuđuju čeljad koja ništa nijesu učinjeli!!! Ako bi tako činjeli, onda bi vās pošteni narod bio

kriv i svaki dan bi trebalo lomače goret. Nota Bene, možda bi to ovijema današnjijema i odgovaralo. Treba osuđivat ovakve Tužioce i Sudije koji su vazda nedužne osuđivali a krivce puštali! Što se tiče batoća i nožica, čini mi se, da su se od silne pravde i poštovanja zakona, a sve 'u ime naroda', deboto dobro istrošili i istupili od velike upotrebe. Kolega Tužioc ga optužuje da je škvivavao kulo i da per la finta ništa ne vidi. Čini mi se da je moj štićenik i dobro učinio jer se tako sačuvao od ovizije što kulo stalno, umjesto obraza, ističu. Optužujete ga da nije napravio nekakve parapete, kanalizaciju, ect., ect., a ne zborite da je napravio veliki ekološki mandrač za vaterpolo iako ste vi naš dični 'Val' uštivali. Zato je on napravio i pomoćni bazen u mandrač ispred Besküće koji može poslužiti za rekreaciju penzionera. Krivite ga da nije organizovao demonštracijune, nitištrajk glađu, a vi dobro znate da prčanjski narod nikad nije bio agresivan niti antiprotivan, nego je vazda nadležne poštovao pa ga je teško probuditi iz ove hronične apatije. A što se štrajka glađu tiče, to nije ni trebao organizovat jer s ovakvim platama i

penzijama, ovi poveri narod, i ovako svakodnevno strogu dijetu drži. A sad na ultimatu, poznavajući duh i narav mojega klijenta, neću vas za oprost njegovih grijehova moliti jer znam da milosti vi nemate. Nego, iskreno se pitam, što mojega klijenta toliko mrzite pa oćete da se njegovo seme izgubi u plamenu lomače koju mu pripremate.”

Nakon spaljivanja krnevala u MZ Prčanju održan je dječiji maskenbal te su tom prilikom podijeljene mnogobrojne nagrade najuspješnijim maskama.

Radio Dux

Nadbiskup Chicaga mons. Blaise J. Cupich u posjetu kotorskom biskupu

Čikaški nadbiskup mons. Blaise J. Cupich posjetio je 4. veljače kotorskog biskupa mons. Iliju Janjića. Mons. Cupich je došao u svojstvu predsjednika Pododbora za pomoć Crkvi u Srednjoj i Istočnoj Europi Biskupske Konferencije Sjedinjenih Američkih Država, a s njim u pratnji bio je dr. sc. Declan Murphy, direktor spomenutog Pododbora te don Jerko Ban, svećenik iz Dubrovačke biskupije. Uz biskupa, goste su dočekali preč. don Pavao Medač, kancelar biskupije i voditelj projekta obnove i izgradnje biskupijske knjižnice i don Robert Tonsati, v.d. direktora biskupijske knjižnice u osnivanju koji je kao stipendist Pododbora za pomoć Crkvi u Srednjoj i Istočnoj Europi, bio na poslijediplomskom studiju i stručnim usavršavanjima u Rimu. Biskup Janjić je predstavio sve dosad izvedene radove na izgradnji biskupijske knjižnice — nekadašnje crkve sv. Franje koja je iz temelja renovirana, natkrivena novim krovom i koja se trenutno nalazi u posljednjoj fazi adaptacije za biskupijsku knjižnicu. Za taj projekt kao i za stipendije na poslijediplomskom studiju, Pododbor za Pomoć Crkvi u Srednjoj i Istočnoj Europi izdvojio je dosada 150 000 USD. Nadbiskup Cupich i dr. Murphy su izrazili svoje zadovoljstvo dosada učinjenim smatrajući takav projekt doista iznimno važnim za očuvanje baštine kotorske biskupije i katoličkog identiteta u Crnoj Gori,

izričući također svoje zadovoljstvo odgovornom i temeljitom pristupanju realizaciji projekta. Kotorski biskup je zahvalio američkim posjetiteljima na svim njihovim naporima na prikupljanju i izdavanju donacija, a također je najavio mogućnosti nekih budućih projekata nakon završetka obnove i adaptacije biskupijske knjižnice. Mons. Cupich je na završetku susreta naglasio važnost temeljitog planiranja te izrazio svoju želju za budućom suradnjom u vidu pomoći mjesnoj Crkvi.

www.kotorskabiskupija.me

Lorko Tipikus Teodorakis krivac za sve nevolje Tivćana

Lorko Tipikus Teodorikus, kako se ovoga puta zvala karnevalska lutka, glavni je krivac za sve prošlogodišnje nevolje i probleme Tivćana, zbog čega je glavom platio na lomači, na oduševljenje nekoliko stotina posjetilaca koji su se 6. veljače okupili na tradicionalnom „Lastovskom karnevalu“ u Donjoj Lastvi kraj Tivta.

„Lorko je kriv što muči kao kakvi šotokuco i kad mu o intradi rabotaju, što je puštio da nam se nakrivi Turkova poljana, što je lijepi i skupi vatromet na Pine za Novu godinu gledalo 5 - 6 druga, što samo za veliku neveru imamo bazen u Donju Lastvu, što palme ne njišu grane nego pravimo toteme od njih, što u Krtole narod nema kuda do mora doć, a kroz polje mu valja i dalje plivat, što Krtoljani zbog novoga vodovoda nemaju okle čašu vode popit i zbog toga vodovoda auta slomiše da bi doma došli, što ćemo prije u Lastvu film snimit nego ga u naše kino pogledat, što je morsko dobro, a ne zna se što je naše“, nabrojio je grijeh karnevala **Lorka** tužilac pred „Slavnim sudom komunitadi lastvoske“ koji je zasjedao na gradskoj rivi, nakon što je vesela povorka s karnelavkom lutkom, mažoretkinjama iz Tivta i Kotora, gradskom muzikom Tivta, mjesnom muzikom Đenovića i stotinjak maštovitih maski obišla cijelo naselje.

Advokat karnevala Lorka uzvratilo je da „mi znamo da je pravda, ali znamo i s kim posla imamo“, te da njegovom klijentu „sude, a presudu su prije 10 dana već napisali“, ali pomoći nije bilo pa je Lorko osuđen na smrt spaljivanjem na lomači. Dok su krvnici odnosili njegovog klijenta na mulo pred crkvom svetog Roka, gdje je kazna izvršena na radost okupljenih, advokat karnevala Lorka Tipukusa Teodorikusa pročitao je njegov testament u kome je karneval, svakome po zasluži u odnosu na ono što je dotični lani radio, ostavio ponešto.

Tako je Općina dobila „fabriku od novogodišnjih lampijuna da nam Teodo bljesne za te lijepe dane od fešte“ kao i „po 50 kvadrata od dedovine uz more da učini po jedan konduat u Lastvu, u Kalimanju i na Pine“, Regionalni vodovod „fabriku od cijevi jerbo su ove furešte istrufinjale“, a lastovski svećenik „ništa, jer ništa nije ni zamiritao“.

Nakon spaljivanja karnevala, fešta je nastavljena velikim maskenbalom u hotelu „Kamelija“ gdje su najboljim maskama dodijeljene i prigodne nagrade. Ove godine jedna od najuspjelijih bila je grupna maska „Špijuni su među nama“ s policijskom mari-com s tablicama „P – Spuž“ koja je teglila VIP zatvorsku prikolicu uz mnogobrojne policajce te robijaše s natpisima na leđima.

Organizatori karnevala iz lastovske NVO „Harlekin“ ovom su prilikom izdali i nove brojeve satiričnih časopisa „Harlekin“ i „Lastovski bruštulin“.

Boka News

Predsjednica Hrvatske obilježila prvu godinu mandata

Predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar Kitarović obilježila je 20. veljače prvu godinu mandata prijemom za građane u sklopu „Dana otvorenih vrata“ te otkrivanjem poprsja prvoga hrvatskog predsjednika dr. Franje Tuđmana, rada akademskog kipara Krune Bošnjaka. Izrazivši zadovoljstvo što je obilježila godinu dana mandata s građankama i građanima, predsjednica Grabar Kitarović rekla je kako smatra da političarke i političari imaju dužnost boraviti među građanima te slušati njihove ocjene i mišljenja. „Iznimno su mi bitni ovakvi susreti s vama koji mi daju ohrabrenje i snagu raditi čvrsto na dobrobit naše Domovine“, istaknula je predsjednica.

Isto tako, naglasila je kako je uz boravak građana u Uredu predsjednice poseban dan i zbog otkrivanja poprsja prvoga hrvatskog predsjednika dr. Franje Tuđmana. „Ako je itko zaslužio da njegovo poprsje bude ovdje, u ovoj kući na Pantovčaku, onda je to prvi hrvatski predsjednik dr. Franjo Tuđman koji je ovdje donosio ključne odluke za budućnost naše Hrvatske u najtežim vremenima“, rekla je predsjednica. Dodala je kako je njegova politika tada bila politika pomirbe bez koje teško

da bismo ostvarili one ciljeve koje smo u međuvremenu ostvarili - oslobodili i izgradili našu samostalnu Hrvatsku.

Otkriveno poprsje dr. Franje Tuđmana rad je akademskog kipara Krune Bošnjaka, osobnog prijatelja prvoga hrvatskog predsjednika, dar koji je na Pantovčaku još od 1996. godine, ali nije bio javno izložen. Poprsje je sada, u Uredu predsjednice Republike, postavljeno uz ostale hrvatske velika- ne, skulpturu kralja Tomislava i poprsja bana Ivana Mažuranića, biskupa Josipa Jurja Strossmayera, Ante Starčevića, Stjepana Radića te blaženog Alojzija Stepinca.

Predsjednik Stjepčević na svečanosti u povodu obilježavanja Dana grada Dubrovnika

Predsjednik Općine Kotor dr. Aleksandar Stjepčević boravio je u Dubrovniku, na poziv gradonačelnika Andra Vlahušića, u povodu početka obilježavanja Dana Grada Dubrovnika i Feste svetog Vlaha.

Ove godine je 1044. put Dubrovnik proslavio prekrasnom tradicionalnom svečanošću dan svoga zaštitnika sv. Vlaha, čija je Festa 2009. uvrštena u registar nematerijalne baštine UNESCO-a. Tradicionalno slavlje započelo je na Gospu Kandeloru, puštanjem bijelih golubica, simbola slobode i mira, ispred svečeve crkve i uzdizanjem Vlahova barjaka na Orlandov stup.

Uz crkvene svečanosti u Dubrovniku je organiziran i niz kulturnih manifestacija, namijenjenih predstavnicima prijateljskih gradova, stanovništvu i turistima.

Radio Dux

Proslavljena 1044. festa svetog Vlaha

U Dubrovniku je 3. veljače proslavljen blagdan svetoga Vlaha, zaštitnika grada Dubrovnika.

Tradicionalnim puštanjem golubica ispred crkve svetog Vlaha i podizanjem barjaka dubrovačkog parca na Orlandov stup otvorena je 1044. festa svetog Vlaha.

Otvaranje ovogodišnje Feste uveličao je i Papin izaslanik kardinal Vinko Puljić koji je predvodio euharistijsko slavlje u koncelebraciji hrvatskih nadbiskupa i biskupa.

Ispred crkve sv. Vlaha, uz mnoštvo vjernika, okupilo se dvadesetak biskupa i nadbiskupa, kako hrvatskih tako i gostiju iz inozemstva, izaslanika biskupa, redovničkih provicijala i provincijalnih poglavarica i izaslanica, predstavnika drugih vjerskih zajednica. Nazočni su bili i državni, županijski i gradski dužnosnici, među njima gradonačelnik Dubrovnika Andro Vlahušić. Mons. Toma Lučić, rektor crkve sv. Vlaha, pročitao je čestitke pristigle sa svih strana za Festu. Festanjuli kapetan Zvoni-

mir Cetinić i obrtnik Anto Pavlović podignuli su barjak sv. Vlaha na Orlandov stup, a svi nazočni, predvođeni katedralnim zborovima, zapjevali su himnu sv. Vlaha. Nakon ceremonije otvaranja, mnogobrojni vjernici su pohrlili na tradicionalno grlićanje u novoobnovljenu crkvu sv. Vlaha.

Na svečanoj misi nazočila je i predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar Kitarović, ministar kulture Zlatko Hasanbegović te potpredsjednik Sabora Ante Sanader.

„Ponosna sam na volju Dubrovčana za održavanjem tradicije i njegovanjem Feste svetoga Vlaha. Ova je Festa za mene najljepše vrijeme u Dubrovniku. Vi ste blagoslovljeni što živite u ovom Gradu, ali ja svaki put iznova mogu osjetiti tu veličanstvenu ljepotu. Za mene je Dubrovnik najljepši na svijetu“, istaknula je predsjednica Republike Hrvatske.

Dubrovackidnevnik.rtl.hr

Tragovi glagoljice u Boki kotorskoj

Dana 12. 2. 2016. u punoj Vijećnici Grada Rijeke prof. Ljubica Štambuk u gotovo 90-minutnom izlaganju predstavila je nazočnima općenito glagoljicu, dala je povijesni pregled dolaska glagoljice na hrvatsko područje (o hrvatskome glagoljskom pismu kao djelu identiteta hrvatskoga naroda), a zatim je u vrlo zanimljivom i dinamičnom izlaganju dala fokus na prisutnost i uporabu glagoljice u Boki kotorskoj. U izlaganju je prof. Ljubica Štambuk potvrdila uporabu glagoljice u Boki kotorskoj potkrijepila u više izvora. Podsjetila je na mnogobrojne znamenite Bokelje koji su se zalagali za uporabu i zaštitu glagoljice, podsjetivši na zalaganje i uspjeh biskupa Vicka Zmajevića u otvaranju sjemeništa za svećenike glagoljaše u Zadru. Zatim je bilo primjetno zalaganje biskupa Splitske biskupije na sastanku 1899. o potrebi zaštite i održivosti uporabe glagoljice, a tom prilikom se posebno istaknuo kotorski biskup Uccellini. U izlaganju je autorica naglasila postojanje materijalnih dokaza u vidu sačuvanih glagoljaških misala u Škaljarima i Gornjoj Lastvi, kao i neupitno glagoljanje tijekom XIX. st. u župama: Škaljari, Bodgašići, Kostanjica (Kostajnica), Tivat, Krašići, Pokrivenik.

Prof. Ljubica Štambuk je profesorica matematike s dugogodišnjim iskustvom na Riječkom sveučilištu (Tehnički fakultet, a član je i Društva prijatelja glagoljice koji promiču zaštitu i istraživanje glagoljice). Inače, dondo Ljubice Štambuk je pok. don. Gracije Brajković, poznati peraški župnik čijim zalaganjem i radom je, između ostalog, osnovan i Muzej Gospe od Škrpjela. Intrigantno je da se u izlaganju prof. Ljubica Štambuk osvrnula na sadržaj kartoteke don. Gracije Brajkovića izlagavši o razgovoru don Miha Bašića o potrebi zaštite glagoljice.

Ovim događajem odnosno izlaganjem uspješno su dovršeni još jedni Tripundanski dani – dani Bokelja u Rijeci.

Tomislav Brguljan

Sveti Valentin zaštitnik zaljubljenih

Diljem svijeta 14. veljače obilježava se blagdan svetog Valentina, u narodu poznat kao dan zaljubljenih.

Sv. Valentin je bio prvi biskup grada Ternije (u to doba: *Interimna*) u Umbriji, stotinjak kilometara od Rima. Za vrijeme pape Viktora I. zaredio ga je za biskupa drugi znameniti umbrijski biskup i svetac, sv. Felicijan. U doba svojega biskupskog ređenja 197. godine imao je Valentin samo 22 godine. Mučenička smrt zadesila ga je u dobi od 63 godine te je pokopan na mjestu gdje je u IV. stoljeću podignuta crkva, a početkom XVII. stoljeća tu je sazidana katedrala. Svečevo tijelo i danas se čuva u ternijskog katedrali. U kotorskoj katedrali sv. Tripuna čuvaju se mnogobrojne relikvije, među njima i relikvija sv. Valentina.

Blagdan sv. Valentina od davnina se obilježava na 14. veljače, tj. dan prije poganskoga rimskog blagdana bogova Pana, Fauna i Luperka (poganskog blagdana plodnosti). Povezanost sv. Valentina uz pitanja ljubavi potječe iz legende o braku mlade kršćanke s rimskim legionarom, koji je iz

ljubavi prema njoj također postao kršćaninom. Tijekom priprava za brak oboje su na smrt oboljeli, a svetac je njihov brak blagoslovio dok su njih dvoje umirali u samrtnom zagrljaju na bračnoj postelji.

Svake godine na ovaj blagdan zaljubljeni pišu čestitke, daruju poklone i cvijeće... slaveći ljubav i svetog Valentina.

29. 1. 2016. Posjet čelnika Sindikata umirovljenika Hrvatske – podružnica Dubrovnik

Čelnici Udruge umirovljenika iz Dubrovni-ka, Ilija Franković i Josip Zrniček posjetili su HGD CG. Primili su ih Marijo Brguljan i Tripo Schubert koji su im obećali pomoć za vrijeme dolaska umirovljenika na vanjsku proslavu sv. Tripuna. Razgovaralo se i o budućim planovima Društva i mogućnosti gostovanja mandolinskog orkestra u Sydneyu, uz pomoć Bokelja i Dalmatinaca koji tamo žive. Obavljena je i razmjena publikacija.

1. 2. 2016. Čestitke za blagdan sv. Vlaha

Kao i svake godine, naše Društvo uputilo je čestitke u povodu blagdana sv. Vlaha mons. Mati Uziniću, dubrovačkom biskupu, don Stanku Lasiću, don Miljenku Babiću, župniku sv. Vala u Stonu, Nikoli Dobrosraviću, županu DNŽ te Andri Vlahušiću, dubrovačkom gradonačelniku. U čestitki stoji: „U prigodi blagdana svetoga Vlaha i dana Grada Dubrovnika, s osobitim veseljem, u ime Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore - Kotor upućujemo naj-

toplije čestitke svim Dubrovkinjama i Dubrovčanima i svim štovateljima zagovornika Grada – vašeg parca, diljem zemlje i svijeta. Poštovane Dubrovkinje i Dubrovčani, budite i dalje s pravom ponosni na svoj Grad, a sv. Vlaho neka uvijek bude podsjetnik na vaš tisućljetni identitet i sponu koja vas veže za vaš Grad i čini prepoznatljivim i cijenjenim i izvan gradskih zidina. Sv. Vlaho i sv. Tripun neka budu vječna poveznica naših dvaju gradova, Dubrovnika i Kotora, neka nas naši sveci sve čuvaju i danonoćno bdiju nad svima nama. Želimo vam od sveg srca da provedete vašu svetkovinu u miru Božjem i veselju narodnom te da zajednički gradimo sretniju budućnost.“

2. 2. 2016. Okrugli stol o NVO-u

U skladu s Akcijskim planom Strategije razvoja nevladinih organizacija u Crnoj Gori 2014. - 2016. godine, održana su tri okrugla stola na temu „Sustav osiguranja kvalitete u radu nevladinih organizacija u Crnoj Gori” i to u Budvi, u Bijelom Polju i u Podgorici.

Na poziv organizatora, na skupu održanom 2. veljače u Budvi bila je prisutna Dijana Milošević, potpredsjednica Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore.

Organizatori skupova, kojima je cilj bio promoviranje sustava upravljanja kvalitetom u radu NVO-a, bili su Ured za suradnju s nevladinim organizacijama, TACSO-ov ured u Crnoj Gori (organizacijska i financijska potpora) i CRNVO – Resursni centar za nevladine organizacije u Crnoj Gori.

U uvodnim obraćanjima govorili su **Go-
ran Đurović**, predstavnik TACSO ureda u Crnoj Gori, **Danka Latković**, šefica Ureda za suradnju s nevladinim organizacijama i

Ana Novaković, izvršna direktorica Centra za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO).

6. 2. 2016. Posjet izaslanstva HMI-ja

Izaslanstvo Hrvatske matice iseljenika iz Zagreba posjetilo je naše Društvo. U delegaciji je bio Marin Knezović, ravnatelj, Ivo Jelušić, predsjednik Upravnog vijeća i saborski zastupnik te Željko Rupčić, zamjenik ravnatelja, a primili su ih Marijo Brguljan, Tripo Schubert, Tijana Petrović, Danijela Vulović i Vivijan Vuksanović. Razgovaralo se o planovima HGD CG, o uvjetima za rad Društva, o budućoj suradnji s Maticom i odjelima u Splitu i Dubrovniku. Izaslanstvo je bilo nazočno na Tripundanskom balu i na vanjskoj proslavi sv. Tripuna.

6. 2. 2016. Četrnaesti Tripundanski bal

Prije 14 godina u restoranu ELLAS u Dobroti Hrvatsko građansko društvo (HGD CG) je uz pomoć Hrvatske televizije i Hrvatske gospodarske komore obnovilo pučku manifestaciju koja se u vrijeme Tripundanskih fešta održavala prije rata u kafani Dojmi. U Ellasu prisutne je zabavljala klapa „Vela Luka“ s otoka Korčule.

Ove godine Tripundanski bal održan je u prekrasnom ambijentu hotela „Splendid“ u Bečićima, uz prisutnost više od 270 posjetilaca. Goste je zabavljala, uz „Tri kvarta“ iz Kotora, klapa „Kumpanji“ s otoka Korčule. Na ovoj tradicionalnoj manifestaciji bili su prisutni mnogobrojni uzvanici iz Crne Gore

i Hrvatske. Prisutne je pozdravio predsjednik HGD CG Mario Brguljan i istaknuo da je prije pet godina HGD CG utemeljio dodjelu Povelje zaslužnim pojedincima iz Crne Gore i Republike Hrvatske za potporu Društvu i doprinos u razvoju prijateljskih odnosa između hrvatskog i crnogorskog naroda. Na osnovi odluke Upravnog odbora za 2015. godinu Povelja je dodijeljena Miri Buconić, bivšoj županici Dubrovačko-neretvanske županije (DNŽ), a iz Crne Gore Branku Lukovcu, prvom veleposlaniku Crne Gore u Hrvatskoj, koji nije bio prisutan zbog službenog puta u inozemstvo. Povelju Miri Buconić uručio je Mario Brguljan.

7. 2. 2016.

Vanjska proslava sv. Tripuna

U nedjelju 7. veljače održana je vanjska proslava sv. Tripuna. Prije euharistijskog slavlja, na trgu ispred katedrale Bokeljska mornarica plesala je tradicionalno kolo sv. Tripuna, uz pratnju gradskih glazbi iz Kotora i Tivta. Misno slavlje predvodio je mons. Antun Škvorčević, požeški biskup, u koncelecijaciji sa splitskim metropolitom, nadbiskupom Marinom Barišićem, šibenskim biskupom Antom Ivasom, dubrovačkim

biskupom Matom Uzinićem, posebnim izaslanikom mostarskoga biskupa preč. Antom Luburićem, generalnim vikarom Trebinjske biskupije te biskupom domaćinom Ilijom Janjićem, kao i mnogobrojnim kotorskim svećenicima i svećenicima gostima. Kotorska katedrala, koja ove godine obilježava 850. obljetnicu posvete, bila je pretijesna za veliko mnoštvo vjernika koji su došli iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine i svih krajeva Kotorske biskupije. Osobit sjaj euharistijskom slavlju dao je pjevački zbor 'Libertas' iz Dubrovnika pod ravnanjem prof. Viktora Lenerta. Na poziv biskupa Janjića na svečanostima je bio prisutan i predsjednik HGD CG Mario Brguljan.

8. 2. 2016. Sastanak Uređivačkog odbora

Kao i svaki put kada izađe časopis iz tiska, sastane se Uređivački odbor koji izvrši kritički osvrt urađenog i dogovori moguće teme za sljedeći broj. Konstatirano je da je Glasnik dobro tehnički urađen, da su prisutne neke manjkavosti koje je potrebno ubuduće izbjeći, a posljedica su uvjeta u kojima se priprema časopis i brzine rada. Izvršen je odabir mogućih tema i određeni autori priloga. Glasnik bi trebao izići iz tiska do 5. ožujka.

19. 2. 2016.

Posjet ministra vanjskih poslova R. Hrvatske

Ministar vanjskih poslova i europskih integracija R. Hrvatske Miro Kovač sastao se u Kotoru s predstavnicima Hrvatskoga građanskog društva, KUD-a „Napredak“ i kotorskim biskupom mons. Ilijom Janjićem. Na sastanku su nazočili predsjednik Hrvat-

skoga građanskog društva Marijo Brguljan, biskup Ilija Janjić, urednica Hrvatskoga glasnika Tijana Petrović, prvi predsjednik HGD-a Tripo Schubert, predsjednica KUD „Napredak“ Kristina Luković i član don Ivo Čorić.

Predstavnici HGD CG istaknuli su probleme s kojima se susreću, a to je prije svega prostor koji nije osiguran od njihova osnutka, kao ni kontinuirano financiranje časopisa Hrvatskoga glasnika, jedinoga tiskanog medija na hrvatskome jeziku u Crnoj Gori.

„Naša je ustavna obveza skrbiti se o Hrvatima izvan Republike Hrvatske. Osim obveze koja proistječe iz Ustava, mi to i želimo. Znam da je jako teško organizirati zatvoreni samoodrživi sustav s našim institucijama.

Morate biti aktivni, mi ćemo pomoći u sklopu naših institucija i tvrtki. Što se tiče ove Vlade, možete očekivati svesrdan odnos, bez kompleksa, i da ćemo se skrbiti o vama iako i u Hrvatskoj financijska situacija nije baš najbolja. Moramo zajednički iskoristiti hrvatske tvrtke u Crnoj Gori, kao i donacije u onoj mjeri u kojoj je to moguće. Ovom prilikom obećavam da ćemo voditi računa o vama i da su Hrvati Crne Gore naše bogatstvo. Naš moto će biti – polako, ali sigurno mijenjajmo stvari“, rekao je ministar Kovač.

Ministar Kovač obišao je i budući Hrvatski kulturni centar „Hrvatsku kuću“, palaču u staroj jezgri grada Kotora, koja je trenutno zatvorena i čeka renoviranje i stavljanje u funkciju.

„Ova ‘Hrvatska kuća’ ne može profunkcionirati ako ne napravimo jednu zajedničku akciju za financiranje njezine rekonstrukcije, kao što su: Hrvatska gospodarska komora, Ministarstvo turizma, Ministarstvo gospodarstva, hrvatske tvrtke u Crnoj Gori, znači s više institucija ćemo postići napredak. Renovirat ćemo je. Mi ćemo to napraviti“, zaključio je Kovač.

19. 2. 2016. Pripreme za omaž Vicku Nikoliću

U prostoriji HGD CG održan je prvi radni sastanak projektnog tima za realizaciju programa „Vraćam se tebi, Boko moja“ u znak sjećanja na velikoga bokeljskog pjesnika i skladatelja Vicka Nikolića.

Na sastanku su bili prisutni voditeljica projekta Dijana Milošević, direktor i koreograf Folklornog ansambla „Nikola Đurković“ Predrag Šušić, voditeljica dječjeg zbora „Leptirići“ sopranistica Nada Baldić, voditeljica ritmičke sekcije „Savo Ilić“ profesorica Kristina Milošević i voditelj mandolinskog orkestra „Tripo Tomas“, prof. Ivo Brajak.

Na sastanku je dogovoren orijentacijski termin održavanja programa od 5. do 15. lipnja 2016. godine, a za mjesto održavanja odabran je Kotor. Nacrt programa koordinatorice projekta Dijane Milošević prihvaćen je uz dogovor o mogućim korekcijama tijekom pripreme. Sudionici programa bili su: Amatersko kazalište HGD CG „Petar Tomas“, mandolinski orkestar HGD CG „Tripo

Tomas“, zbor OŠ „Narodni heroj Savo Ilić“, ritmičko-gimnastička sekcija OŠ „Narodni heroj Savo Ilić“, muzička škola „Vida Matjan“, Nada Baldić, folklorni ansambl „Nikola Đurković“ i dječji zbor „Leptirići“.

20. 2. 2016. Posjet veleposlanika CG u Italiji

Za vrijeme boravka u Kotoru, naše Društvo posjetio je Antun Sbutega, veleposlanik Crne Gore u Italiji. U razgovoru s Marijem Brguljanom, predsjednikom i Tripom Schubertom, savjetnikom UO-a, potvrđena je mogućnost gostovanja mandolinskog orkestra „Tripo Tomas“ i dječjeg zbora „Vida Matjan“ u Rimu, krajem studenoga. U povodu proslave desete godišnjice od obnove državnosti Crne Gore i priznanja Vatikana, održao bi se Adventski koncert u Vatikanu.

Knjižnica „Ljudevit Gaj“ bogatija za vrijedna izdanja o gradu Trogiru

U Trogiru je 17. veljače održan drugi susret između pripadnika hrvatske zajednice u Crnoj Gori: Zvonimira Dekovića, predsjednika Hrvatskoga nacionalnog vijeća Crne Gore i Adrijana Vuksanovića, predsjednika Hrvatske krovne zajednice „Dux Croatorum“ te dogradonačelnika Trogira Radovana Slade Šilovića i ravnateljice Narodnog muzeja Trogira dr. sc. Fani Celio Cege, na kojem je uspješno realiziran završni projekt Hrvatske krovne zajednice o Josipu Sladi Šiloviću i njegovom djelu u Crnoj Gori, podržan od Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava Crne Gore.

Tom prigodom ravnateljica Narodnog muzeja donirala je knjižnici „Ljudevit Gaj“ iz Donje Lastve vrijedne naslove, uglavnom iz povijesti i kulture grada Trogira, što predstavlja lijepu gestu i nastavak suradnje između grada Trogira i hrvatske manjinske zajednice u Crnoj Gori.

Zahvaljujući Fondu za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava Crne Gore, kao i ovom projektu Hrvatske krovne zajednice, dr. sc. Fani Celio Cega donirala je Hrvatskoj krovnoj zajednici CD s još uvijek neobjavljenim u Crnoj Gori nacrtima Josipa Slade Šilovića, priznatog arhitekta.

Posjet ministra vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske predstavnicima hrvatske nacionalne manjine u Crnoj Gori

Ministar vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske Miro Kovač boravio je 19. veljače u službenom posjetu Crnoj Gori. Za vrijeme službenog posjeta Crnoj Gori susreo se s uglednicima u Podgorici i na Cetinju, posjetio je predstavnike hrvatske manjine u Kotoru, a nakon toga Hrvatsko nacionalno vijeće Crne Gore u Donjoj Lastvi.

U posjetu Hrvatskome nacionalnom vijeću ministra su dočekali predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća Crne Gore Zvonimir Deković, poslatica Hrvatske građanske inicijative u Skupštini Crne Gore Ljerka Dragičević i Ilija Janović, predsjednik OO HGI-ja.

Zvonimir Deković, predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća, izrazio je iznimno zadovoljstvo dolaskom ministra te se osvrnuo na rad i trud hrvatske nacionalne manjine u Crnoj Gori da opstanu i dokažu se kao manjina. Gospodin Deković je ministru Kovaču također približio rad Hrvatske građanske inicijative i Hrvatske krov-

ne zajednice „Dux Croatorum“, kao i kulturno blago koje se ne smije ignorirati. Gospodin Kovač je istaknuo da se nada kako će dolazak nove Vlade u Republici Hrvatskoj otvoriti i neka nova vrata i putove te se truditi da buduća suradnja bude na opće zadovoljstvo, kao i da Hrvati u Crnoj Gori predstavljaju most suradnje između dviju država. Poslanica Dragičević osvrnula se na pitanja Hrvata kao manjine u Crnoj Gori, kao i prava koje jedna manjina mora imati u državi u kojoj živi.

Sastanku su nazočili i veleposlanica Republike Hrvatske u Crnoj Gori gospođa Ivana Sutlić Perić, konzul Republike Hrvatske u Kotoru Hrvoje Vučković, pomoćnik ministra gospodin Željko Kuprešak, kao i tajnik Kabineta ministra gospodin Zdeslav Perković.

Susret ministra Kovača i predstavnika hrvatske nacionalne manjine u Crnoj Gori je dokaz da Hrvati u Crnoj Gori nisu zaboravljeni i da će buduću projekti i suradnja s matičnom državom

samo ojačati i stabilizirati odnos između Hrvata u Crnoj Gori i Hrvatskoj.

Pačugecama, Purgatorijama i kompasionima što se činu..

Piše:

Neven Staničić

Sigurno je jedno. Po ovim pitanjima stvari su se definitivno pomakle. Kao prvo, nema više **mirakula!** Kao da smo prestali vjerovat u „to“ čudo. Proprio ih više niko u Boku, ne pominje. Ni anci izraz. Čudo, da. Čuda se činu svuđe okolo, ma **mirakul** više niko ne priziva. Neko će reć da je isto, a opet- nije. Oli nam se već desilo, što se imalo dogodit, oli smo na njih zaboravili... „tempi pasati“, tek ljudi se i dalje krstu i lijevom i desnom, čudom čude, kolutaju očima, stavljaju ruku preko usta da utišaju glas i ne vjeruju sve zijeajući, ali više niko mirakule ne pominje. Kad ste zadnji put čuli za neki? Vidite li ih u budućnosti? Može bit da tako i treba. Mirakuli i onako nisu od ovoga svijeta. Neka lijepo s' anđelima počivaju u miru. Imamo se mi s'čim ovđe zanimat.

Evo na primjer te **pačugece**. One su definitivno sa ovoga

svijeta. Sumnjive, prije nego što su i počele. Ko uopšte, ovako iz prve ruke može potvrdit što zapravo i značu? Koja uopšte korist može bit od pačuganja? Vjerujete li u te rabote?

Interesantno je kako danas, da bi vjerovali, moramo prvo posumnjat. To je proprio postalo pravilo. Nikad se više nije sumljalo da bi vjerovali i obrnuto. Dunkve, nevjerovatno je, da jedna tako sumljiva riječ, koja prosto zvuči kao nakakvo muljanje, to zapravo i jest, i to u najboljoj namjeri. Samo što je rezultat jadan. **Pačuga** nešto, ma finalmente ništa. Oće reć, mulja nešto kroz vodu, „pere- dere“, ma nije se za nadat rezultatu. I tako po cijeli dan, ne vadi ruke iz vode. Kao ni za mirakule, ni za pačugece se ne nazire iole izvjesna budućnost. One su uglavnom cijelo vrijeme tun i sad, kao da ih nije ni bilo.

Kompasioni su drugo. Mada su se i oni promijenili. Imaju budućnost, ali ne vada u osnovnom značenju. Što će reć: Nać će se ljudi koji će

vam s pravom kontrastat (*kontrastat*), kako su kompasioni izrazi najiskrenije samilosti, žalosti i slično s' ono malo duše. Bene. Ma priče koje ste čuli oko nečega oko čega su se **kompasioni činjeli** (!!!), ili sama najava kako će se oko nečega činjet **kompasion** (???), više upućuju na neke druge emocije, s' druge strane duše. Dekapoto, prevod je isti, ali momenat zna učinjet značajnu razliku. Ni prvi, a pogotovo ne zadnji put.

Konačno te **purgatorije**. Puna usta obećanja. Teatar. Najlepše su dok se čeka. Kao utjeha. Mada pomažu. O tome kako i koliko u „Čistilištu“, nema podataka još iz doba renesasē. Ovako za svaki dan...? Svakome s' vremena na vrijeme zatreba čišćenje. Za **purganje** imaju ta purgativna sredstva. Razna. Znao sam čovjeka, a ni opšte nije nepoznata situacija, koji je u tu svrhu najviše preferirao mlado vino. „Otvaralo ga je“. In vino veritas.

KRSTO KIKO TOMIČIĆ

Priredio:

Joško Katelan

U ovom petom po redu nastavku našeg serijala o fotografima predstavljamo Krsta-Kika Tomičića, doajena crno-bijele fotografije. No, prije njegovog portreta evo zanimljivog teksta preuzetog sa <http://www.matijaculjak.com/nije-sve-tako-sivo/> od 28. listopada 2014. Pod naslovom **Nije sve tako sivo - šareni svijet monokromatske fotografije** koji daje pogled na danas pomalo zaboravljenu crno-bijelu fotografiju.

„Spomen crno-bijele fotografije vraća nas u prošlost kada su fotografijama vladale nijanse sive boje. Međutim, crno-bijela fotografija nije izumrla. Naprotiv, čak i u ovom, digitalnom dobu kada je tehnologija toliko napredovala da aparatom možemo uhvatiti svaku boju vidljivog spektra, crno-bijela fotografija uspjela je osigurati svoj dio kolača popularnosti. Što to crno-bijelu fotografiju čini toliko snažnom da može čak i *genijalnu* fotku u boji ostaviti u sjeni? Iako je odlična fotografija sama po sebi vrlo subjektivan pojam, crno-bijela fotografija je kate-

gorija sama za sebe. Uz pretpostavku da fotografije u boji donekle vjerodostojno prikazuju stvari onakvima kako ih ljudsko oko vidi, crno-bijela fotografija daje nam mogućnost novog pogleda na svijet. Počivajući na principima umjetnosti svjetla i sjene, odnosno igre svjetla i sjene, crno-bijela fotografija je snažna, pokreće ljude i hvata dušu i ljepotu objekta koji se promatra.

Pojednostavljeno, kod crno-bijele fotografije postoje samo nijanse crne i bijele boje, odnosno sive. Ako *šarene* boje ponekad oduzimaju fokus s objekta promatranja, onda crno-bijela fotografija vraća upravo taj fokus na objekt. Uz nju pejzaži izgledaju dramatičnije, a portreti dobivaju novu dimenziju, poprimaju onu razinu dubine i ozbiljnosti. Gledajući crno-bijelu fotografiju vidimo dublje motive koje kod fotografije u boji ne možemo vidjeti ili na njih ne obraćamo toliko pažnju. Međutim, nije sve tako jednostavno kao što se čini. Nije dovoljno samo sliku u boji prebaciti u crno-bijelo uz pomoć svemogućeg Photoshop-a. Svaka grana fotografije je priča sama za sebe, no naučiti kadrirati crno-bijelu

fotografiju prava je umjetnost. Sve što trebate jest naučiti gledati crno-bijelo, “zanemariti” boje, te misliti o sjenama i kontrastu u kompoziciji. Zvuči jednostavno, zar ne?

Gledati na svijet crno-bijelo ne znači isključiti emocije iz procesa stvaranja. Dapače, to znači da prije samog okidanja treba razmisliti o tome kako bi slika izgledala u nedostatku šarenila boja. Naravno, osim što zahtijeva puno prakse, apelira na duboku introspekciju, kako kod samog fotografa, tako i kasnije kod promatrača. Nisu sve situacije pogodne za odabir crno-bijele fotografije. Baš zato se ista izdvaja od tih silnih Instagram efekata i samoprovanih fotografa naoružanih lećom pametnih telefona.

Kontrast je jedan od ključnih elemenata crno-bijele fotografije. Kontrast tonova vrlo je učinkovita tehnika, što podrazumijeva jasnu razliku u svjetlini između objekta i pozadine. Najuočljiviji je dakako na crno-bijelim fotografijama, a na odmet niti nije najčešće jednostavna kompozicija crno-bijelih fotki. Ako je na slici previše elemenata, kontrast gubi na svojoj učinkovitosti.

Osim što je snažna, uvjerljiva i trajna, crno-bijela fotografija dokaz je da ako se želite baviti crno-bijelom fotografijom trebat će vam mnogo više od najnovijih tehnoloških gadgeta. Ona dokazuje da nije sve u najnovijem fotoaparatu i objektivu, već da ipak moramo biti u doticaju s onim dijelom naše osobnosti koji će nam omogućiti da probudimo emocije, kako u nama, tako i u promatračima naših fotografija, koje dočaravaju crno-bijelu fotografiju. Najčešći sumnjivci u prethodno nepotrebno dugoj rečenici jesu kontrast između ljepote i ozbiljnosti, koji se može manifestirati na bezbroj načina.

Crno-bijela fotografija postiže tako snažan efekt baš zbog nedostatka boja, što je samo po sebi dokaz da nisu potrebne sve nijanse duginih boja kako bi fotografija bila dobra. Kada postoji poseban kontrast, s tamnim i svijetlim nijansama možemo vidjeti motive koji nam prije nisu bili vidljivi. Ako volite apstraktno onda je crno bijela fotografija prava stvar za vas.

Krsto Kiko Tomičić, poznati tivatski fotograf, koji je i član Foto - kino kluba "Mladost", kao i bivši djelatnik Centra za kulturu Tivat, rođen je 1944. godine u Tivtu. Fotoamaterski kurs za-

vršio je 1958. godine u FK „1. maj“ u Tivtu (instruktor fotograf Tonči Nikolić). Foto izlagačkom djelatnošću se bavi od 1960. godine. Diljem SFRJ izlagao je na 26 izložbi i osvojio ukupno 14 nagrada od prve do treće (više diploma i priznanja). Imao je 7 samostalnih izložbi, a kolektivno je izlagao u Tivtu, Zagrebu, Kotoru, Beogradu i Banja Luci. Osnovao je 2 foto kino kluba i kao instruktor osposobio preko 320 foto i kino amatera i kino operatera, kroz klubove (5 FKK) i na autocesti „Bratstvo i jedinstvo“, te na „Jadranskoj magistrali“. Nosilac je zvanja foto amatera Prve klase i jedini je nosilac zvanja Kandidat za majstora amaterskog filma Jugoslavije u Crnoj Gori. Završio je kurs za kino amatera 1962. godine na prvom kursu za kino amatere održanom u Crnoj Gori. Snimio je 12 autorskih filmova sa kojima je učestvovao na 20 festivala i osvojio 29 nagrada. Izdvojamo Drugu nagradu na svjetskom festivalu filma u Nizozemskoj, Prvu nagradu na međunarodnom festivalu u Trstu-Italija, kao i učešće na međunarodnoj smotri najboljih amaterskih filmova svijeta u Baku-SSSR.

Snimio je bezbroj događaja iz života Tivta, Titograda i dr. Pored mnogih nagrada i priznanja za svoje stvaralaštvo

izdvojamo „Novembarsku nagradu - Oslobođenje Tivta“ za 1977. godinu.

Počeo je snimati sa „BOKS“ AGFA 4,5 x 6, a sada koristi CANON F I. Danas je član Foto kino i video kluba „MLADOST“ iz Donje Lastve.

Što se tiče fotografije i filma, smatra da pored prirodnog dara i smisla treba imati dobru moć zapažanja i osjetiti temu, te joj „udahnuti dušu“. Oko i aparati su samo sredstva za postizanje spomenutog cilja. Vjeruje da fotografija ili filmska slika treba da govore „univerzalnim jezikom“, a to znači da njihove poruke trebaju biti razumljive svim ljudima svijeta.

Izgubljena duša

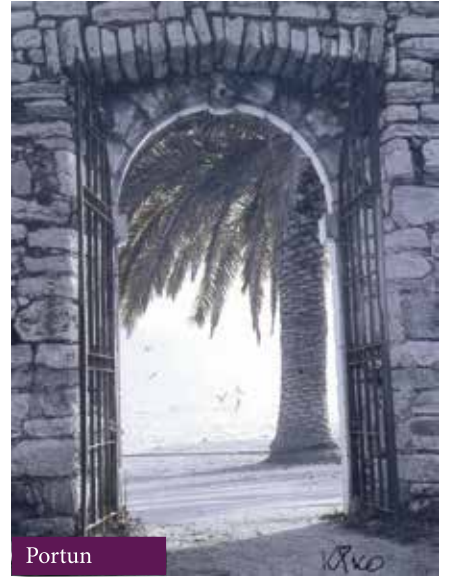
Muzičar

Stare kuće

Starica

Portun

Mrežarica

Mlin Tomičića

Generacije

Ribarske kuće

Na kućnom pragu

Akcijaši

Tiha sjeta

Za srce i dušu

Tiho umiranje

Akt

*SJEĆANJA UVAŽENOG VATERPOLSKOG POSLENIKA
I ZALJUBLJENIKA U VITEŠKI VODENI POLO*

(6)

VIJEK VATERPOLA U KOTORU

Sve ono što iz moga pera bude napisano, a vezano za ovu temu, baziraće se isključivo na mom prisjećanju priča pokojnih aktera, ili, pak, mojoj participaciji u nekim dešavanjima

Piše: **Dragan Đurčić**,
umirovljeni vaterpolski poslenik

1975. godina: I liga – III mjesto (od dvanaest); Kup SFRJ polufinale.

Petar Bošković, Zoran Gopčević, Vesko Marković, *Andrija Popović*, Đoko Popović, Petar Porobić, Milivoj Radulović, Dragan-Šako Samardžić, Želimir-Pura Uljarević, Pavle Vičević, Slobodan Vičević; trener T.M.Čirković.

Ekipa je ostvarila do tada nezabilježen rezultat – III mjesto u Jugoslaviji. Na polovini Prvenstva bili smo na čelu tablice, ali su nas porazi u Splitu izbacili iz trke za prvaka. Jedinu smo te godine na Prvenstvu oduzeli bod Partizanu! Polufinale Kupa SFRJ bila je prava mjera i ambicije za tada nedovoljno spremnu ekipu.

Nezadovoljstvo pojedinih igrača i dalje je prisutno. Vlado Vujačić-Mak je okončao svoju uspješnu vaterpolo karijeru. Hvala ti, Mak! Još se sjećamo onog huka publike: „Vlado Meksiko“.

Prilikom dvokola u Kotoru, na jutarnjem sastanku uoči utakmice sa Jadranom HN, golman Rajević, uzeo je šugaman pod ruku i uz komentar „E, sad ćeš ti bolje braniti!“ definitivno je napustio Klub, nezadovoljan Mirovom ocjenom da je sinoć, protiv Juga, loše branio.

Kako je Jovetić u međuvremenu pošao na brod, na gol je stao mlađani Andrija-Pura Popović, sa nepunih 16 godina starosti, a „prinudna“ rezerva bio mu je veteran Pavle Vičević! Dječak na голу prvoligaške ekipe, to nije uobičajeno u vaterpolu. Zato se morala mijenjati taktika. Igrao se „pressing“ na čitavom našem polju, što je za taj nivo pripremljenosti igrača, zaista bilo prenaporno. Takav način igre i prerana prvoligaška karijera uslovlili su da je Andrija postao

Oproštaj Pavla Vičevića, 1975.

skoro nesavladiv za protivničke igrače u poziciji „oči u oči“, dok je bio ranjiv za šuteve sa velike udaljenosti.

Zoran Gopčević je igrao u velikom stilu i bio je najbolji strijelac Prvenstva.

Zaista sadržajna godina po događanjima vrijednih zapisivanja.

PVK „Primorac“ je sredinom godine promijenio ime u VK „Kotor“, u okviru novoformiranog Sportskog društva „Kotor“. Anđelko Kovačević, ambiciozni sekretar Komiteta SK želio je da se u Kotoru formira jako sportsko društvo, nalik na velike sredine. Nije mogao prihvatiti uvjeravanja da bi najbolje rješenje bilo da se SD zove „Kotor“, a da klubovi-članovi SD zadrže svoja originalna imena. To je uspjelo „Bokelju“ da uradi početkom naredne decenije (vratili su ime u FK „Bokelj“), dok to vaterpolo klub nije mogao priuštiti. U tom statusu ostao je zaključno sa sezonom 1992/93, kada je uz originalno ime pridružio i ime sponzora (VK „Primorac-Pima“).

Trenažni dio po prvi put je obavljen zimi u kotorskoj vodi – u Hotelu „Fjord“ je otvoren bazen za rekreaciju gostiju, kojeg je ekipa koristila za pli-

vački dio treninga, uz trener-ski angažman Blaža Kaluđerovića, profesora fiskulture. Samim tim otpao je dio mukotrpnih jutarnjih treninga (od šest i po ura) po bazenima na Dubrovačkoj rivijeri. Ova blagodet je iskorišćavana sve do 15. aprila 1979. – do katastrofalnog zemljotresa.

Nakon finalnog turnira Kupa SFRJ u ljubljanskom Tivoliju, rukovodstvo Zbora sudaca, sa sjedištem u Zagrebu (predsjednik Aleksandar-Coša Sajfert, tajnik Vladimir-Salko Ivković), podržano od strane predsjednika VS Hrvatske Iva Kaleba, podnijelo je ostavku, nezadovoljno neprihvatanjem njihovog zahtjeva od strane VSJ da se opozove potpredsjednik VSJ Mate Bečić, inače predsjednik VZ Slovenije, „... zbog uplitanja u rad rukovodstva finalnog turnira Kupa...“. Ko je poznavao temperamentnog i impulsivnog Mata Bečića, ovakve optužbe mu ne mogu biti strane. Međutim, konstitucija VSJ nije dozvoljavala ispunjavanje zahtjeva Zbora sudaca. Zbor sudaca je na to reagovao odlukom o suspenziji učestvovanja sudija iz Hrvatske na takmičenjima na nivou VSJ i zadržavanjem službene dokumentacije. Predsjedništvo

Omladinci, 2. mjesto u SFRJ, 1975.

VSJ je reagovalo na način što je umjesto Zbora sudaca VSJ formiralo Sudijsku komisiju VSJ sa sjedištem u Beogradu i imenovalo Boška Jugovića za v.d. predsjednika, te Komisiju za pripremu takmičarske sezone u sastavu: Ante Lambaša, predsjednik TWPC, Božo Grkinić, predsjednik Takmičarske komisije VSJ i Dragan Đurčić, sekretar Udruženja ligaša. Prvi zadatak uspješno je obavljen – na osnovu široke ankete, u kojoj su učestvovali sve sudije, delegati, vaterpolo funkcioneri i klubovi, po Lambašinom receptu (iz zbirne liste isključivani su podaci sa najviše i najmanje glasova na pojedinačnim listama!) formirana je lista sudija za takmičarsku sezonu, koja je u potpunosti potvrdila rang sudija, koju bi svaki vaterpolo poslenik u VSJ mirna srca mogao potpisati. Na naše zadovoljstvo, sudije iz Hrvatske su jedan po jedan, uključujući i bivše rukovodstvo Zbora sudaca, prihvatili svoja delegiranja, čime su stvoreni uslovi za regularnost takmičenja.

Početkom juna u Budvi, u bazenu Hotela „Internacional“, organizovan je posljednji turnir „Trofeja Jadran“, u funkciji priprema reprezentacija za Svjetsko prvenstvo u Kaliju (Ko-

lumbija). Jugoslovenska reprezentacija, predvođena Vlahom Orličem, superiorno je osvojila Trofej, u konkurenciji sa SSSR, Mađarskom i Italijom, što ju je svrstavalo u red favorita pred Svjetsko prvenstvo. Podsjetimo čitaoce, u vrijeme kada su na međunarodnoj oficijelnoj vaterpolo sceni postojala samo takmičenja: Olimpijske igre i Evropsko prvenstvo za seniore, Univerzijada za studente i Uskršnji turnir za omladince do 18 godina starosti, u neolimpijskim godinama su se odigravala prijateljska takmičenja četiri vaterpolo velesile, svake godine drugi trofej – „Trofej Hungarija“, „Trofej Sovjetskog saveza“ i „Trofej Jadran“, čiji su naizmjenični organizatori bili Italija i Jugoslavija. Kada su uvedeni Svjetsko prvenstvo, FINA kup, Mediteranske igre, Balkanske igre za seniore, te evropska i svjetska prvenstva za po dvije mlađe kategorije svake godine, navedeni trofeji su se počeli gasiti. Zbog toga i ističemo da je ovaj budvanski bio i posljednji „Trofej Jadran“.

U isto to vrijeme Kotor je drmala atmosfera za smjenu Mira Ćirkovića sa funkcije šefa Stručnog štaba „Primorca“. Naime, igrači su ultimativno zahtijevali Mirov odlazak, ili oni više neće igrati! Milan-Ga-

le Muškatirović, tadašnji predsjednik VSJ, u Budvi me pitao što se to radi u Kotoru?

Objasnio sam mu da bi Mirov odlazak iz Primorca u ovom trenutku značio i kraj Primorca, a što bi imalo i teške posljedice po jugoslovenski vaterpolo, s obzirom da je već tada Kotor bio jedan od njegova četiri stuba. Gale je prihvatio da zajedno pođemo na tu sjednicu i uvjerimo se u objektivno stanje. Kako bih u ovom opisu dešavanja mogao upasti u subjektivne vode, ispričaću samo post-festum komentar (deset godina nakon sjednice, kada smo Milan i ja bili kolege u SIZ-u društvenih djelatnosti) Milana Vulovića, tadašnjeg predsjednika SSRN Kotor, koji je po nalogu Komiteta SK, predsjedavao tom burnom sjednicom. Da parafraziram Milana: „Dobio sam nalog od Komiteta da raščistim situaciju u Primorcu i da se, napokon, oslobodimo od Mirove dugogodišnje ujdurme. U tom stilu sam i otpočeo sa vođenjem sjednice. Međutim, kako je ta burna i nervozna sjednica odmicala, shvatio sam da Miro nije pravi razlog problema u ekipi. Pravi problem je bio u nezadovoljstvu igrača zbog neravnopravnosti u isplatama stipendija – nekima se dugovalo po nekoliko godina, nekima po neki mjesec, dok je manjem broju akontativno isplaćivano unaprijed. Po meni, to je bila stvar Uprave, a ne trenera. Tako smo i zaključili sjednicu i Miro je ostao šef Stručnog štaba“.

Možda je i to bio jedan od razloga za reorganizaciju Kluba i promjenu imena!? Tada sam naučio još jednu lekciju – političari mogu biti vrlo korisni u sportu i objektivniji od samih sportista!

Kako smo već naveli, centralni reprezentativni događaj je bilo Svjetsko prvenstvo u Kaliju. Jugoslovenska reprezen-

tacija je u tom trenutku bila najveći favorit, a sve se pretvorilo u aferu, koja je dovela do fijaska u plasmanu. Naime, tada je prvi put u istoriji vaterpola konstatovan doping kod igrača i to našeg Ratka Rudića! Poništene su sve dotadašnje pobjede naše reprezentacije i Jugoslavija, umjesto za prvo, borila se za XIII mjesto (od 16), koje je i osvojila, bez ijednog poraza u vodi! Milan-Gale Muškatirović, vođa puta, inače profesor hemije na Tehnološkom fakultetu u Beogradu, tvrdio je da zvanična laboratorija u Kaliju ne može da dokaže prisustvo amfetamina u Rudićevom uzorku, što su oni i priznali, ali su tvrdili da je nešto slično, mada ne znaju što!? Medicinska komisija FINA-e, na čelu sa Rusom Firsovim, ipak je priznala nepouzdanu laboratorijske rezultate i predložila TWPC da poništi sve dotadašnje pobjede naše reprezentacije. TWPC je to i uradio. Po povratku u Beograd, uredniku JRT Ante Lambaša, tadašnji predsjednik tog organa, na pitanje kako je Tehnički vaterpolo komitet FINA mogao donijeti odluku o kažnjavanju naše reprezentacije, kada ni zvanična laboratorija nije bila sigurna u svoj nalaz, lakonski je odgovorio „Ispravna odluka na bazi lažnih podataka!“. SSSR je postao Prvak svijeta. A što je bilo sa Ratkom? Na Galetovo insistiranje, Ratko je poslat u SR Njemačku na ispitivanja i vještačenje, pa je laboratorija u Kelnu utvrdila da je „zagonetna supstanca“ bila Ratkova reakcija na Koka-kolu! FINA je nakon toga rehabilitovala Ratka Rudića i izvinila se VSJ zbog učinjene greške, ali su krajnji rezultati ostali isti: I SSSR, ... XIII SFRJ, ...! Nakon toga, čitave tri i po decenije, rabio sam tezu da više FINA nema „petlju“ da nekoga kazni zbog dopinga, te da je antidoping kontrola na vater-

polo takmičenjima obično bacanje para, jer se rezultati ne objavljuju. Nažalost, posljednje godine su me demantovale. Počeli su i u vaterpolu da se sankcionišu pozitivni nalazi na doping. Kažem „nažalost“ ne zbog toga što je moja teza pala u vodu, već zbog činjenice što to više nije problem amfetamina, kapi za nos, ..., koji su u sportu zabranjeni, već je problem u konzumiranju najobičnije droge – tragično po taj mladi svijet!

Reperkusije „Aferu Kali“ bile su teške unutar VSJ: prozivanje odgovornosti pojedinih funkcionera bez ikakvih argumenata, opstrukcija rada od strane VSH, neblagovremeno usvajanje Kalendara za 1976. ... Sve je to trajalo do izborne Skupštine krajem naredne godine.

Mislim da je u ovoj godini bilo previše teških tema, pa pređimo na malo vedrije:

Ovo molim da prihvatite samo kao malu kozeriju – za vrijeme Mirove odsutnosti sa mladom reprezentacijom, u vrijeme ljetnjeg raspusta, zamjenjivao sam Mira na bazičnim treninzima, naravno sve po Mirovom receptu. Na prvom treningu u šali sam rekao da se pliva 50x50 m, a ne 40x50 m, kako je Miro propisao. Kada su igrači počeli da protestuju ja sam im nudio Mirovu listicu da pogledaju koliko je on upisao, čime bi me doveli u normalu. No, kako niko nije htio da pogleda tu listicu, počeli su da odrađuju „planirani“ trening, uz moje opredjeljenje kada isplivaju četrdeset da ih pohvalim i završimo sa treningom. Međutim, već od druge desetice, svako malo su glasno uzvikivali koliko su otplivali, neštedimice dodajući po dvije dionice više, usput se zagonetno osmjehujući i mašući rukama u stilu „vidi budalu“. Kad je tako, idemo do kraja. Kada su uzviknuli da su otplivali 50 dionica, a u stvari samo 44,

lijepo smo se pozdravili do sutra. I tako, narednih desetak dana. Miro se vratio iz Švedske i na jutarnjem treningu im je naložio: plivate kao i do sada 40x50! Jednoglasno se čulo: kako 40x50, kada smo plivali kod Dragana 50x50!? Miro me iznenađeno pogledao i u svom maniru upitao: Oli si poludio, napisao sam ti 40x50? Odgovorio sam mu neka ti kažu koliko su u stvari plivali. Opet hor: 50x50! Reagovao sam: ne pitam vas koliko ste uzvikivali, već koliko ste u stvari plivali? Na kraju su priznali da su plivali po 44 dionice. Mirov krajnji komentar je bio: pa i neka si; neka vide ko koga može z..... (recimo „zezati“) igrači trenera, ili obratno!

VSJ je uveo novo takmičenje republičkih reprezentacija uzrasta do 20 godina – „Bratstvo- Jedinstvo“. Prvo takmičenje bilo je dodijeljeno Kotoru. Odigrano je u okviru proslave „Dana borca“ (4. jula). Reprezentacija Crne Gore, koju je predvodio Pavle Vičević, nakon ubjedljivih pobjeda protiv Slovenije i Srbije, u finalu je igrala neriješeno sa Hrvatskom, što joj je bilo dovoljno, zbog gol razlike, da osvoji ovaj trofej. Brilljirao je Zoran Gopčević, koji je proglašen za najboljeg igrača i strijelca.

Kasnije je ovo takmičenje prešlo na petnaestogodišnjake i održavalo se do kraja osamdesetih godina. Crna Gora je osvojila najviše ovih trofeja.

Dvadesetčetvrtog avgusta, pred utakmicu sa Partizanom (7:7), kotorska publika se ovacijama i ronketama oprostila od igranja svog legendarnog igrača i kapitena Pavla Vičevića, uporedo i trenera mlađih kategorija. Nakon više od dvije decenije vjernosti Klubu i 576 utakmica za prvu ekipu, Pavle je skinuo kapicu i odlučio da se bavi trenerskim radom. Svi mi koji smo ga dugo pratili i koji nas je oduševljavao uspješnim

plivanjem za loptu na početku četvrtine, svojom borbenošću, upornošću i istrajnošću do kraja utakmice, zažalili smo zbog njegovog odlaska. Otišla je u penziju još jedna primorčeva legenda. Pavle, hvala Ti za sve što si kao igrač dao Primorcu i omladinskoj i „B“ reprezentaciji Jugoslavije!

Još jedan oproštaj na kraju sezone, ali skroman, bez fešte. Bokeška legenda Božidar-Cikota Stanišić, u 40-toj godini, prestao je da nas zabavlja u vodi. Njegova igračka karijera, u to vrijeme bila je prebogata – dvije klupske titule sa Jadranom u Jugoslaviji, srebrna medalja sa Olimpijade u Tokiju (1964.), 99 utakmica za „A“ reprezentaciju, jedan od najboljih i najatraktivnijih sidraša na svijetu (o, kakve su to šraube bile!), ... Završio je igračku karijeru u bijelskoj „Mladosti“, gdje je ujedno bio i trener. Novljanin, kotorski gimnazijalac i jedan od velikih zaljubljenika u Grad Kotor, a u isto vrijeme i najljući protivnik „Primorca“ pod Mirovim vođstvom. Lični rivalitet bio je za njih nepremostiv. Iako sam bio prislan Mirov saradnik, kao Bokelj bio bih prikračen da nije bilo takvog Cikote! Kako smo samo žalili što Ti Orlić i Coša nisu omogućili da odigraš i stotu utakmicu za Reprezentaciju. A ti si nam sa smješkom odgovarao da si za to sam kriv, te da ne treba nikoga drugog prozivati. To je mogao uraditi samo veliki čovjek, a što si i bio. Bravo Cile!

Miro je neumoran po pitanju izgradnje zatvorenog bazena u Kotoru, kao jedinog izlaza za kotorski vaterpolo. Obija pragove odgovornih u Opštini, kleči pred sekretarom Komiteta, ... Moja je dužnost da u Beogradu od građevinskih firmi napokon saznam koliko košta izgradnja zatvorenog bazena? Nigdje nema decidiranog odgovora. Svugdje ista priča

– treba napraviti projekat, pa na osnovu njega, predmjer i predračun, ... Ama ljudi, nas interesuje samo okvirni iznos, pogriješite i 100%! Nema pomoći, uporni su u prikrivanju neznanja. No upornost se isplati. Jednog jutra u kancelariji tehničkog direktora neke firme, dok mi je on papagajski, kao i svi do tada, pričao priču o projektovanju, predmjeru, predračunu, ... jedan gospodin sa strane, koji je pijuckao kafu, nasmijao se i obratio meni: Ja sam bivši inženjer iz ove firme i sada radim u Njemačkoj. Niko u Jugoslaviji vam ne može dati odgovor na vaše pitanje, jer se ovdje gradi vrlo malo zatvorenih bazena. Okvirna cijena tih bazena je 3.000.000 USA \$ za 33-metarski, a 5.000.000 USA \$ za 50-metarski, plus-minus 10% zavisno od šminkeraja. Kotorski i dubrovački komentari na ove podatke bili su jedinstveni – lud si i ti i taj tvoj inženjer! Vrijeme je pokazalo preciznost informacije „njemačkog inženjera“, pa su nam se kasnije izvinjavali!

1976. godina – I liga – II mjesto (od dvanaest), polufinale Kupa SFRJ, osvojen „Kup Solaris“

Petar Bošković, Zoran Gopčević, *Milorad Krivokapić*, Vesko Marković, *Andrija Popović*, Đoko Popović, Ranko Popović, Petar Porobić, Milivoj Radulović, Dragan-Šako Samardžić, Želimir-Pura Uljarević, Slobodan Vičević; trener T.M.Čirković.

Dočekali smo i da budemo vice-šampioni Jugoslavije, odmah iza „nedodirljivog“ Partizana!

Za nas veliko pojačanje predstavljalo je dovođenje omladinskog reprezentativnog golmana Milorada Krivokapića – Krivog iz bijelske „Mladosti“. Komentar legendarnog Cikote, koji je bez problema dozvolio da Krivi pređe u Kotor, bio je: „To samo

Miro Čirković može u njemu vidjeti golmana!“. Srećom, po nas i jugoslovenski vaterpolo, Miro je bio vidovitiji od svog vječitog rivala Cikote!

Ekipa je stabilizovana i respektovana na svakom bazenu. Igra se moderan vaterpolo sa mnogo plivanja. Nedostatak rasnog klasičnog sidraša, uslovljava promjenu taktike – sidraši više nisu samo realizatori i „skupljači“ bekovskih pimpinela, već postaju serveri. Đoko i Pura to odlično rade, a njihova dodavanja realizuje Zoran, uglavnom zakucavanjem. To je novina u svjetskom vaterpolu! Po tome je Zoran i postao prepoznatljiv svima.

Olimpijada u Montrealu nije baš najslavnije prošla za Jugoslaviju – V mjesto. Zoran Gopčević je bio potencijalni olimpijac. Svi smo ga unaprijed vidjeli na toj najvećoj svjetskoj sportskoj priredbi. Izgleda da je Miro drukčije mislio – bojao se da će ga stare aždaje ignorisati, odnosno progutati, a što bi faktički izgorelo Zorana. Zbog toga se i nije previše trudio da razbije „partizanovsko-mladostašku“ koheziju. Mislim da je Miro i ovoga puta bio u pravu. Kuriozitet je da su selektori sedam vaterpolo reprezentacija, od dvanaest učesnika, bili Mađari. E, sad slijedi nagradno pitanje: ko je bio pobjednik vaterpolo turnira? Svi ste pogodili – Mađari! Bravo!

Jedna po vaterpolo bitna novina – uvedene su plastične naušnice, u cilju sprječavanja povreda bubne opne. Istina, postoje mišljenja da to i nije neka zaštita, jer ispod te naušnice se formira vodeni stub, koji prilikom jačeg udaranja po uvu dovodi do pucanja bubne opne. To je desetak godina kasnije u kotorskom bazenu doživio Stanko Zloković, igrač Jadrana.

Početkom godine pobijedili smo na tradicionalnom „Kupu

VK Kotor, pobjednici "Kupa Solaris", 1976. Stoje: Trifun Miro Ćirković, Veselin Marković, Milorad Krivokapić, Andrija Popović, Zoran Gopčević, Slobodan Vičević, Milivoj Radulović, Ranko Popović Čuče: Stojan Kostić, Dragan Samardžić, Petar Bošković, Želimir Uljarević, Petar Porobić, Dordje Popović

Solaris". Bili smo bolji od Juga. U sjećanju mi je ponašanje Mladena Delića, legende jugoslovenskog sportskog informisanja. Mladen je, naime, došao dan uoči finalne utakmice, koju će on komentarisati. I što je uradio – prikupljao je informacije od svih igrača, trenera, sudija, funkcionera, kako bi obogatio svoj komentar. Zaista pravi profesionalac – priprema se za privatno takmičenje isto kao i za Olimpijadu.

U bazenu hotela „Ivan“ u kompleksu „Solaris“, o katoličkom Uskrsu, odigrao se „Uskršnji tu-rnir“ (po LEN kalendaru), odnosno „Turnir 6 nacija“ (po Kalendaru VSJ), za kategoriju osamnaestogodišnjaka, na kome je Jugoslavija trijumfovala. Spominjemo ga po jednom kuriozitetu: tada sedamnaestogodišnjak Milivoj Bebić-Beba, kasnije jedan od

najupamćenijih svjetskih vaterpolista, nije izborio mjesto u toj reprezentaciji, dok je jedan od zapaženijih igrača bio naš šesnaestogodišnjak Dragan-Šako Samardžić! S obzirom da je kompleks „Solaris“ bio ispunjen u te dane turistima iz Sarajeva, kojima vaterpolo nije bio previše poznat, a zdušno su navijali za Jugoslaviju, Miro me prekomandovao sa stola na tribinu da im budem dirigent u navijanju, kako ne bi ometali igru. Moram priznati da su vrlo poslušno izvršavali moje naloge. O čemu li je sve Miro vodio računa!

Te godine, posredstvom Perice Brajkovića, rođaka obojice, napokon su našli zajednički jezik Miro i Pavle, tako da je Pavle, dotadašnji trener mlađih kategorija Primorca i Reprezentacije Crne Gore, postao i pomoćni trener I ekipe VK

„Kotor“. Za dobro kotorskog vaterpola!

Skupština VSJ, održana u decembru u Beogradu, verifikovala je već postignute dogovore – Ivan Županović, predsjednik Plivačkog saveza Crne Gore, postao je predsjednik VSJ, a Trifun-Miro Ćirković selektor vaterpolo reprezentacije. Još jedan dokaz involviranosti kotorskog vaterpola u radu Vaterpolo saveza Jugoslavije!

Ukoliko ovo pisanije izaziva pažnju čitatelja, apelujem na sve vaterpolo poslenike da sa svojim priložima doprinesu stvaranju objektivnije slike o Vijeku vaterpola u Kotoru. Dosta smo dobili od vaterpola, pa mu nešto moramo i vratiti! Molim Vas!

(Prema želji autora, tekst nije lektoriran).

*BOGATA ZBIRKA PRČANJSKE ŽUPE U MONOGRAFIJI ŽELJKA
BRGULJANA „NA GRANICI MORA I NEBA“*

„Plovidba“

Tekst je dio projekta „Četiri hrvatske priče iz Boke kotorske“ koji je proveden uz financijsku potporu Državnoga ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske

Piše:
Miro Marušić

Prčanj zauzima posebno mjesto na mapi bokokotorskog pomorstva. Poznata po pomorskoj tradiciji, slavnim kapetanima, Pomorskoj školi, u XVIII. stoljeću je bio, zahvaljujući pomorskoj trgovini, na najvišem stupnju ekonomskog i kulturnog procvata. Tada su njegovi mještani odlučili vlastitim sredstvima podignuti novu župnu crkvu Rođenja Marijinog (Male Gospe).

Baš onako kako je autor, prof. Željko Brguljan naslovio svoju monografiju „Na granici mora i neba“, izdigao se hram Rođenja Marijinog koji i danas simbolizira zaštitu čiste Djevice, Bogomajke i svjedoči o tadašnjoj moći, slavi, bogatstvu i vjeri Prčanjana.

Monografija koja je promovirana prošlog ljeta u Kotoru, a kasnije i u Zagrebu, na specifičan način otkriva i otima od zaborava zbirku maritimnog slikarstva koja, na neki način, ostaje skrivena u župnoj crkvi Rođenja Blažene Djevice Marije na Prčanju.

„Plovidbu“ ovom nesvakidašnjom, povijesno značajnom i likovno zanimljivom maritimnom zbirkom započet ćemo riječima autora monografije, Željka Brguljana, kojima se ističe izrazita vezanost pomoraca iz ovih krajeva za svoju zavičajnu obalu, pobožnost i darežljivost.

„Domoljubni prčanjski pomorci prinoseći zavjetne darove svojoj mjesnoj zaštitnici, Bogorodici Prčanjskoj, pridonijeli su formiranju ove dojmive zbirke maritimnog slikarstva. Time su iskazali svoju plemenitost, svoju odanost zavičaju, a posebno svoju vjeru u Boga. Ako Isus i nije bio fizički s njima, on ih je svojim duhovnim prisustvom bodrio u teškim trenucima i sigurno

vodio bespućima svjetskih mora“, kaže Brguljan.

Autor uspješno povezuje priču o gradnji, posvećenju, uređenju nove crkve i pomorsku historiju Prčanja, uz pomoć ove neobične slikarske zbirke. Inače, monografija je nastala u povodu obilježavanja stogodišnjice posvećenja prčanjskoga Bogorodičinog hrama, u narodu poznatijeg kao crkva Rođenja Marijinog (Male Gospe). Ona donosi više novih činjenica i niz prvi put objavljenih dokumenata iz pomorske prošlosti Prčanja.

Sačuvan je i veliki broj slika pomorske tematike koje su poklanjane Bogorodici kao zavjetni darovi i predstavljaju zbirku župne pinakoteke (*pinakotheke*, od *pi'nax* - slika i *theke* - skladište, u bogatim grčkim i rimskim kućama prostorija obično blizu glavnog ulaza, koja je bila ukrašena slikama). Zavjetne darove pri-

nosili su pomorci kao zahvalu za uslišane molitve tijekom olujnih nevremena na moru. U monografiji su prikazane „*ex voto*“ - srebrne zavjetne pločice i slike četrdeset brodova iz prčanjske župne zbirke, a ona nam uz likovne analize donosi isto toliko zanimljivih i dramatičnih priča iz pomorske historije Prčanja.

Prve likovne prikaze prčanjskih jedrenjaka u župnoj zbirci nalazimo na srebrnim zavjetnim pločicama „*ex voto*“ iz druge polovine XVIII. stoljeća. Darivanje zavjetnih pločica pomorskim svetištima i lokalnim crkvama bilo je karakteristično za cijelo Sredozemlje u to vrijeme. Svakako najveća sačuvana zbirka zavjetnih pločica je ona u crkvi na otoku Gospe od Škrpjela.

Natpis nad portalom jedne prčanjske kuće „*Fortia et dura pati didicimus*“ koji u slobodnom prijevodu glasi „*Nauči-*

Prčanj, Crkva Blažena Djevica Marija

li smo podnositi teške i bolne trenutke“ potvrđuje u kojoj su mjeri pomorci bili izloženi svakodnevnim opasnostima koje su im prijetile kako od neprijatelja na moru tako i od morskih oluja, nevremena. Zahvaljujući vjeri u Boga, teške i bolne događaje lakše su podnosili. Vjeru su iskazivali molitvama i zavjetnim darovima koje su prinostili Bogorodici prčanjskoj.

Prčanjska zbirka danas broji oko 250 srebrnih „*ex voto*“ pločica. Na žalost, preko 2.000 zavjetnih pločica iz crkve Blažene Djevice Marije pretopljeno je 1862. godine za izradu srebrnih predmeta koji i danas čine dio inventara crkve. Time je jedan dio pomorske

povijesti Prčanja zauvijek nestao. Motivi na prčanjskim votivnim pločicama uglavnom su jedrenjaci, jedrenjaci u oluji ili mornari na umoru pokraj kojih kleči kapetan sklopljenih ruku s pogledom prema Bogorodici, koji upućuje molitvu za spas broda i posade ili bolesnika.

Posebno vrijedna i zanimljiva je zbirka od 20 „*ex voto*“ pločica s prikazanim jedrenjacima iz XVIII. stoljeća, na kojima se prepoznaju tipovi prčanjskih brodova - pulaka, tartana, kekija, brigantina, kao i ratnih fregata.

Osim srebrnih pločica, zbirka sadrži četrdeset slika urađenih tehnikama: akvarel, gvaš, ulje na platnu, koje vjer-

no prikazuju prčanjske brodove u olujama, u plovidbama mirnim morem, na sidrištima, napuštenim u olujama, pred potonućem. Većinom su zavjetne, bez religioznog karaktera, te izražavaju dio osobnog sjećanja na pomorske događaje i uglavnom su rađene prema narudžbi.

Nekim slikama koje su se dosad vodile kao djela nepoznatih autora Brguljan je svojim istraživačkim radom uspio odrediti autore, a to su: Giovanni Luzza, Vincenzo Luzza, Antonio de Simone, slike iz radionice Nicolasa Cammillierija te je čak pet slika parobroda svrstao u radove anonimnih indo-kineskih slikara. Tu su i radovi Louisa Francoisa Prospera Rouxa, Raffaella Corsinija te lokalnog slikara Boška Markovića.

Svakako najplodniji portretist bokeljskih jedrenjaka XIX. stoljeća bio je slikar bokeljskog podrijetla Bazilije - Bazi Ivanković pa najveći broj njegovih slika čini maritimnu zbirku župe Prčanj.

Inače, u XIX. stoljeću su najpopularniji bili portretisti brodova. Slikare nalazimo u svim najprometnijim lukama, u kojima su svoje usluge nudili pomorcima i vlasnicima brodova kako bi zaradili za skromni život. Ipak, samo jedan mali broj njih uspio je postati poznat.

Pomorska zbirka župe Prčanj zapravo nam dočarava posljednje razdoblje prčanjskog pomorstva koje se protezalo čitavim XIX. stoljećem. Na 26 slika prikazani su jedrenjaci koji su bili u vlasništvu prčanjskih brodovlasnika ili su njima zapovijedali prčanjski kapetani.

Zbirka sadrži i 14 slika na kojima su prikazani parobrodi kojima su zapovijedali prčanjski kapetani. Većina naslikanih parobroda bila je u vlasništvu austrijskoga Lloyda iz

19. Parobrod *Aurora*, 1876.
Bazi Ivanković
ulje na platnu, 46x73,2 cm
sign. desno dolje: Ivancovich 1876
ŽZP, inv. br.: 1.319

20. Bark *Columbus*, 1879.
Louis Francois Prosper Roux
akvarel i tuš na papiru kaširanom
na karton,
45x66 cm
sign. desno dolje: Louis Roux 1879
ŽZP, inv. br.: 1.320

21. Nava *Libertas*, oko 1880.
autor nepoznat
tekstil, svila, konac na platnu
kaširanom na karton, 50x75 cm
sign. nema
ŽZP, inv. br.: 1.321

Trsta, a po jedan je bio u vlasništvu parobrodskih društava Slobodne bokeške plovidbe iz Tivta, Ditta D. Tripovich & Ci. iz Trsta, Ditta Eredi C. Cav. Gerolimich & Co. iz Malog Lošinja i Ditta Chiarini e Modugno iz Trsta.

Neke od slika u dobrom su stanju, ali nekima je potrebna restauracija. Bilo bi lijepo kada bi zbirka koja je u vlasništvu Kotorske biskupije postala dio stalnog postava, a to bi bilo moguće jedino u sklopu crkvenog muzeja, rekao je autor.

On je podsjetio na ideju pokojnog don Branka Sbutege da se oformi Dijacezanski muzej u koji bi se smjestile sve slike iz raznih crkava. Međutim ta, kako je Brguljan rekao, jako dobra ideja, prilično je zahtjevna i iziskuje dosta sredstava. Trenutno, preostaju nam samo „mali koraci“ na restauraciji bar nekih slika koje su u lošem stanju, rekao je Brguljan.

Po mišljenju recenzentice dr. Ivane Mance, ova knjiga bitno pridonosi statusu prčanjске zbirke u muzeološkome smislu. Prvi put cjelovito je obrađena i evidentirana zbirka maritimnog slikarstva župne crkve u Prčanju, valorizirana je kao autentična historijska i umjetnička građa, koja u budućnosti zahtijeva primjerenu brigu i zaštitu.

„Autorovom studioznom obradom prčanjска zbirka maritimnog slikarstva definitivno se profilirala kao historijsko konzistentna cjelina i vrijedan izvor informacija za sve istraživače bokokotorskog pomorstva i kulturne baštine“, zapisala je u recenziji dr. Ivana Mance.

Akademik Tonko Maroević u recenziji kaže da „vrijednost knjizi daje likovna komponenta iznimne neposrednosti i naivističkog šarma, što nam omogućuje gotovo romantični vremenoplov u prohujalo doba i

čednu empatiju sa stradalnicima u oluji. Ali bez prikladnog, skrupuloznog i savjesnog razvedenog teksta Željka Brguljana bili bismo lišeni spoznajne komponente i bogatog konteksta duboke bokeljske povijesti.“

„Bilo bi tragično da ova knjiga postane komemoracija jednoj iznimnoj zbirci koja ima kulturološku, povijesnu, ali i materijalnu vrijednost. Na kraju, dužni smo je sačuvati zbog njenoga zavjetnog karaktera“, zaključio je Brguljan.

Konačno, rijetka i vrijedna prčanjска zbirka maritimnog slikarstva dobila je svoju umjetničku i povijesnu valorizaciju, zahvaljujući autoru monografije „Na granici mora i neba“. Autor je, bez sumnje, uložio golem trud, vrijeme, znanje, strpljenje i pokazao istančani istraživački senzibilitet kako bi nam približio i otkrio kakvom zbirkom se možemo podičiti.

*POVIJEST BRODSKIH KRUŽNIH PUTOVANJA
U BOKI KOTORSKOJ*

(35)

LAPLAND

Još jedan zanimljiv transatlantik pridružio se nizu cijele serije najpoznatijih svjetskih putničkih brodova koji su u svojim plovidbama svim morima svijeta posjetili i Kotor.

Piše:

Neven Jerković

Pokojni dubrovački gospodar Antun Zago, koji je u svom nadasve zanimljivom životu doživio preko sto ljeta i bio živa enciklopedija povijesti dolazaka brodova na kružnim putovanjima između dva svjetska rata, osobno je 1929. posjetio brod LAPLAND koji se usidrio ispred Starog Grada. Na brodu je dobio i razglednicu na čijoj je poleđini tom prigodom gospodar Zago zapisao i datum posjete: 22. travnja 1929. Naravno, i ovaj je brod, poput većine iz tog vremena, navečer otplovio prema Kotoru.

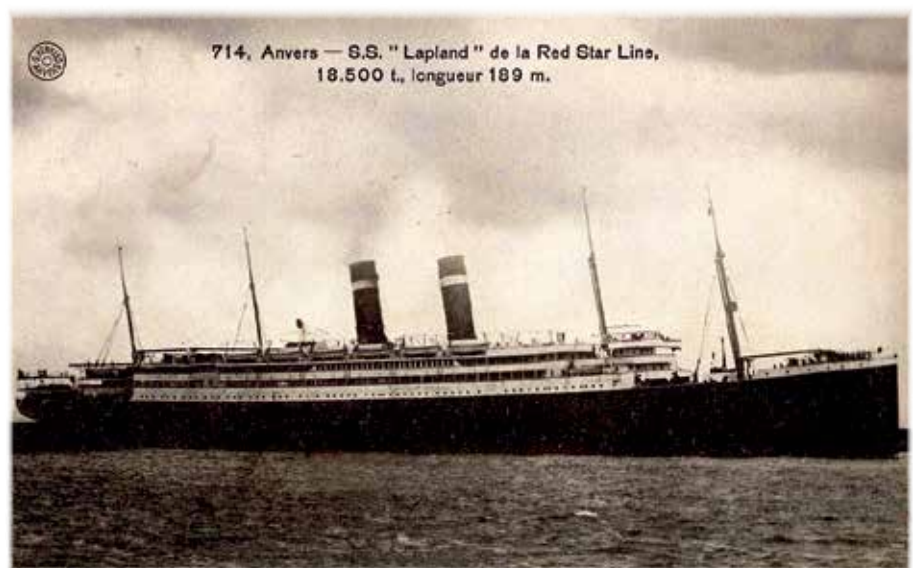
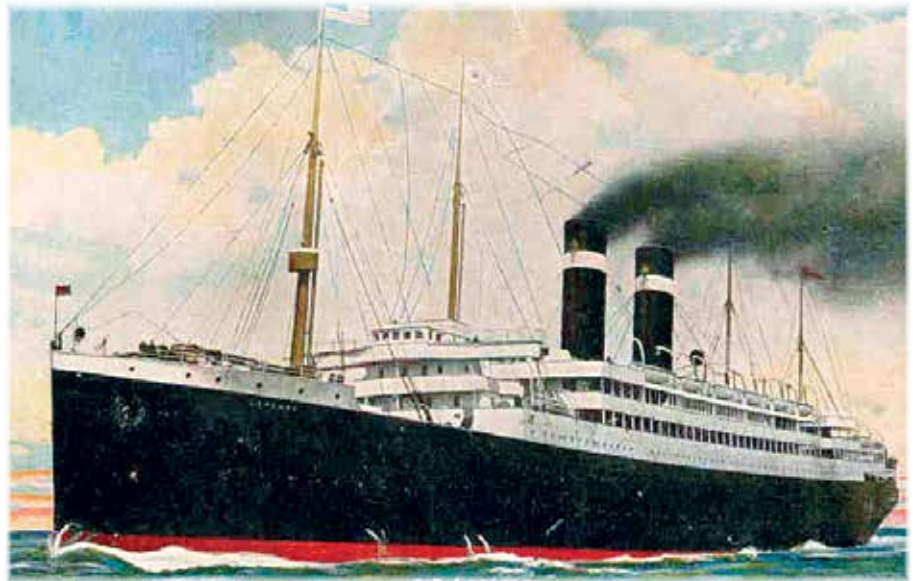
Tako smo došli do još jednog zanimljivog transatlantika koji se pridružio nizu cijele serije najpoznatijih svjetskih putničkih brodova koji su u svojim plovidbama svim morima svijeta posjetili i Kotor.

Inače, LAPLAND je prvi put doplovio u bokokotorski zaliv na kružnom putovanju kojeg je započeo u New Yorku 7. srpnja 1926. tičući luke Funchal, Alžir, Napulj, Venecija, Trst, Dubrovnik, Kotor, Krf, Genova, Monte Carlo, Barcelona, Gibraltar, Cadiz, Cherbourg, Southampton i Antwerpen. U programu tog putovanja, objavljenom 12. lipnja 1926. u „San Francisco News Letter“, piše da se „... spektakularna Boka kotorska nikada ne može zaboraviti, jer brod iz Jadranskog mora ulazi u uski fjord da bi se našao u prekrasnom zaljevu okruženom

visokim planinama čiji su svi snježni vrhovi okrunjeni oblacima. Nad drugim zaljevom, većim i dubljim od prvog, nadvio se Mount Lofcen (naravno, greškom ispisani Lovćen), najviša crnogorska planina, uz čije litice krivuda jedna od

najatraktivnijih brdskih cesta na svijetu. Sa posljednje serpentine se pruža nezaboravni pogled na Kotor, dva bokokotorska zaliva i udaljeno Jadransko more.“

LAPLAND je za belgijski Red Star Line sagrađen 1909. kao novogradnja 393 u brodogradilištu Harland&Wolff u Belfastu. Imao je 17540 GT, bio dug 185 metara dok su mu moćni parni strojevi ukupne snage 15000 KS omogućavali brzinu od 17 čvorova. Na svojim je palubama mogao smjestiti 400 putnika u prvom, 350 u drugom i 1790 u trećem razre-

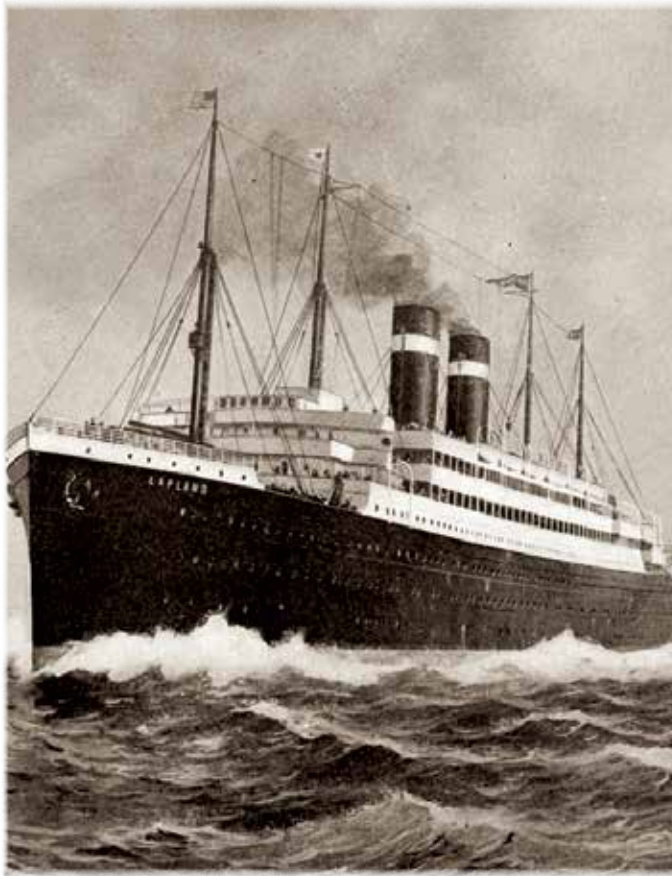
714. Anvers — S.S. "Lapland" de la Red Star Line,
18.500 t., longueur 189 m.

du, odnosno više od 2500 putnika ukupno, što je i za današnje vrijeme impresivan podatak. Posada je brojala 370 članova.

Prvo je putovanje LAPLAND obavio u travnju 1909. iz belgijskog Antwerpena preko Dovera za New York. U travnju 1912. ime broda se diljem svijeta našlo na svim naslovnim stranicama novina, jer su tada na njemu u Southampton doplovila u kabinama trećeg razreda, po nalogu Suda da bi se izbjegli neugodni novinari, 172 preživjela člana posade nesretnog broda TITANIC. Kako je uskoro započeo Prvi svjetski rat, Antwerpen su okupirali Nijemci pa LAPLAND plovi za britanski White Star iz Liverpoola za New York. Od lipnja 1917. služi kao brod za vojne transporte i prevozi 3000 vojnika. Nakon što je časno odslužio ratne obveze, brod je vraćen Belgiji pa je 1919. potpuno preuređen. Od tada ima 18700 GT te može u tri razreda prevoziti nešto više od 2000 putnika. Iako je prodan 1920. ispostavi Red Star Linea iz Liverpoola, sada pod britanskom zastavom i dalje nastavlja ploviti iz Antwerpena za New York. Od 1926., kada je još jednom kompletno preuređen za smještaj putnika u jedinstvenom razredu, plovi uglavnom na kružnim putovanjima Sredozemljem na kojima je kako vidimo odmah doplovio i do Boke kotorske.

Već 1933., nakon posljednjeg transatlantskog putovanja, LAPLAND se našao na otpisu, pa je za 30 tisuća GBP prodan u Japan gdje je u Osaki sljedeće godine konačno razrezan u staro željezo.

**PRIJE SKORO JEDNOG STOLJEĆA NA NAŠEM PRIMORJU
SNIMLJENI PRVI KADROVI PRVOGA DOKUMENTARNOG FILMA O
PODMORNICAMA NA SVIJETU**

„Začarani krug“ počeo i završio u Boki

Piše:

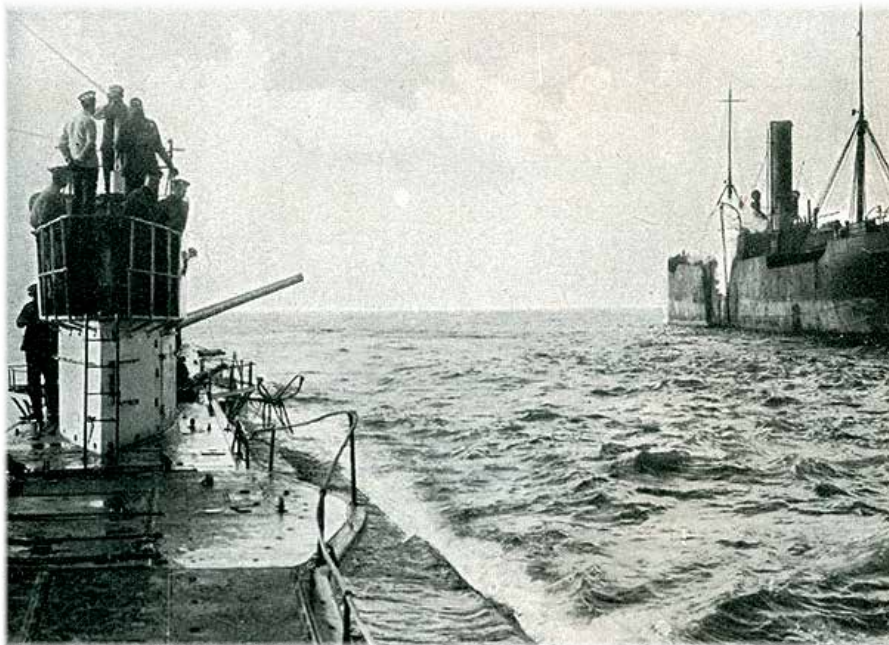
Siniša Luković

Lijep i sunčan dan, posada u svečanim bijelim uniformama postrojena na palubi podmornice i elegantni mladi komandant koji na brod stiže preko plutajućeg pontona s obale u Đenovićima, tog 31. ožujka 1917. zauvijek su ostali zabilježeni na celuloidnoj traci. Filmska kamera postavljena na tornju njemačke podmornice U-35 zabilježila je tog dana u Boki kotorskoj prve kadrove prvoga dokumentarnog filma na svijetu o podmorničarstvu kao zastrašujuće efikasnoj novoj tehnici i načinu ratovanja na moru. Glavni junaci filma „Der Magische Gürtel“ („Začarani krug“), najuspješnija njemačka podmornica U-35 i njezin komandant, poručnik bojnog broda Lotar fon Arno de la Perijer, uveli su Boku u jedno od historijskih poglavlja razvoja sedme umjetnosti u svijetu.

Naime, želeći da javnosti njemačkog Carstva „iz prve ruke“ prikaže uspjehe koje postižu

njihove podmornice u ratu protiv snaga Antante, njemačka Vrhovna komanda na proljeće 1917., u Đenoviće u Boki kotorskoj gdje je bazirao dio njihovih podmornica iz tzv.

Sredozemne flotile, poslala je posebnog snimatelja sa zadatkom da napravi propagandni film. Puno ime snimatelja na žalost nije sačuvano i on je danas poznat samo po prezi-

Scena iz filma

menu Leser. Njegove snimke napravljene tijekom patrole podmornice U-35 od 31. ožujka do kraja travnja te godine u film je montirao i uvezao redatelj Hans Brenert. „Začarani krug“ je nijemi film u trajanju od 45 minuta i uz ostalo sadrži i 10 scena potapanja brodova od strane U-35, uključujući i jednu gdje je žrtva podmornice bio jedrenjak koji je prevozio teret živih morskih kornjača.

Unatoč lakoći kojom je podmornica postizala ratne uspjehe, film „Der Magische Gürtel“, međutim, nije nimalo jednostavno snimljen, osim nekoliko uvodnih kadrova u Denovičima, gdje razdragane posade ostalih austrougarskih i njemačkih podmornica ispraćaju U-35 na patrolu. Kameron je zabilježio i mirne vode Tivatskog zaljeva gdje su podmornicu pozdravili mnogobrojni usidreni austrougarski ratni brodovi, a onda je za njeга uslijedio pravi pakao....

„Na ovoj patroli imali smo ukrasnog filmskog snimatelja. Jadničak - njegovo lice me i sada progoni jer je bio bljedozelen sve vrijeme plovidbe. Taj nesretnik nikada prije toga nije u podmornici išao na more, a patio je od morske bolesti u njenom najgorem obliku. Obično bi bio čvrsto uz svoju kameru, baš kao kakav pravi filmski junak. Meci, granate i torpeda koje je na nas ispaljivao neprijatelj nisu ga mogli odvojiti od kamere, ali je to morska bolest činila. Bilo je dana kada je prizivao granatu koja će nositi njegovo ime, da dođe i prikrati mu muke! Ali onda, kada bi se Neptun umilostivio i smirio more, naš je kameraman opet postajao heroj. Usred borbe koju bismo vodili s nekim naoružanim trgovačkim brodom koji je pucao na nas, kameraman bi potpuno hladnokrvan, lagano namještao kameru, mijenjao objektivne i refokusirao svoju

Plakat za film

snimateljsku mašineriju, kao da se oko njega nije vodila prava, već filmski inscenirana bitka”, opisao je komandant podmornice Fon Arno de la Perrier svoje iskustvo sa snimanja filma „Der Magische Gürtel” u jednom intervjuu nakon Prvoga svjetskog rata.

Ipak, Leser je uspio napraviti fascinantan film o teškim

uvjetima života posade na podmornici u borbenoj misiji, s izvrsnim videozapisima zadržavanja i potapanja neprijateljskih parobroda i jedrenjaka po Mediteranu i na istočnom Atlantiku, posada koje u čamcima napuštaju svoje brodove, ali i imponantnog dočeka koji je za U-35 priređen kada se podmornica 6. svibnja vratila

U-35 u Boki

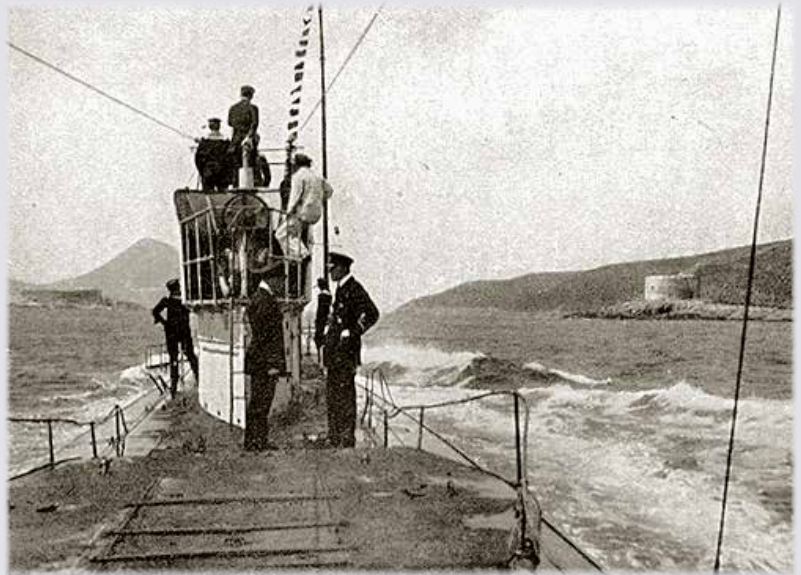
Podmornica U-35 zaronjava negdje na Mediteranu

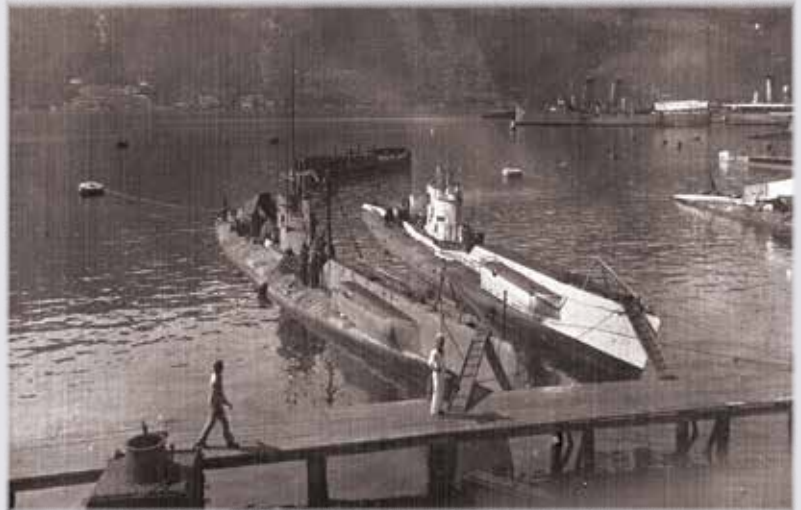
Podmornice u bazi u Đenovićima

u svoju bazu u Đenovićima. Kadrovi iz tog filma jedni su od najranijih filmskih zapisa Boke kotorske, a ovo ostvarenje kasnije je korišteno i kao materijal za mnoge druge dokumentarne, nastavne, ali i igrane filmove s tematikom podmornica i ratovanja na moru, snimane u razdoblju do Drugoga svjetskog rata u SAD-u i Velikoj Britaniji.

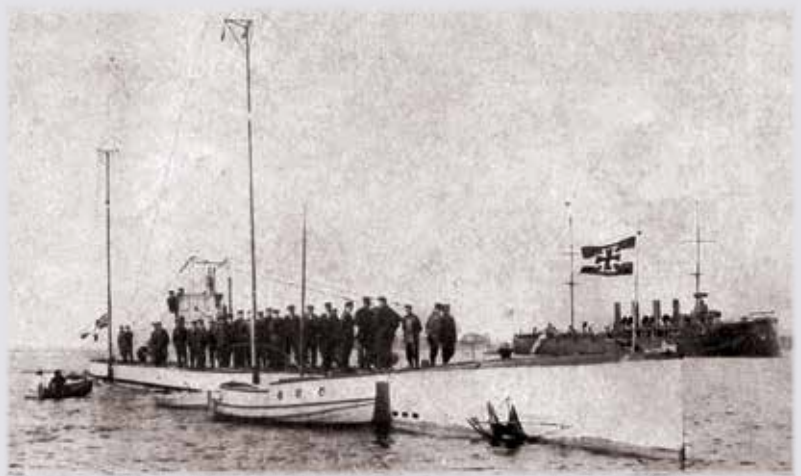
U tim zemljama „Der Magische Gürtel” prikazivan je pod imenom „The Exploits of a German Submarine (U35) Operating in the Mediterranean”, odnosno „The Log of the U-35”. Danas je ovaj film, čije su uvodne i završne sekvence snimljene u Boki prije 99 godina, jedan od bisera historije svjetske kinematografije.

Podmornica U-35

Podmornice u bazi u Đenovićima

Podmornica U-35

Podmornica U-35

NAJUSPJEŠNIJA PODMORNICA U HISTORIJI RATOVANJA NA MORU

U-35 i dandanas je po svom učinku u Prvome svjetskom ratu najsupješnja podmornica u historiji ratovanja na moru. U ukupno 17 patrola od 1914. do 1918. godine ova podmornica, koja je najveći dio tog razdoblja imala bazu u Boki kotorskoj, potopila je ukupno 224 trgovačka broda sa sko-

ro 540.000 tona nosivosti i oštetila još njih 9 s ukupno 32.490 tona. U-35 bila je jedna od ukupno 11 velikih njemačkih podmornica tipa U-31, građenih od 1912. do 1915. u brodogradilištu Germaniawerft u Kilu. Imala je puni deplasman od 971 tonu, bila je dugačka 64,7 i široka 4,05 metara. Pokretala su je dva dizel motora ukupne snage 1.850 konja, odnosno dva elektromotora snage 1.200 konja u podvodnoj vožnji. Mogla je dostići maksimalnu brzinu od 16,4 čvora na površini, odnosno 9,7 čvorova pod vodom, a bila je naoružana s četiri torpedne cijevi kalibra 533 mm i topom kalibra 105 mm na palubi. Posada se sastojala od 35 ljudi, a podmornica je mogla zaroniti do maksimalne dubine od 50 metara. Njezin komandant, poručnik bojnog broda Lotar fon Arno de la Perijer, također je ušao u historiju kao najuspješniji tzv. podmornički as u oba svjetska rata.

Lotar fon Arno de la Perijer

Lotar fon Arno de la Perijer na tornju podmornice

120 GODINA od smrti Ante Starčevića

Pozivajući se na hrvatsko državno pravo, Starčević se zauzimao za hrvatsku državu koja ne bi imala izravne veze ni s Ugarskom ni s Austrijom. Smatrao je da Hrvatska s ostalim habsburškim zemljama nema ništa zajedničko osim vladara

Ante Starčević

Piše:

Željko Holjevac / Matica

UZagrebu je 28. veljače 1896. umro Ante Starčević, hrvatski političar, publicist i književnik, vođa Stranke prava i utemeljitelj moderne hrvatske državno-tvorne misli. Prema vlastitoj želji, pokopan je na groblju u Šestinama.

Ante Starčević rođen je 23. svibnja 1823. u Velikome Žitniku kraj Gospića, stožernog mjesta Ličke pukovnije u sastavu Hrvatsko-slavonske vojne krajine. Prvi učitelj bio mu je stric Šime Starčević, lički svećenik i filolog koji je na poticaj francuskoga maršala Marmonta, guvernera Ilirskih pokrajina sa središtem u Ljubljani, objavio 1812. u Trstu gramatiku *Novu ričoslovicu iliričku*, rani pokušaj standardizacije hrvatskoga jezika na štokavskoj ikavici. Poslije pučke škole u obližnjem Klancu, završio je gimnaziju u Zagrebu, a zatim je polazio sjemenište u Senju i studirao teologiju u Pešti, gdje je 1846. promoviran u doktora filozofije. Bavio se književnim i znanstvenim radom, pisao rasprave i držao govore, ali se najviše afirmirao kao ideolog i stranački vođa.

Hrvati kao politički narod

Godine 1849. u *Kovčežiću za istoriju, jezik i običaje Srba sva tri vjerozakona* objavljen je spis *Srbi svi i svuda* iz pera Vuka Stefanovića Karadžića, napisan još 1836. godine. Uočivši iznimnu rasprostranjenost štokavskoga narječja među Južnim Slavenima, glasoviti reformator srpskoga književnog jezika poglasio je sve štokavce – i pravoslavne i katolike i muslimane – Srbima, kajkavce je pribrojio Slovencima, a samo je čakavce uz Jadransko more smatrao ostacima Hrvata. Polazeći od Karadžićevih shvaćanja, *Srbski dnevnik* iz Novoga Sada pisao je ljeti 1852.

Spomen-dom Ante Starčevića u Velikom Žitniku

o tome kako ne postoji nikakav hrvatski jezik niti hrvatski narod. Odmah su to ponovile i srbijanske *Beogradske novine*. Odgovorio im je iste godine Ante Starčević u Gajevim *Narodnim novinama*, službenome glasilu za Hrvatsku i Slavoniju na hrvatskome jeziku u razdoblju novog austrijskog apsolutizma. Istaknuvši vrijednost i povijesnost hrvatstva, Starčević je javno iznio svoju misao o Hrvatima kao političkome narodu, pozivajući se na hrvatsku državnopravnu tradiciju. Ujedno je otišao u drugu krajnost, osporavajući srpski jezik i srpsku posebnost do te mjere da je čak i srpsko narodno ime izveo iz latinskoga pojma „servus“, tj. sluga.

Dok su se mnogi hrvatski političari početkom šezdesetih godina 19. stoljeća kolebali između Beča i Pešte, pokušavajući usput pronaći oslonac i u zamišljenome južnoslavenskom zajedništvu, Ante Starčević prvi se nedvosmisleno

Spomenik ispred Gradske knjižnice u Zagrebu

Oton Iveković: *Rakovička pogibija*

zauzeo za potpunu hrvatsku samostalnost, iako je u toj ideji tada bio usamljen. Pokazuju to neki zanimljivi naglasci iz govora koji je Starčević 26. lipnja 1861. održao u Hrvatskome saboru: „Ja nerazumim, što hoće da kažu oni, koji vele da kraljevina Hrvatska, kraljevina pet stotinja perkosivša iztoku i zapadu, nemože o sebi, neodvisna stajati. Nije dan narod nemože bez drugih narodah obstati, pa itako svako selo može kao neodvisna država biti.“ Prijedlog po kojem bi teritorijalno cjelovita Hrvatska imala samo neke zajedničke poslove s ostalim habsburškim zemljama iznio je u Hrvatskome saboru Eugen Kvaternik, a podržali su ga Ante Starčević i Petar Vrdoljak. Bio je to začetak Stranke prava.

Zatvoren je zbog osude austrijske uprave

Pozivajući se na hrvatsko državno pravo, Starčević se zauzimao za hrvatsku državu koja ne bi imala izravne

veze ni s Ugarskom ni s Austrijom. Smatrao je da Hrvatska s ostalim habsburškim zemljama nema ništa zajedničko osim vladara, i to kao hrvatskoga kralja s kojim su Hrvati sklopili ugovor u Cetinu 1527. godine. Starčević se ujedno oštro usprotivio južnoslavenstvu, oponirajući mu afirmacijom hrvatstva i pokušajem obuhvaćanja Slovenaca i Srba u hrvatstvu. Tumačio je da ne postoji poseban slovenski i srpski narod, nego da su to sve Hrvati. Podcrtavajući dvojbu „bi li k slavstvu ili ka hrvatstvu“, pisao je o „pasmimi Slavoserbskoj“ u Hrvatskoj i govorio protiv hrvatskih „Magjarolacah“, tj. slugu Mađara i Tirolaca ili Austrijanaca, a 1863. zatvoren je zbog oštre osude austrijske uprave. Pravaši su 1867. pokrenuli humoristično-satirični list *Zvekan*, prvi takav hrvatski list uopće. Sljedeće godine počeo je izlaziti pravaški *Hervat*, a Eugen Kvaternik pokrenuo je početkom 1871. list *Hervatska*.

Uvjeren u prijeku potrebu osamostaljenja Hrvatske, o čemu je Starčević propovijedao, Eugen Kvaternik je bez njegova znanja i suglasnosti dignuo u okolici Rakovice kraj Slunja 7. listopada 1871. oružanu bunu za „oslobodjenje

Starčević na novčanici od 1000 kuna

naroda od švabsko-magjarskoga gospodstva“. Međutim, buna je za tri dana bila ugušena, a Kvaternik je ubijen iz zasjede. Iako je Starčević bio protivnik svake bune, Stranka prava poslije toga došla je pod udar zakona pod optužbom za „veleizdajništvo“ pa je privremeno morala obustaviti svoju djelatnost. Starčević je tada uhićen, a *Hrvatska* je prestala izlaziti.

Ideja o potpunoj samostalnosti

Kad je ban Khuen 1885. organizirao tajno prenošenje hrvatskih komorskih spisa iz Zemaljskog arhiva u Budimpeštu, pravaški zastupnik Josip Gržanić iz Senja udario je bana u Hrvatskome saboru nogom u stražnjicu. Sljedeće godine njegov kolega Erazmo Barčić iz Rijeke u Saboru je održao poznati „veleizdajnički“ govor u kojem je izrazio nadu da će Rusija slomiti Austro-Ugarsku i omogućiti hrvatsku nezavisnost. Pravaštvo se tih godina pretvorilo u pokret koji je stjecao sve više pristaša među širim slojevima stanovništva, nadahnutih Starčevićovom idejom o potpunoj hrvatskoj samostalnosti, a uz to i predodžbom o Hrvatskoj koja bi obuhvatila Bosnu i Hercegovinu te slovenske zemlje. Na gospodarsku izložbu u Zagreb 1891. pristigla je mnogobrojna hrvatska delegacija iz Dalmacije koja je tom prilikom posjetila i Starčevića, a 1892. sastala su se dvojica ljutih protivnika – Josip Juraj Strossmayer i Ante Starčević. Tada su Neodvisna narodna stranka i Stranka prava sklopile sporazum zahtijevajući sjedinjenje hrvatskih zemalja, ali bez posebnih rezultata jer je u Stranci prava 1895. došlo do raskola. Zbog nemogućnosti ostvarenja samostalne hrvatske države u uvjetima dualiz-

Spomenik i grob Ante Starčevića u Šestinama, Zagreb

ma, dio pravaša pod vodstvom Josipa Franka vidio je izlaz u čvršćem povezivanju s Bečom, smatrajući da bi se u dogovoru s dvorom moglo isposlovati znatnije proširenje hrvatske autonomije i sjedinjenje hrvatskih zemalja s priključenjem Bosne i Hercegovine. Kako svi pravaši nisu prihvaćali takvo razmišljanje, u Stranci prava došlo je do raskola, a Starčević je početkom 1896. umro.

Još za života nazvan Ocem Domovine

„Naš je narod kroz vekove varan, zamamljivan i tlačen, i to uvek neposredno od svojih sinovah. Tomu je posledica da

ovaj narod skoro nemože razabrati dobro od zla, svojega prijatelja od svojega neprijatelja, i da se nemože svojski za ništa zauzeti, nego serne kamo ga jači porene, bez da ikomu veruje“, smatrao je Starčević. „Narodu ništa neobećavati, dok mu ne možeš dati, i opominjati ga, neka pazi na one, koji mu obećavaju“, poučavao je pristaše Stranke prava. „Pokazati čitatelju istinu i neistinu, lepo i ružno, dobro i zlo, plemenito i sramotno, korisno i škodljivo, pravo i krivo: to je sve što se od pisca može očekivati. Ja ću se ili toga držat, kako mogu, ili ću mučat i mirovat“, tumačio je čovjek koji je još za života nazvan Ocem Domovine.

Period 13. i 14. vijeka je doba definitivnog formiranja gradske komune Kotor sa svim karakteristikama razvijenog evropskog grada, sa formiranim gradskim magistratima, sudstvom, notarijatom, sa gradskim Statutom čije najstarije datirano poglavlje potiče iz 1301. godine. Na sreću, postoji sačuvan relativno veliki broj isprava, bilo u vidu pergamentskih listina sa pečatima iz ta dva vijeka ili notarskih unesaka najstarijih sačuvanih notarskih knjiga koje – istina nepotpuno – pokrivaju vrijeme od 1326. do 1337. godine, što i omogućavaju sagledavanje svih oblika života u našem drevnom gradu. Neki inserti iz tog života obrađeni su u ovom serijalu.

Kotorske mjere u Srednjem vijeku

Piše:

Jovan J. Martinović

U periodu 12 – 13. i kasnijih vjekova, tokom nastajanja i postupnog formiranja samostalnih ili djelimično zavisnih gradskih opština – komuna sa unutrašnjim komunalnim uređenjem u čitavoj Evropi, nije postojao jedinstveni sistem težinskih, zapreminskih ili prostornih mjera, već je svaki grad – komuna, bez obzira pod čijom se nominalnom ili stvarnom vlašću nalazio, spontano stvarao svoju sopstvenu skalu mjer-

nih vrijednosti, najčešće utemeljenu na tuđim iskustvima, a vrlo često kovao i svoje emisije kovanog novca.

Ni srednjevjekovna komuna Kotor, grad pod nominalnom vlašću Nemanjića ali sa potpunom unutrašnjom samoupravom, sa Statutom čije su se pojedine odredbe donosile tokom 13. vijeka, a potpuno uobličeni do druge polovine 14. vijeka, grad sa razvijenim sudskim uređenjem, sa izdiferenciranim odnosima među staležima, sa nizom magistrata – gradskih službenika, sa sigurnom notarskom kancelarijom od samog kraja 13.

vijeka, čije su dvije najstarije sačuvane notarske knjige notarskih zapisa i unesaka iz razdoblja od 1326. do 1337. godine – nije bio izuzetak od pravila.

Pomenute notarske knjige pružaju nam gotovo neizmjereno obilje najraznovrsnijih podataka o svim aspektima života razvijene srednjevjekovne komune, sa svim atributima minijaturnog grada – države, počevši od banalnih sporova oko međa, pa do vrlo složenih finansijskih operacija i obračuna, od bračnih ugovora i testamenata do kupoprodajnih ugovora o kućama,

UNESCO

Trgovište u Kotoru

Markthalle in Cattaro

Kotorski Market, Merkat, Pjaca

*CATTARO
Interno del Mercato
Interno del Marktplace*

Kotor, 1903.

gabella) kojom upravljaju posebno izabrani ili imenovani službenici – carinici (*duanarii, sindicus*), naročito kada se ticalo tržišta soli (*mercatum salis*).

MJERE ZA TEŽINU I ZAPREMINU

1. LIBRA

(*lat.: libra, ital.: libbra*)

Libra je bila osnovna težinska mjerna jedinica, kako u Kotoru, tako i u njegovim najvećim trgovačkim partnerima: Dubrovniku i Veneciji. Srednjovjekovna libra je proizašla još iz stare rimske mjerne jedinice, čija je težina inosila: 327,45 grama, a kasnije: 327,54 grama.

Libra se dalje dijelila na manje jedinice na sljedeći način:

1 libra = 12 unci = 72 a(k)
sagije = 1.728 karata (po cca 0,19 grama).

2. UNCA

(*lat.: untia, ital.: oncia*)

Kao težinska jedinica srednjovjekovna unca se razvila od rimske unce, čija je težina iznosila: 27,288 grama, i vizantijske unce čija je težina iznosila 27,3 grama. Već je navedeno da je unca bila osmi dio mletačke marke od 238,5 grama, pa je prema tome mletačka unca od marke težila 29,8125 grama. Međutim, unca se u srednjem vijeku mnogo češće sriječe kao dvanaesti dio libre, ali se i tu razlikuju mletačka i dubrovačka unca.

3. A(K)SAGIJA

(*grč.: ἑξάγιον, lat.: exagium, sagium, ital.: saggio, assaggio, u kotorskim notarskim knjigama: axagia*)

Naprijed je navedeno da je a(k)sagija bila 6-ti dio unce, koja je opet bila 12-ti dio libre, pa je prema tome asagija bila 72-gi dio libre, a njena težina je iznosila: 4,548 (ili: 4.555)

vinogradima, brodovima, tovarima bakra i srebra itd., a svakako daju i podatke o mjernim jedinicama za razne vrste roba koje su prolazile kroz kotorsku luku na njihovom putu prema zapadu ili prema unutrašnjosti, zatim za površine prodatih ili kupljenih vinograda, ali takođe i za cijene tih roba izražene u raznim apoenima i vrijednostima. Građani su se u svojim finansijskim i trgovačkim operacijama najčešće služili mletačkim mjerama i novcima, ali u notarskim zapisima se često naglašava da će se roba mjeriti posebnim kotorskim mjerama (*mensura Catari*), odnosno utezima (*ponderibus*) što se čuvaju u gradskoj carinarnici (*duana,*

grama. Manji djelovi za mjerenje plemenitih metala bili su: karat, kojih je u asagiju išlo 24, odnosno, gran, kojih je išlo po 4 u jedan karat.

4. KARAT

(*lat.: caraptus, carratus*)

Ova najmanja u srednjevjekovnom sistemu mjera, u najstarijim sačuvanim notarskim knjigama se navodi dvojako:

kao težinska mjera, odnosno, mjera finoće zlata, i

kao mjera za površinu zemljišta, o čemu će biti govora u odjeljku o katastru.

Karat je u Dubrovniku bio 1728-mi dio tanke libre od 328 grama, zatim 144-ti dio tanke unce i 24-ti dio asagije, a mjerio je 0,19 grama /**(1)**. Još manja jedinica dubrovačke tanke libre bio je gran kao 4-ti dio karata, težine 0,0475 grama.

5. SALMA

(*grč.: σάγμα, lat.: salma, sagma*)

Ova veća mjerna jedinica uglavnom je upotrebljavana u karavanskom konjskom transportu i može se gotovo označiti kao: konjski tovar.

Postojalo je više vrsta salmi: apulijska, sicilijanska, ali i dubrovačka, koja je mogla mjeriti 300 - 400 libri, odnosno, do 140 kilograma, ali je ipak najprihvatljivije da je tokom čitavog XIV vijeka dubrovačka salma soli težila 354 libre ili oko 127 kilograma.

6. STAR

(*lat.: starium, ital.: staio*)

Ova zapreminsko-težinska mjera upotrebljavana je isključivo za žitarice, mada je često izjednačavana sa drugom zapreminsko-težinskom mjerom, modijem, koji se opet upotrebljavao pretežno za mjerenje soli.

Star se u srednjem vijeku upotrebljavao za više vrsta mjerenja:

za mjerenje žita, variva, soli; za označavanje nosivosti broda;

za određivanje površine obradive zemlje.

Veličina mletačkog stara se može odrediti na osnovu jednog zapisa sa Raba, koji kaže da taj star ima 92 debele mletačke libre, odnosno, 43,88 kilograma. Međutim, po nekim mišljenjima mletački star je imao težinu od 76 kilograma, odnosno, zapreminu od 82,75 litara.

7. MODIJ

(*grč.: μοδιόν; lat.: modium, ital. (ven.): moggio*)

Ova težinsko-zapreminska mjera nazivala se na našim prostorimarazličito: star (?), mjera, mjerov, mjerica, šinik, spud, kabao, vagan.

Rimski modij je iznosio: 9 litara ili 8.754 kilograma, a tri puta veća mjera bila je amfora: 26,262 kilograma. Vizantijski modij je zahvato 13,5 - 14 kilograma brašna.

Kod dubrovačkog modija postojale su dvije veličine:

veliki modij (spud, kabao) za mjerenje soli;

mali modij (spud, kabao), ta-kođe za mjerenje soli.

Za kotorski modij se uopšte ne može ustanoviti tačna težina, iako je postojala gradska carinarnica sa kotorskim tegovima (*duana cum ponderibus Cathari*), pa se mora prihvatiti podatak da je kotorski modij više od 2,5 puta veći od dubrovačkoga, te da se po tome približava težini stara.

U Kotoru se modijem mjerila isključivo so i to po kotorskoj mjeri, a samo jednom žitarice, kao i kreč.

8. KVINKVA

(*lat.: quinqua, quinga*)

Ova šuplja zapreminska mjera, zvana još i vjedro ili mjerica, koristila se isključivo za mjerenje vina, a najstarija je u upotrebi.

U Kotoru se ta mjera pominje u notarskim knjigama svega 3 puta, uvijek bez naznake težine ili zapremine, ali takođe uvijek u vezi sa vinom.

MJERE ZA DUŽINU I POVRŠINU

1. LAKAT

(*lat.: brachium, cubitus, gubitus, cubantius, ital.: brazzo*)

Lakat je jedna od najstarijih antropogenih mjera, poznata još u Grčkoj i Rimu, gdje je:

1 lakat = 1,5 stopa = 6 šaka = 24 prsta.

U Veneciji i u Dubrovniku lakat se upotrebljavao pretežno za mjerenje vunjenih i svilenih tkanina, a u Kotoru pored toga još i u građevinarstvu.

Dužina kotorskog lakta nažalost nije zabilježena u tvrdom materijalu, kao u Dubrovniku ili Šibeniku, niti upoređena u spisima sa podacima iz ostalih gradova, pa je njegovu dužinu moguće ustanoviti tek za doba koje je čitav vijek kasnije od našeg posmatranog perioda, i to upoređivanjem sa mletačkim laktom, pri čemu je ustanovljeno da je:

67,5 mletačkih lakata čoje = 82 kotorska lakta, a iz toga je:

1 kotorski lakat = 0,823 mletačkog lakta = 52,567 centimetara.

Međutim, za još kasnije razdoblje (16-17. vijek), na osnovu mjernih podataka sa zgrada u Kotoru, moguće je pretpostaviti da se kotorski lakat gotovo podudara sa dubrovačkim i iznosio: 51,189 centimetara.

Takođe je ustanovljeno da je debljina najstarijeg sačuvanog kotorskog gradskog bedema iz vremena 12-14. vijeka iznosila 3 kotorska lakta, odnosno, između 154 i 156 centimetara.

U najstarijim kotorskim notarskim knjigama lakat se podjednako pominje kao »brachium« ili »cubitus« (*gubi-*

tus, cubantius), dok se u gradskom Statutu iz toga perioda, u poglavljima koja se odnose na graditeljstvo, isključivo naziva »cubitus«.

2. PALMA

(lat.: *palmus*, ital.: *palm*)

Vrlo važna antropogena jedinica mjere, dlan ili šaka, poznata od antičkih vremena, tako da je i u starom Rimu iznosila:

1 palma = $\frac{1}{4}$ stope (*pes*) = 4 prsta (*digitus*) = 7,3 centimetara.

U Dubrovniku je na jednom dokumentu iscrtana mjera od 4 prsta širine 7,7 centimetara, pa se to uzima kao da je dužina:

- mala palma (*palma minor*) = 4 prsta = 7,7 centimetara;

- velika palma (*palma maior*) = 12 prstiju = 22,17 centimetara.

Palma se u Kotoru samo jednom upotrebila za označavanje dubine trapljenja vinograda, a u svim ostalim slučajevima u građevinarstvu. Međutim, izgleda da se u Kotoru izraz »*palmus*, *palma*« upotrebljavao podjednako i za šaku (*palma minor*) i za pedalj (*palma maior*).

U skladu sa zaključkom da izraz »*palma*« u Kotoru označava pedalj a ne šaku ili dlan, trebalo bi prihvatiti i to da naziv »*cumaleç*«, koji se javlja samo jednom, takođe predstavlja lokalni naziv za pedalj.

3. PAS (KORAK)

(lat.: *passus*, ital.: *passo*)

Jedna od najstarijih antropogenih mjera, iskorak jedne noge bez pomicanja druge. U antičkom Rimu pak tom prvobitnom iskoraku jedne pridodan je i iskorak druge noge, pa se tako dobio dvostruki korak, usvojen kao tačna mjera od 5 rimskih stopa po 29,5 centimetara = 1,475 metara, a 1.000 takvih dvostrukih koraka (*millia passum*) činilo je

rimsku milju: 1.475 metara. U kasnije vrijeme, pogotovo nakon mletačke okupacije Kotora 1420. godine, ušla je u upotrebu mletačka stopa od 34,77 centimetara, kojih je 5 išlo u mletački korak = 1,7387 metara.

U Dubrovniku u XIV vijeku imali su sljedeću računicu:

- 1 pas = 4 braka = 8 palmi od po 12 digita.

U Dubrovniku se ovaj »*passus*« još nazivao sežanj ili hvat, uz objašnjenje »*passus de canna*«, pošto je bio obilježavan na trski. Ali, postojala je i druga mjera »*canna*«, upotrebljavana za mjerenje tkanina i zemljišta ili u građevinarstvu, a postojalo je nekoliko vrsta

U Kotoru se »*passo de canna*« pominje u gradskom Statutu kao mjera za širinu ulica, a u notarskim knjigama se navodi kao mjera za parcelisanje terena za gradnju drvenih kuća u predjelu Portela, pored crkava Sv. Ivana i Sv. Marka, koje su vršili posebno imenovani opštinski službenici (*commisarij*), mjereći dužinu terena u pasima, a širinu u laktima (*cubitus*, *gubitus*).

4. KARAT ili KARUBA

(lat.: *caraptus*, *carattus*, *caruba*, *caroba*)

Karat ili karuba je jedna neidentifikovana površinska mjera za zemljište, a u kasnijim periodima i za vrasništvo broda. U Kotoru je nastala prilikom dodjele gradu oblasti Grbalj od strane kralja Milutina, 1306. ili 1307. godine, a sama podjela je vršena od 1316. do 1330. godine. Karat ili karuba je u svakom slučaju 24-ti dio veće zemljišne mjere zvane »ždreb« (*sdrebi*), čija je veličina u zavisnosti od pozicije i karaktera zemljišta znatno varirala. (*unus sdrebi* = 24 *caracti*, *carapti*, *carati* seu *carubbe*; *carattos* sive *carubas*). Podjelom i ostalim vrstama prometa karata u ždrebu obično je upravljao

glavar ždreba (*caput sdrebi*), vlasnik 6, odnosno, najmanje 4 karata, odnosno, karube.

5. KABOČA

(lat.: *cabotia*)

Ovo je latinske naziv neke mjere za veličinu vinograda, za koga osim u Kotoru nema primjera u našem srednjovjekovnom latinitetu.

Kaboča vinograda je mogla da bude dio miraza mlade nevjeste prilikom udaje, kao u Stolivu ili na Puču, ili pak kao predmet zaloga od svega 2 kaboče u Tivtu. Da bi se razdvojile neke kaboče vinograda na Prčanju, bilo je potrebno podizati zajedničke međe (*maceria*).

6. PEČA

(lat.: *petia*, *petiola*)

Još jedna neidentifikovana mjera zemljišnih posjeda ili vinograda, upotrebljavana isključivo u Kotoru, veća od kvadranjola.

I danas se u Kotoru kaže »peča« (ital.: *pezzo*) za veliki komad nečega: peča platna, peča čovjeka, peča kuće itd, ali je tačnu veličinu komada o kome je riječ nemoguće ustanoviti. Najvjerovatnije se radi samo o izražavanju veličine.

7. KVADRANJOL

(lat.: *quadragnolus*)

Takođe jedna neidentifikovana mjera za površinu vinograda, u doslovnom prevodu: »četvorougao«, a pojedini istraživači ga prevode sa: čestica« ili »vinograd od 100 čokota«, ali nijedan od istraživača nije uspio odrediti veličinu, odnosno, površinu kvadranjola.

U notarskim knjigama se vrlo često nalazi pojam: vinograd od 2 do 30 kvadranjola po 100 loza u jednom redu, ali se takođe pominje i vinograd od 125 čokota loze, pa i više, u jednom redu, što znači da se broj čokota ne može uzeti kao mjerilo veličine.

(Prema želji autora, tekst nije lektoriran)

Kutak za čitatelje

Dražen Zetić, fotograf i član Društva hrvatskih književnika u Zagrebu poslao nam je svoje tekstove i fotografije nastale prilikom njegova boravka u Boki.

Sv. Srđ, Nikola i Dimitrije, Đurđevo brdo

Pred sv. Srđem...

(ribarevoj djeci)

U šutnji gornjolastovskih počula

snujem:

bačene sjene zvonika

pritajenih večerja.

Narandžaste odsjaje sunca.

Trenutke kad mimoze

u Boki

otvaraju oči...

Još tisuću devesto dvadeset pete

igrala su se ribareva djeca

na Đurđevu brdu

... a danas

pred svetim Srđem, Nikolom i
Dimitrijem

stoji

tišina.

18. 7. 1926.

sv. Domenika (Tivatska Kostanjica)

U svraćajima zore
prazni hram
bez
sirote majke... oca.
Pust
bez
korizmenih napjeva
radosna plača tek rođena
sina... kćeri.

Sv. Domenika
izrasla u stijenju
18. 7. 1926.
onih čije se
Ime
u stidu stoljeća
s usana
briše...

Sv. Domenika, Tivatska Kostanjica

U osami sv. Vicenza

U nehaju jutra
stoljeća
prosuta...
Osama sv. Vicenza
razlomljena u nečujnim
časima svjetlosti.
Neogotički prozori
teško čitljiva slova na zidu
časnih gradskih otaca
Opustjela hodočašća
bose djece
udovica
kad
Jaganjac Božji
ostaje
Sam...

Sv. Vicenza, Kotor

Memoriam

ĐURO (GEORG) CAR (04.11.1927-03.02.2016.)

Đuro (Georg) Car rođen je u Kotoru 4. studenoga 1927. godine, od oca Marka i majke Ruže (Daše). Završio je Srednju pomorsku školu u Kotoru. Više godina je plovio za riječku kompaniju „Jugolinija“. Živio je u Americi, radeći u jednom tržnom centru. Povratkom u Kotor, radio je u turističkoj agenciji „Montenegro“ kao vodič. Više godina radio je i u hotelu „Croatia“ u Cavtatu.

U Kotoru je provodio umirovljeničke dane do smrti. Umro je na Tripundan 3. 2. 2016. godine i pokopan 5. veljače na gradskom groblju u Škaljarima.

Istinski privržen demokratskim vrijednostima, toleranciji svojstvenoj Kotoranima, bio je uzor svima nama. Bio je izniman čovjek i humanist. Osvajao nas je svojom iskrenošću, poštenjem i otvorenošću.

Jedan je od osnivača Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore, kao i član Hrvatske građanske inicijative od njezina osnutka.

S velikim zanimanjem je pratio rad svih hrvatskih udruga i stranke, dajući konstruktivne prijedloge, pridonoseći jačanju identiteta Hrvata Boke kotorske.

Pomagao je siromašnima, brinuo se o zapuštenim grobnicama kotorskih obitelji na grad-

skom groblju, radio je i na uređenju židovskoga groblja. Predložio je zajedničku akciju Hrvatske i Češke za uređenje spomen-obilježja pogubljenih mornara u pobuni 1918. godine. Na njegov prijedlog ove godine je mandolinski orkestar „Tripo Tomas“ s dječjim zborom „Vida Matjan“ održao humanitarni koncert u Domu starih „Grabovac“ u Risnu.

Hvala ti dragi Đuro i počivaj u miru!

Memoriam

Akademik
RAJKO VUJIČIĆ
(18.05.1940-05.02.2016.)

Rajko Vujičić rođen je 18. maja 1940. godine u Gornjem Polju kod Nikšića. Osnovnu školu završio je u Vidrovanu, gimnaziju pohađao u Nikšiću i Skoplju, gdje je maturirao 1959. godine. Diplomirao je na Filozofskom fakultetu u Skoplju 1964. „dvojni grupu: germanistiku i istoriju umjetnosti“. Magistrirao je na Filozofskom fakultetu u Zadru iz oblasti istorije umjetnosti, sa temom: „Bokotorska slikarska škola“. Na istom fakultetu odbranio doktorsku tezu 1983. Pod nazivom: „Bokotorska ikonopisna škola XVII i XIX vijeka“.

Od 1966. do 1985. radi na Turističkom odsjeku Više Pomorske Škole u Kotoru kao saradnik, predavač, profesor. Od 1985-1988 doцент je na Kulturološkom fakultetu na Cetinju, a od 1988 do 1998 na predaje na Fakultetu likovnih umjetnosti na Cetinju, gdje je bio redovni profesor.

Predavao je na postdiplomskim studijama Fakulteta za pomorstvo u Kotoru i na Filozofskom fakultetu u Prištini.

Bavio se pedagoškim, naučnoistraživačkim, publicističkim i medijskim radom.

Bio je član crnogorskog PEN centra, predsjednik Društva istoričara umjetnosti Crne Gore, član nekoliko redakcija stručnih časopisa kao i stručnih komisija iz domena zaštite kulturne baštine.

Boravio je u svim evropskim zemljama (izuzev skandinavskim), Egiptu, Palestini, Kapadokiji i afričkim zemljama MAGREB-a. Objavio je više

pojedinačnih izdanja i preko tridesetak naučnih članaka i rasprava.

Najzanimljivija posebna izdanja: Spomenici kulture Crne Gore, 1997.; Studije iz crnogorske istorije umjetnosti, 1999.; Crna Gora kroz kulturnu baštinu (kooautorstvo) 2006.; Srednjevjekovna arhitektura i slikarstvo Crne Gore, 2007, i druga; a od naučnih radova, navešćemo samo: Sveti Tripun-osvrt na kult, ikonografiju i neke narodne običaje, 2002.; Kivot Sv. Vladimira Dukljanskog, 2005.; Lovro Dobričević kao minijaturista i ilustrator, 2006.; O crkvi sv. Mihaila u Stonu, i mnogi drugi.

Za vanrednog člana Crnogorske akademije nauka i umjetnosti izabran je 8. Decembra 2000.godine a za redovnog 15. decembra 2006.

U osnivanju Matice crnogorske dao je svoj zapaženi doprinos kao i osnivanju ogranaka Matice u Kotoru čiji je bio i prvi predsjednik, a do samog kraja svog života sarađivao je u Ogranku Matice u Kotoru, trudeći se i silno želeći da Matica crnogorska bude što čvršća i sigurnija na svom zacrtanom putu, na dobrobit Crne Gore.

U onom teškom vremenu dalekih devedesetih godina kada je bilo u opasnosti postojanje i opstajanje cjelokupnog crnogorskog identiteta i države, svoj ogromni entuzijazam, znanje, stručnost i mudrost nesebično je i predano ulagao u održanje i obnovu nezavisnosti i kasnije razvoj svoje Crne Gore. U to doba kada je samo upotreba pridjeva „crnogorski“ donosila neprijatnosti, Rajko Vujičić dosljedno se zalagao za očuvanje svih crnogorskih kulturnih tekovina čija se osnovna vrijednost pokušavala mijenjati ili negirati, svojim znanjem i zalaganjem doprinosio vraćanju autokefalnosti Crnogorskoj pravoslavnoj crkvi, jezika, državnih simbola.

Ljubav prema Crnoj Gori i posebno prema njenoj kulturnoj baštini bila je ogromna i ona je zračila iz njega kako kroz njegove tople i lijepe riječi kada je o Crnoj Gori govorio, tako i stručno i naučno kroz njegovo pero, kroz njegova napisana djela. Proučavanju kulturne baštine Crne Gore posvetio je zapravo, iskreno i predano, čitav svoj radni vijek. I Crna Gora će ga sigurno kao takvog pamti.

A neđe, u njenim čvrstim temeljima, možda neđe između Nikšića i Kotora, nalaziće se i jedan kamen koji je Rajko Vujičić postavio u fundament Crne Gore. A unutar te ljubavi prema Crnoj Gori, posebno mjesto zauzimao je naš grad. Bio je zaljubljenik u Kotor.

Mnoge zgrade u njemu, mnoge crkve i njihova umjetnička djela, mnoge pjace i pjacete, i svaka mala ulica bile su u njegovom srcu i predano ih je izučavao shvaćajući njihov značaj i osjećajući njihovu ljepotu. Bogata i raskošna prošlost Kotora ga je osvojila i on joj je svojim interesovanjem i naučno istraživačkim radom uspješno kroz svoje radove, na svoj način uzvraćao.

Zaštitnik grada, Sv. Tripun, bio je predmet njegovog ogromnog poštovanja i naučnog interesovanja, kao i Katedrale čijem je oporavaku od zemljotresa svojim stručnim istraživačkim radom davao svoj, kako naučni, tako i ljudski doprinos do uspješnog vraćanja izgleda Katedrale u njeno današnje stanje.

Njegova stručnost i znanje bili su prisutni u mnogim institucijama kulture našeg grada:

Regionalnom zavodu za zaštitu kulture, Pomorskom muzeju, Istorijskom arhivu, u mnogim komisijama i stručnim tijelima koja su se bavila pitanjima valorizacije, restauracije pokretnog i nepokretnog kulturnog blaga našeg grada. Zapravo, nije bilo nijednog važnijeg problema ili pitanja u kulturi a da akademik Vujičić nije u njemu učestvovao i dao ogroman doprinos njegovom razriješenju, vrijednovanju i očuvanju kulturne baštine njegovog voljenog Kotora.

Zastavi našeg grada koja se vije na zgradi Opštine, kroz svoj rad u Savjetu za kulturu opštine Kotor, uz ostale kolege, dao je svoj ogromni stručni doprinos, ispoljavajući uz stručnost, poznavanje istorije i tradicije i svoj veliki ljudski kapacitet poštovanja i ljubavi prema gradu u kojemu je proveo svoj životni vijek.

Sabrati u najkraćim crtama ogromno znanje i stručno-naučno interesovanje jedne plodne naučne ličnosti nemoguć je zadatak. A takva ličnost je i akademik Rajko Vujičić. Ostaje na ljudima njegove struke i same Akademije da njegov rad vrijednuju i koriste na opšte dobro Crne Gore. Ostaje na Njegovim saradnicima i prijateljima u Kotoru da čuvaju i vrijednuju njegov doprinos kulturnoj baštini njegovog, našeg, i UNESCO-vog grada Kotora.

Vama, uvaženi ožalošćeni članovi porodice Vujičić pored vaše ljubavi i sjećanja, ostaje i veoma važno, trajno saznanje, koliko je značajan i poštovan bio uvaženi akademik Rajko Vujičić i njegovo djelo, što ćete sigurno sa ponosom u vašoj porodici čuvati.

Sa istim ponosom i poštovanjem, pored njegove voljene Crne Gore, znaće i njegov Kotor, i ne samo kroz Maticu crnogorsku, da uzvratiti na prikladan način naučniku za ljubav i znanje koje je ugradio u vrijednovanju kulturnog blaga ovog grada. A kao podsticaj, stići će možda i poruka sa neke od slika Lovra Dobričevića, koje je minuciozno obradio i istražio.

Umjetničko djelo zna za ukazanu ljubav ponekad snažno, na umjetnički, samo njemu znani način, da uzvratiti onome ko ga je s ljubavlju i znanjem obradio. Za očekivati je da to ponekad, za isto to djelo, znaju uzvratiti i ljudi.

Sigurna sam da je cjelukupno djelo Rajka Vujičića zaslužilo takvo vrijednovanje i da će značaju njegovog djela i njegove ličnosti znati na odgovarajući način uzvratiti ljudi u Crnoj Gori i njegovom Kotoru.

Iskrenih zaljubljenika Kotor je imao u svojoj dalekoj i nedavnoj prošlosti i jedan od njih, bez sumnje je akademik Rajko Vujičić. Neka mu je vječna slava i hvala.

Časopis bez granica

Časopis Hrvatski glasnik, izdavača Hrvatskog građanskog društva, jedino je glasilo Hrvata Crne Gore. Bavi se temama važnim za život hrvatske zajednice u Crnoj Gori: političkim, gospodarskim, društvenim, kulturnim, povijesnim... ali je i u stalnoj misiji povezivanja dvaju država Hrvatske i Crne Gore

Distribuirana se u Crnoj Gori, Hrvatskoj, Europi, SAD, Kanadi, Australiji...

Otvoreni smo za suradnju, sugestije i dobronamjerne primjedbe. Nastojimo da svaki sljedeći broj uradimo bolje i kvalitetnije, sa raznolikim i zanimljivim sadržajem.

Budite i dalje s nama, šaljite Vaše priloge, budite i Vi jedan od kreatora našeg i Vašeg lista!

ČASOPIS MOŽETE PRONAĆI:

- U Kotoru u Katedrali sv. Tripuna i u uredu HGD CG,
- U Baru kod predsjednika podružnice Vlada Marvučića,
- U Herceg Novom u župnom uredu sv. Jeronim i kod predsjednice Crnić i knjižari "SO"
- U Tivtu kod Andrije Krstovića

Tiskanje časopisa potpomogli:

* FOND ZA ZAŠTITU I OSTVARIVANJE MANJINSKIH PRAVA

* DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA

* TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA ZAGREBA

* DRŽAVNI URED ZA HRVATE IZVAN HRVATSKE

MEDIJSKI PARTNERI

99,0 MHz i 95,3 MHz

LOKALNI JAVNI EMITER RADIO KOTOR

S ponosom nosimo ime svoga grada!

RADIO
DUX
97,4 fm
www.radiodux.me

102 fm
SKALA
RADIO
Kotor

Nezavisni radio, Stari grad,
Trg od oružja, 85330 Kotor

88,5mhz 90,8 mhz
radio
Tivat

RADIO TIVAT
E-mail radiotiv@t-com.me
www.radiotivat.com
tel/fax-032/672-202,670-131
marketing 032/660-100

BokaNews

www.bokanews.me
www.bokanews.com
e-mail: boka@bokanews.me

ZAGREB

HRVATSKA

grad kulture

pogledajte osluhните osjetite

ISKORISTITE MOGUĆNOSTI KOJE VAM PRUŽA **ZAGREB CARD!** www.zagrebcard.fivestars.hr

